

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART

UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

11^E JAARGANG

WOENSDAG 20 OCTOBER 1926

No. 564

INHOUD.

DE COLLECTIEVE ARBEIDSOVEREENKOMST door <i>Ir. C. F. Stork</i>	Blz. 918
Onze Handelspolitiek in „Stathuishoudkunde en Statistiek” door <i>Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart</i>	919
Naar aanleiding van de XIX Artikelen van Mr. Schadee door <i>Prof. Mr. W. H. Drucker</i>	922
De Rijksmiddelen	925
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
De Britsche Rijksconferentie door <i>Prof. Dr. P. Geyl</i>	926
AANTEEKENINGEN:	
Stand der cultures en uitvoer gedurende het tweede kwartaal 1926 in Suriname	928
OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN	930
MAANDOIJFERS:	
Emissies in September 1926	930
Overzicht der Rijksmiddelen	931
Statistisch Overzicht van den economischen toestand van Nederland	932
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	933—940
Geldkoersen. Bankstaten. Goederenhandel.	
Wisselkoersen. Effectenbeurzen. Verkeerswezen.	

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.

Algemeen Secretaris: *Mr. Q. J. Terpstra.*

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES.

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. E. Moresco; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbuis; Jan Schilthuis; Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerd lid: *Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.*

Redacteur-Secretaris: *D. J. Wansink.*

Secretariaat: *Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.*

Telefoon Nr. 3000. Postrekening 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

19 OCTOBER 1926.

De overgrootte geldruimte van de vorige berichtsweek was direct bij den aanvang dezer week vrij sterk verminderd. Dit kwam hoofdzakelijk tot uitdrukking in een stijging van het particulier disconto op 2½ pCt., want de prolongatierente, die aanvankelijk eveneens vaster was, liep aldra weder tot 2¼ à 2½ pCt. terug. Aan het einde der week werd de geldvraag echter vrij plotseling opnieuw grooter, zoodat particulier disconto op 2¼ pCt. steeg en de prolongatierente weder op 2½ pCt. kwam. Ook in de nieuwe week bleef de vraag onverminderd aanhouden. Gisteren werden prima wissels voor 2¹⁸/₁₆ pCt. verhandeld en de callrente steeg op 2¼ à 3 pCt. tegen een notering van ongeveer 1¼ pCt. gedurende de vorige week.

* * *

De Minister van Financiën stelt de inschrijving open op schatkistpapier op 25 October a.s. Aangeboden worden weder drie- en zes-maands promessen en 4 pCt. jaarbiljetten tot een totaal bedrag van f 25 miljoen.

* * *

Verschillende wisselkoersen maakten deze week allerwonderlijkste sprongen. De aanleiding was een

geheel onverwachte stijging van de Noorsche kroon. Dinsdag om 2 uur was de koers, zooals reeds vele weken, omstreeks 54,85, toen plotseling een stijging intrad, die in enkele uren den koers op 56,70 bracht. Ook de volgende dagen hield deze stijging aan, zoodat Vrijdag 60,30 werd betaald, waarna een kleine daling tot 59,95 intrad. Aangestoken door dit voorbeeld begon Donderdag de Spaansche Peseta eveneens een aanloop, zoodat na 37,35 een koers van 39,25 werd bereikt. Hier trad echter weder even snel een daling in en Zaterdag werd weder voor 37,70 afgedaan. In navolging van deze sterke schommelingen waren ook francs en lires in vrij sterke beweging, zonder dat de schommelingen echter dergelijke afmetingen aannamen. De stemming voor al deze soort wissels bleef echter vast, waarvan de Deensche koers profiteerde door den laatsten sprong naar het goudpunt af te leggen. Ook voor de goudwissels was de stemming vast. Alleen gisteren was er door de vastere stemming op de geldmarkt eenig aanbod te bespeuren en liepen de koersen een kleinigheid terug.

* * *

Op de balans van De Nederlandsche Bank blijkt de post binnenlandsche wissels van f 86,1 miljoen tot f 87,7 miljoen te zijn toegenomen. De vermeerdering is vooral het gevolg van een kleine stijging van het bedrag der rechtstreeks bij De Nederlandsche Bank geplaatste schatkistpromessen, hetwelk gedurende de afgelopen week van f 36 miljoen tot f 37 miljoen blijkt te zijn geklommen. De beleeningen geven een daling van f 7,4 miljoen te zien. Het renteloos voorschot aan het Rijk daalde met f 11,9 miljoen.

De voorraad gouden munt verminderde met f 100.000. De post muntmateriaal bleef vrijwel op dezelfde hoogte. De zilvervoorraad geeft een vermeerdering van ruim f 300.000 te zien. De post papier op het buitenland daalde met f 14,4 miljoen, doch de diverse rekeningen onder het actief namen met f 6,1 miljoen toe.

De biljettencirculatie daalde met f 10 miljoen. De rekening-courantsaldi stelden zich f 15,8 miljoen lager. Het beschikbaar metaalsaldo steeg met f 5,5 miljoen. Het dekkingspercentage bedraagt nagenoeg 51.

LONDEN, 18 OCTOBER 1926.

Schaarschte deed zich ook in de eerste helft van de vorige week weder in de geldmarkt gevoelen, zoodat eenige partijen korte wissels tegen het officieel disconto van 5 pCt. aan de Bank van Engeland werden verkocht. Daarna werd de toestand gemakkelijk met lage prijzen voor „over night” geld.

Disconto was vast en sluit hooger op 4¹¹/₁₆—½ pCt. onder den invloed van de voortdurende goudonttrekkingen voor Duitsland. Toch blijft de verhouding van de kasreserve bij de Bank tegen hare direct opeisbare schulden nog steeds een gunstige, zoodat onder gewone omstandigheden aan eene Bankrate verhooging niet gedacht behoefde te worden. Het zal echter afhangen van de vraag, of geld in de naaste toekomst in New York nog „duurder” zal worden, of de Bank haar discontovoet zal kunnen handhaven.

DE COLLECTIEVE ARBEIDS- OVEREENKOMST.

Het is maar goed, dat de Minister van Arbeid geen tijd heeft alle opmerkingen te lezen, die er in de pers naar aanleiding van een eenvoudig wetsontwerp als dat tot nadere regeling van de collectieve arbeidsovereenkomst, over hem worden gemaakt.

In bladen van zeer verschillende richting wordt groote afkeuring uitgesproken, niet zoo zeer over wat er in het wetsontwerp staat, als over hetgeen er niet in voorkomt, met name over het ontbreken der zgn. *verbindend-verklaring*.

Het komt mij voor, dat deze critiek volkomen onjuist is en al zal ik over het wetsontwerp zelf niet veel nieuws kunnen zeggen na wat daarover op verschillende plaatsen reeds is geschreven¹⁾, het is toch misschien niet ongewenscht, ook op deze plaats van werkgeverszijde iets naar aanleiding van dit ontwerp en wat daarmee samenhangt, in het midden te brengen.

Mocht in vroegere jaren ook in werkgeverskringen in het algemeen gunstig over het afsluiten van collectieve arbeidscontracten zijn gedacht, dan is de geestdrift daarvoor bij velen wel wat bekoeld. Men heeft van de collectieve contracten verwacht, dat zij zouden bijdragen tot stabiliteit in de arbeidsvoorwaarden en dat zij een waarborg zouden opleveren tegen stakingen. In sommige vakken is dit inderdaad het geval geweest, maar een bezwaar der collectieve contracten is toch algemeen ondervonden, dat in vakverenigingskringen het afloopen van het contract veelal als een aanleiding werd beschouwd om hogere eischen te gaan stellen in verschillende opzichten. Wel heeft dus de werkgever of de werkgeversvereniging bij volledige naleving van het collectieve contract een bepaalden tijd zekerheid, maar even groote zekerheid of ten minste waarschijnlijkheid heeft men van vele moeilijkheden tegen het afloopen van het contract. Daar komt bij, dat de collectieve contracten, die, met uitzondering van het contract in de diamantindustrie, dat ook tot groote bezwaren heeft aanleiding gegeven, in hoofdzaak afgesloten zijn in bedrijven, die voor de nationale markt werken en geen of geringe buitenlandsche concurrentie te duchten hebben, tot groot ongerief van de afnemers dier bedrijven. Ik wijs hier op de collectieve contracten in de typografie en in het bouwbedrijf. De noodlottige gevolgen van het eerste zijn genoegzaam bekend, terwijl de collectieve contracten in de bouwbedrijven tot ongehoorde opdrijving van loonen hebben aanleiding gegeven, waaronder wij nu nog lijden.

Al hebben wij daarbij niet te doen met collectieve contracten in den gewonen zin, de opdrijving van de arbeidsvoorwaarden in de gemeentelijke en andere overheidsbedrijven hangt samen met wat door de collectieve contracten in de zoo even genoemde bedrijven is tot stand gekomen.

Daar nu onze geheele industrie, voor zoover zij de concurrentie met het buitenland heeft vol te houden, bij haar afzet hier te lande of bij den export nog steeds met moeilijkheden heeft te kampen, ten gevolge van de opdrijving der loonen in de zonder concurrentie werkende bedrijven, is het geen wonder, dat haar leiders dikwijls bezwaren hebben tegen het vastleggen der arbeidsvoorwaarden bij collectieve contracten.

Intusschen blijven de vakverenigingsleiders op het afsluiten van zulke contracten aandringen.

Een eigenaardig staaltje van de mentaliteit in sommige dezer vakverenigingskringen, waarin men veel heil verwacht van collectieve contracten en van waar men bij het aandringen tot de afsluiting soms met wenschen voor den dag komt, aan wier onvervulbaarheid niet getwijfeld wordt, is op het oogenblik in de metaalindustrie te zien, waar de zgn. „moderne” vakorga-

¹⁾ Ik verwijs o.a. naar 't artikel in de Ned. Werkg. van 30 September jl.

nisatie na de afwijzing door den Metaalbond van de gevraagde medezeggenschap en minimum-loonen, bij monde van haar voorzitter het voornemen aankondigt van een voortdurende actie om onrust te stoken. Indien er één bedrijfstak is, die door ev. uitvoering van dergelijke voornemens in gevaar zou komen, dan is het wel de metaalindustrie, die gelijk men weet dergelijke experimenten allerminst kan verdragen.

Ook zulke ervaringen met de mentaliteit der vakverenigingsleiders maken het verklaarbaar, waarom het enthousiasme voor het collectief contract in werkgeverskringen niet heel groot is, ook al hebben vele werkgevers oog voor de goede zijde van collectieve contracten.

Een eerste voorwaarde is dan echter, dat dergelijke contracten goed in elkaar zijn gezet en dat hun rechtsgeldigheid voldoende verzekerd is en nu door den Minister van Arbeid een poging wordt gedaan om dit nader te regelen, terwijl in de laatste jaren zoo veel over de verbindend-verklaring van 't coll. contract gepraat en geschreven werd, zonder dat dit contract zelf behoorlijk wettelijk geregeld was, verdient het wetsontwerp m.i. ernstige overweging als een noodzakelijke stap om dit te doen.

De Minister wijst erop in de Memorie van Toelichting, dat artikel 1637 van het B.W. de rechtsgeldigheid wel regelt, maar dat het toch in de praktijk blijkt, dat bij contracten tusschen werkgevers en werknemers verschil van meening bestaat of men in grensgevallen al of niet met een collectief contract te doen heeft.

Het ligt hier niet op mijn weg de verschillende artikelen van het wetsontwerp te analyseeren. Ik acht het echter goed over enkele punten te spreken.

In de eerste plaats vestig ik er de aandacht op, dat in het wetsontwerp, *artikel 2 en 3*, wordt voorgeschreven, dat een vereniging van werkgevers of van arbeiders bevoegd is collectieve arbeidsovereenkomsten af te sluiten, indien deze bevoegdheid in de statuten der vereniging met name is genoemd, terwijl in de tweede plaats voor de geldigheid van de afsluiting een authentieke of onderhandsche acte noodig is. Dit is een m.i. noodzakelijke voorwaarde.

Het collectief contract kan worden afgesloten door een of meer werkgevers en een of meer rechtspersoonlijkheid bezittende verenigingen van werklieden en ook door verenigingen van werkgevers.

Over de zekerheid voor de nakoming van het collectief contract, die toch wel zeer noodig is, is de ontwerper, dunkt mij, wel wat idealistisch gestemd. In *artikel 8* wordt bepaald, dat een vereniging, die een collectieve arbeidsovereenkomst heeft aangegaan *te goeder trouw* moet bevorderen, dat de leden de bepalingen nakomen; zij staat echter voor haar leden niet in, dan alleen voor zoover zulks in de overeenkomst is bepaald.

Wanneer men eenmaal een arbeidsovereenkomst afsluit, moet men zeker zijn dat die wordt nageleefd. De vereniging, die haar afsluit, moet daarom gebonden zijn en op haar moet verhaal zijn, indien haar leden de overeenkomst schenden. Men weet heel goed, dat op de leden van een arbeidersvereniging geen voldoende verhaal is en dat in ieder geval de werkgevers-contractanten niet al die leden individueel kunnen gaan aanspreken. Nu kan volgens artikel 8 in de overeenkomst wel een bepaling worden opgenomen, die de vereniging aansprakelijk maakt, maar wanneer men eenmaal de zaak wettelijk regelt, dan moet m.i. dit zeer belangrijke punt niet aan de practijk worden overgelaten en moet de aansprakelijkheid in alle opzichten, als een bepaalde voorwaarde, wettelijk vast komen te staan.

In verband met bovengenoemd artikel 8 is nog van groot belang, dat volgens *artikel 15*, hetwelk de verandering tot schadevergoeding regelt, in het geheel niet is vastgesteld, dat een werkgever, die een collectieve arbeidsovereenkomst aanging met een of meer arbeidersverenigingen, schadevergoeding kan eischen.

Hier is alleen bepaald, dat eene vereeniging dit kan doen.

Ook dit wijst erop, dat het ontwerp eigenlijk niet denkt aan ernstig optreden van een benadeelde partij, maar van de „goede trouw” alles verwacht.

Onjuist schijnt het mij verder, dat dit artikel bepaalt, dat bij het aangaan eener collectieve arbeids-overeenkomst de leden der vereeniging, die bij de overeenkomst betrokken zijn, „zoo spoedig mogelijk” den woordelijken inhoud der overeenkomst in hun bezit moeten krijgen. Hier moet, dunkt mij, worden bepaald, dat de overeenkomst, *alvorens zij in werking treedt*, moet zijn gepubliceerd en ter kennis van alle leden moet zijn gebracht, die door haar gebonden zullen zijn. Indien dit niet geschiedt, zouden de *bepalingen 10 en 11*, waarin uittreding van de leden, die zich niet met de zaak kunnen vereenigen, mogelijk wordt gemaakt en de verhouding der uitgetreden wordt geregeld, tot allerlei verkeerde gevolgen kunnen leiden.

Van groot belang is voorts *artikel 14*, dat bepaalt, dat de werkgever, die door een collectieve arbeids-overeenkomst verbonden is, verplicht is tijdens den duur der overeenkomst haar bepalingen ook na te komen bij de arbeidsovereenkomsten, welke hij aangaat met arbeiders, die hunnerzijds niet gebonden zijn. Ook in dit opzicht kan in de collectieve arbeidsovereenkomst zelf worden afgeweken van dit voorschrift, maar hierbij geldt hetzelfde, wat ik reeds bij *artikel 8* opmerkte: de norm wordt aangegeven door het artikel zelf. En het normale voorschrift is naar mijn meening onjuist. Want al zal in heel veel gevallen de werkgever van het ontbreken der norm geen last hebben, en de afgesloten voorwaarden stilzwijgend aangaan en toepassen ook op niet gebonden arbeiders; — immers wanneer hij eenmaal een collectieve arbeidsovereenkomst aangaat, acht hij haar bepalingen niet verkoerd en zal hij ze dus bij zijn arbeidsovereenkomsten in het algemeen wel willen nakomen — toch kunnen er belangrijke en minder belangrijke uitzonderingen voorkomen, die door dit voorschrift zouden moeten vervallen.

De minder belangrijke zijn bijv. wat loonen betreft, dat de werkgever halve invaliden, gepensioneerden en dergelijke menschen voor bepaalde werkzaamheden gebruikt, waarbij hij zal willen afwijken van de bepalingen der collectieve arbeidsovereenkomst, terwijl het toch in het belang van de tewerkgestelden zelf is de afwijking te maken.

Belangrijker is, dat men zich denken kan, dat bij verdere ontwikkeling van het collectief contract een werkgever als lid eener vereeniging voor een gedeelte van zijn bedrijf een collectief contract wil afsluiten, maar voor een ander gedeelte daarbuiten wil staan.

Hier te lande kent men gelukkig de voorbeelden nog niet, die in Engeland bestaan, waar in groote fabrieken in een gedeelte van het bedrijf volgens de contracten met de vakvereenigingen gewerkt wordt, maar daartegenover in andere deelen van het bedrijf met niet-leden van vakvereenigingen op andere grondslagen. Bekend is bijv., dat verschillende vakvereenigingen bezwaar hebben tegen het verrichten van werkzaamheden in tarief, zoodat men om die werkzaamheden met vrucht te verrichten met ongeorganiseerden werkt, die dan dikwijls belangrijk hogere inkomsten maken dan de „bewuste” vakvereenigingsleden met hun uurloonen. Er is nog het principiele bezwaar tegen de bepalingen van *artikel 14*, dat hiermede eigenlijk het begin wordt gemaakt met een zekere bindend-verklaring van het collectieve contract.

Hiermede kom ik tot mijn uitgangspunt terug.

Terecht heeft de Minister bij dit ontwerp, dat in het belang van de ontwikkeling der collectieve arbeidscontracten, zij het ook met eenige belangrijke wijzigingen, tot stand zal moeten komen, de bindend-verklaring buiten beschouwing gelaten. Of hierover reden tot juichen bestaat bij de tegenstanders der bindend-verklaring, zou ik niet durven beweren. Het komt

mij nl. voor, dat de Minister op dit punt nogal weifelachtig is. Hij zegt alleen, dat de Regeering haar standpunt nog niet heeft bepaald. Het is te hopen, dat dit vooralsnog ook nog niet geschiedt, maar dat men eerst eens rustig de gevolgen der invoering van deze wet afwacht alvorens iets naders te doen.

Over de bindend-verklaring is reeds zooveel gezegd, dat ik daarover op het oogenblik niet verder zal spreken. Het is echter een zeer teekenend feit, dat de meerderheid vóór de bindend-verklaring in den Hoogen Raad van Arbeid blijkens de verschillende uitspraken van de laatste jaren zeer sterk is achteruitgegaan. Verscheidene van de competente beoordeelaars, ook buiten de kringen der direct-belanghebbenden, zijn ook door de ervaringen in de laatste jaren met de toepassing van de collectieve arbeidsovereenkomsten opgedaan en op verschillende andere gronden, bekeerd.

Laat dit voor hen, die ten deele om politieke redenen op het oogenblik nog warm gestemd zijn voor de bindend-verklaring, een aanleiding zijn niet al te veel aan te dringen op onmiddellijke vervulling van hun wenschen. Maar vooral, laat het voor de twijfelaars een aanwijzing zijn om eerst wat meer ervaring op te doen met wettelijk goed geregelde collectieve arbeidsovereenkomsten, alvorens zij meegaan met hen, die soms ter wille der bindend-verklaring de bezwaren, aan de toepassing van bestaande contracten verbonden, uit het oog verliezen.

Als ten gevolge dezer overwegingen het gevaar der bindend-verklaring voor goed bezworen wordt, zullen velen zich daarin met mij van harte verheugen.

C. F. STORK.

ONZE HANDELPOLITIEK IN

„STAATHUISSHOUDKUNDE EN STATISTIEK”.

„Het is de tweede maal in deze eeuw, dat het Bestuur van de Vereeniging voor de Staathuishoudkunde en de Statistiek de vraag aan de orde stelde, of wijziging van onze handelspolitiek wenschelijk moet worden geacht. Was in 1904 het Ontwerp-Tarifwet van Minister Harte de naaste aanleiding tot de vraagstelling, thans hield deze verband met de vele klachten, die sinds eenige jaren van verschillende zijden in den lande worden vernomen over den hevigen druk der buitenlandsche concurrentie en de fnuikende buitenlandsche protectiepolitiek. Zoo werd dan op Zaterdag 16 dezer een zeer belangwekkend debat in de Vereeniging gevoerd over de volgende vragen:

Is toepassing van eenig stelsel van bescherming, of zijn maatregelen van verweer tegen buitenlandsche protectie, bijv. in den vorm van retorsie, in het algemeen belang van Landbouw en Nijverheid hier te lande gewenscht? Is toepassing van een zoodanig stelsel mogelijk, zonder schade voor de in het belang van Europa's economisch herstel noodzakelijke verkeersontwikkeling?

Van de praeadviezen, uitgebracht door de heeren *Prof. Dr. P. A. Diepenhorst*, *Mr. A. C. Josephus Jitta* en *Mr. B. J. M. van Spaendonck*, gingen die van den eersten en van den laatsten praeadviseur in de richting der actieve handelspolitiek, terwijl *Mr. Jitta* op behoud van ons bestaande stelsel aandrong en de beide gestelde vragen ontkennend beantwoordde.

Prof. Diepenhorst kwam tot de volgende conclusie:

„Voor de mogelijkheid van het heffen van retorsierechten, voor het ruimte maken voor de uitvaardiging van maatregelen in den geest van het Schoenenwetje, voeren wij het pleit. Door deze verhooging van onze economische weerbaarheid, door het verzet tegen abnormalen toevvoer, welke het Nederlandsche bedrijfsleven bedreigt, zullen wij aan onze productie niet langer onthouden de bestaansvoorwaarden, die de buitenlandsche wetgever aan zijn nationale voortbrenging schonk.”

En *Mr. van Spaendonck*, die een nuance dichter bij het zuivere protectionisme staat dan *Prof. Diepenhorst*, kwam tot de conclusie, dat de toepassing van reciprociteit en „safeguarding” — hetgeen, zooals de heer *Wibaut* ter vergadering terecht opmerkte, een vriendelijker woord is dan protectie, doch in wezen precies hetzelfde beteekent — geboden is.

Wat de internationale zijde der zaak betreft, meende *Prof. Diepenhorst*, dat een politiek van economische weerbaarheid slechts de achting, die anderen en wijzelf voor ons land hebben, kan vergrooten en dus niet in den weg staat aan Europa's economisch herstel, terwijl *Mr. van Spaendonck* van oordeel was, dat de tweede der hierboven genoemde vragen in de gegeven omstandigheden weinig zin heeft, aangezien toch van ons land niet mag worden verwacht, dat wij eene vrije verkeersontwikkeling zullen gaan bevorderen, wanneer alle anderen zulks nalaten.

Wanneer wij hieronder enkele indrukken weergeven van de Zaterdag gevoerde debatten, zoo ligt het daarbij niet in onze bedoeling om een volledig verslag van de vergadering te geven. Zij, die zich volledig op de hoogte willen stellen van het debat, kunnen daarvoor t.z.t. het stenografisch verslag der vergadering ter hand nemen.

Eerst een woord over de theorie. De leer van den internationalen handel was slechts in het praeadvies van *Mr. Jitta* met eenige uitvoerigheid behandeld. De beide andere praeadviseurs hadden minder neiging vertoond om zich in het bijzonder met deze zijde van het vraagstuk bezig te houden, hetgeen — de heer *Jitta* merkte het ter vergadering op — te betreuren is, omdat hun betoog daardoor zeker gewonnen zou hebben.

Natuurlijk moest het in- en uitvoerargument het weer ontgelden bij de tegenstanders van den vrijhandel. De heer *J. van Dusseldorp A.M.zn.*, die reeds in 1904 (destijds als praeadviseur) zijn standpunt voor de Vereeniging had uiteengezet, opende de rij van sprekers met een betoog, waarin voor degenen, die van de geschriften van genoemden heer en met name van zijn praeadvies en zijne mondelinge toelichting, in 1904 hebben kunnen kennisnemen, geen nieuwe gezichtspunten werden geopend. Nog steeds is eenzijdige Vrije Invoer den heer v. D. een gruwel. En nog steeds behouden in de oogen van dezen spreker de argumenten, in 1904 door hem tegen het in- en uitvoerargument aangevoerd en destijds, naar het ons voorkomt, door wijlen *Pierson* afdoende weerlegd, hunne kracht. Zeggen de vrijhandelaren, dat in binnen- en buitenlandschen handel in laatste instantie de regel van *Say*, zooals deze door *Pierson* is aangevuld, zich doet gelden, dat goederen tegen goederen worden geruild en dat het geld, zij 't ook niet op geheel „neutrale” wijze, een tusschenrol vervult, zoo beticht de heer v. D. hen, die aldus redeneeren, van een groot gebrek aan werkelijkheidszin. Immers, goederen worden nooit geruild, doch slechts gekocht met en verkocht tegen geld, en aangezien dit laatste wel eens waardefluctuaties kan vertoonen, zoo ziet men de zonderlingste resultaten bij den in de oogen der vrijhandelaren volbrachten goederenruil. Spreker noemde als voorbeeld bijv. den verkoop van een Duitsch landgoed tegen een miljoen marken, welke laatsten na de noodige depreciatie niet meer waard bleken te zijn, dan bijv. een potlood. Is dat goederenruil, vraagt de heer v. D.; immers neen, want men zal het toch niet in zijn hoofd halen om landgoederen tegen potlooden te gaan veruilen.

De heer *Jitta* had weinig moeite om dit argument, dat kennelijk op misverstand berust, te ontzenuwen. Ook maakte hij de juiste opmerking, dat iemand, die, als de heer van *Dusseldorp*, ten slotte gaarne tot een toestand van internationalen vrijhandel zou willen geraken, toch niet wel zal kunnen loochenen, dat onder zulk een stelsel in laatste instantie goederen met goederen geruild worden en het in- en uitvoerargument dus opgaat.

Op andere wijze ging *Mr. Dr. L. F. H. Regout*, de leer der vrijhandelaren te lijf. Uit het betoog van dezen spreker stippen wij o.m. dit argument aan, dat de vrijhandelsleer veel te veel beteekenis hecht aan den internationalen handel. Het is, aldus *Mr. R.*, best mogelijk, dat de internationale handel afnemend vertoont,

doch dat niettemin de totale handelsomzet van een volk toeneemt, althans niet afneemt, doordat het verlies van den buitenlandschen handel wordt goedge maakt door toeneming van binnenlandschen handel.

Hiertegen werd — naar onze meening terecht — door *Prof. van Embden* opgemerkt, dat alle kunstmatige verkeersbelemmering, met name ook het scherper accentueeren der buitenlandsche grenzen in het handelsverkeer, tot gevolg moet hebben, dat de betrokken volkeren verder worden verwijderd van het bereikbaar optimum der volkswelvaart.

Nog eene andere opmerking van principiëelen aard werd door *Mr. Regout* gemaakt. Door vrijhandelaren is gezegd, en ook *Mr. Jitta* heeft dat gedaan, dat protectie een eenzijdigen druk op een deel der bevolking legt ten nadeele van andere bevolkingsgroepen. Dit nu is volgens *Mr. R.* geen eigenaardigheid van protectie alleen, doch het komt bij tal van overheidsmaatregelen voor, en als voorbeeld noemde hij daarbij de sociale wetgeving.

Mr. Jitta beantwoordde deze objectie met de opmerking, dat hier twee ongelijkwaardige zaken worden vergeleken, immers, dat het bij de sociale wetgeving gaat om een ethisch doel, waarvoor men offers oplegt aan den belastingbetaler ten gunste van bepaalde groepen, die men om ethische redenen wil verheffen, doch dat het bij protectie gaat om het geven van een materieel voordeel aan een bepaalde groep, ten koste van de belangen van andere groepen. Ook ons komt het voor, dat protectie hoogst onbillijk werkt. Om redenen van algemeen belang meent men een bepaalden tak van industrie in het leven te moeten houden. Doet men zulks door middel van protectie, zoo gaat dit ten laste van de consumenten der door bedoelde industrie vervaardigde goederen, dat is dus ten laste van die bevolkingsgroep, die in het algemeen juist geen belang heeft bij deze protectie. Vraag: waar is hier de billijkheid gebleven?

Wij laten het bij deze enkele opmerkingen over de schermutselingen van theoretischen aard, die jl. Zaterdag met zoo veel talent van beide zijden zijn gevoerd.

Ik kom thans tot de bespreking van de actieve handelspolitiek, zooals deze door *Prof. Diepenhorst* en *Mr. van Spaendonck* wordt voorgestaan.

Dat daartegen van vele kanten bezwaren zijn geopperd, behoeft geen verwondering te wekken. Vooreerst waren er verschillende sprekers, die van oordeel waren, dat de voorstanders van deze politiek geheel onvoldoende rekening hielden met het consumentenbelang. Aldus vooral *Prof. van Gijn*, die zich daarbij meer speciaal tegen het betoog van *Prof. Diepenhorst* richtte, dat z.i. op dit punt geheel in gebreke is gebleven. De objectie werd beantwoord met de gebruikelijke verwijzing naar de beteekenis van den grooteren afzet, die de binnenlandsche producenten bij voldoende protectie zullen kunnen bereiken en die hen vanzelf tot prijsverlaging zal voeren. En *Mr. van Spaendonck*, het consumentenbelang besprekend, voerde aan, dat men toch eerst consumenten moet hebben met de noodige koopkracht, die slechts door bescherming van de thans bedreigde nationale nijverheid te krijgen zijn. Een betoog, dat weinig afdoende is, omdat het zou leiden tot rechtvaardiging van bescherming van elke willekeurige industrie, omdat men daardoor koopkrachtige consumenten focht.

Ook de practische toepassing van retorsierechten gaf tot verschillende opmerkingen aanleiding. En bij *Prof. Diepenhorst* en bij *Mr. van Spaendonck* toch treft men ongeveer den volgende gedachtengang aan: het buitenland benadeelt ons in hooge mate door zijne handelspolitieke maatregelen. Daaraan kan Nederland niets doen, want als wij gaan onderhandelen, komen wij volgens den sinds *Pierson* gebruikelijk geworden term „met leege handen”, en kunnen wij op generlei wijze concessies afdwingen. Vandaar de vele klachten van de op export aangewezen indus-

trieën in den lande. Daarvoor is maar één oplossing te vinden, en dat is een actieve handelspolitiek, liefst door een dubbel tarief, doch desnoods, door maatregelen van minder verre strekking in den geest van de Ontwerpen Harte en Kolkman.

Gevraagd werd nu om eens op concrete wijze te willen aangeven, hoe nu wel zulk een dubbel tariefstelsel of zulke retorsierechten zouden worden toegepast. Wenscht men door retorsie concessies voor den uitvoer van eigen producten te verkrijgen van het buitenland, zoo zal men belangrijke invoergoederen van het buitenland moeten gaan belasten, om dit door het toebrengen van nadeel tot rede te brengen. Welke goederen zullen dat nu moeten zijn en zullen niet de nadeelen van zulk eene belasting voor de binnenlandse consumenten veel grooter zijn, dan de voordeelen voor de exporteurs? Men offert bepaalde belangen aan andere belangen op, en de opgeofferde belangen zullen aanzienlijk moeten zijn, anders helpt de actieve handelspolitiek niet. Aan halve maatregelen heeft men niets. Wie zal nu, zoo vroeg *Prof. van Embden*, de nationale eer mogen hebben om het slachtoffer der actieve handelspolitiek te zijn? En zal niet eene retorsiepolitiek groote onzekerheid in de calculaties van den handel brengen en aanleiding geven tot voortdurend gekonkel ten verderve der politieke zeden? En de heer *C. F. Stork*, die een krachtig pleidooi voerde voor de verbetering van onze uitvoernijverheid op vrijhandelsbasis, gaf een schildering van de weinig benijdenswaardige positie, waarin de tak van industrie, waarin hij werkzaam is, zou geraken, indien deze eens werd uitverkoren als slachtoffer!

De heer *Wibaut* betoogde, dat de noodzakelijkheid van actieve handelspolitiek door den eersten en den laatsten praeadviseur geenszins was aangetoond en *Mr. Jitta* meende, dat zijn medepraeadviseurs eene geheel verkeerde methode hadden gevolgd door te zeggen: het buitenland volgt een actieve handelspolitiek, dus moeten wij dat ook. Dat is ongeveer dezelfde redeneering als wanneer men in oorlogstijd gezegd zou hebben: tal van landen nemen aan den wereldoorlog deel; wanneer begint nu eindelijk Nederland eens?

Wat hadden nu de voorstanders van een actieve handelspolitiek een prachtige gelegenheid gehad om de leemte die op dit punt in hunne praeadviezen bestond, door mondelinge toelichting aan te vullen. *Prof. Diepenhorst* had weliswaar in zijn praeadvies verklaard, dat „dieper gaande bespreking van vragen van wetstechniek in deze verhandeling niet op haar plaats” was, doch hij had toch zeker de vraag mogen verwachten, die hem dan ook met de noodige pertinentie is gesteld, om nu eens aan te toonen, hoe hij het beginsel der wederkeerigheid, dat volgens hem een „essentieel moment is van eene welgefundeerde handelspolitiek”, wel in toepassing zou willen brengen zonder vitale belangen van ons land te schaden. Deze vraag is nu open gebleven. Wij hebben vernomen, wat bedoeld werd met het verband tusschen deisme en vrijhandel, wij hebben gehoord, hoe het stelsel van lijdelijkheid in strijd is met de geschiedenis, omdat ook de vrijhandel werd aanvaard op voorbeeld van anderen, en wij dus ook thans die anderen in de omgekeerde richting moeten volgen. Kortom, alle argumenten, die reeds in het praeadvies waren vermeld, werden nog eens met ontegenzeggelijk groote slagvaardigheid uiteengezet, doch wat men gaarne had vernomen, blijft blijkbaar voor later bewaard. Laat ons hopen, dat het geen uitstel *ad calendae graecas* zal zijn.

Mr. van Spaendonck heeft wél eene poging gedaan om de zooeven bedoelde vraag concreet te beantwoorden, in het bijzonder met betrekking tot onze verhouding tot Spanje. Doch zijn spreekwoord was, waar hij het laatst aan het woord kwam, al te beperkt en het zou dus onbillijk zijn hem te verwijten, dat hij ter vergadering in gebreke is gebleven. Wellicht dat het verslag, waarin een uitgewerkt betoog zal worden opgenomen, de leemten van zijn praeadvies nog aanvult.

Ook van zijn geschrift toch kan men zeggen, dat het bij het beantwoorden van de concrete vraag, in welken zin hier te lande de tariefwetgeving moet worden herzien, een leemte heeft gelaten juist daar, waar men in staat gesteld had moeten worden om de gevolgen van zijn stelsel geheel te kunnen overzien en beoordeelen.

Er werden anders feiten genoeg ter vergadering medegedeeld. Zoo had uiteraard de schoenenindustrie de belangstelling. *Mr. van Genechten* deed in eene belangwekkende rede mededeelingen over deze industrie ten bewijze van het feit, dat door onze Schoenenwetjes het werkelijk belang van deze industrie niet gediend werd, omdat het slechts vertraging bracht in den noodigen ombouw van dit bedrijf. De zwakke en achterlijke ondernemingen werden op deze wijze kunstmatig in stand gehouden. *Mr. Kortenhorst* sloot zich daarentegen aan bij de hulde, door *Prof. Diepenhorst* en *Mr. van Spaendonck* aan de wetjes gebracht en deed daarbij het niet onaardige denkbeeld aan de hand om eens door de Vereeniging voor de Staathuishoudkunde te doen onderzoeken, hoe nu eigenlijk de werking der wetjes was geweest. Ook beriep hij zich op een rapport van eene Commissie uit den Nijverheidsraad, dat de overtuiging zou hebben geschonken, dat de werking goed was geweest. Dit ontlokte *Mr. Jitta* de ondeugende interruptie, of door deze commissie de consumenten ook gehoord waren, eene opmerking, welke *Mr. Kortenhorst* slechts kon beantwoorden met de mededeeling, dat de schoenenhandelaars, die immers de belangen der consumenten zoo goed kennen, in voldoende getale gehoord waren!

De heer *A. Plate Jr.* deelde tal van feitelijke gegevens mede over de handelspolitiek van België en Zwitserland, over welk laatste land ook de schrijver dezer regelen enkele woorden sprak onder verwijzing naar eene aantekening in dit blad van 11 Augustus 1926. Gewaarschuwd werd daarbij, om niet te gauw met lof op de actieve handelspolitiek voor den dag te komen. Gezien de povere resultaten van het Zwitsersch-Duitsch Handelsverdrag was het bijv. rijkelijk voorbarig van een der Nederlandsche bladen om dit verdrag in vergelijking met het Nederlandsch-Duitsch Verdrag een „sprookje van elders” te noemen.

Ook onze verhouding tot Indië kwam ter sprake. Schrijver dezer regelen maakte de opmerking, dat een beroep op ons koloniaal rijk om de groote beteekenis van Nederland als mogendheid te doen uitkomen, een beroep, dat door *Prof. Diepenhorst* en *Mr. van Spaendonck* wordt gedaan, niet anders is dan een uiting van het streven om de Indische handelspolitiek dienstbaar te maken aan moederlandsche belangen. Dat is een stelsel, dat niet meer van dezen tijd is, omdat het slechts past in den gedachtengang der verlaten exploitatiepolitiek. Eerstgenoemde praeadviseur antwoordde, dat niets hem verder lag dan deze politiek en dat hij veeleer bedoeld had Nederland en Indië te maken tot een grootere eenheid in handelspolitieke aangelegenheden. Wij zouden wel eens gaarne willen vernemen, hoe men zich voorstelt de Hollandsche landbouw en nijverheid door actieve handelspolitiek met behulp van Indië te helpen, zonder dat daarbij Indische belangen in het gedrang komen. Hoe zou bijv. de Hollandsche tuinbouw met retorsierechten op in Indië in te voeren goederen te helpen zijn, zonder dat daarbij de belangen van de Indische bevolking, in den ruimsten zin genomen, zouden worden geschaad? En nu kan men wel zeggen, dat Holland dan op zijn tijd ook wel eens offers voor Indië zal brengen, doch men houde ons ten goede, dat wij hier wat sceptisch gestemd zijn. Bij de voorstanders van actieve handelspolitiek is van offervaardigheid nog weinig gebleken. In de huidige situatie zou Indië alleen maar nadeel ondervinden van de Nederlandsche retorsie. Men denke zich eens in de concrete uitwerking in en men zal ontwaren, dat vrees voor opoffering van koloniale aan moederlandsche belangen maar al te gegrond zou zijn!

Ten slotte de internationale zijde van het vraagstuk. Deze gaf den heer *Wibaut* aanleiding tot scherpe critiek op *Prof. Diepenhorst* en *Mr. van Spaendonck*, terwijl *Mr. Jitta* dezen spreker nog niet moedig genoeg was geweest in zijn ontkennende beantwoording van de tweede der gestelde vragen. Bij het dagen van economische overeenstemming in Europa gaat het niet aan, aldus de heer *W.*, om thans over te gaan tot eene politiek van economische weerbaarheid en voortdurend gevecht. Hetzelfde geluid deed *Prof. van Embden* hooren. Anders daarentegen *Prof. van Gijn*. Deze kwam juist op tegen het door *Prof. Diepenhorst* tot de vrijhandelaren gerichte verwijt, dat zij zoo cosmopolitisch waren; hijzelf had den vrijhandel steeds verdedigd met een beroep op het zuiver nationaal gedachte in- en uitvoerargument. *Prof. Diepenhorst* meende hiertegenover te moeten volhouden, dat de denkbeelden der vrijhandelaren te internationalistisch waren, en dat een gezond nationalisme niet slechts militaire weerbaarheid te midden van gewapende naburen eischt, doch ook economische weerbaarheid.

Wanneer wij eindelijk melding maken van een keurige rede van *Mr. van Lanschot*, die over het Duitse Tractaat sprak en daarbij constateerde, dat er in de rijen der vrijhandelaren oneenigheid is over de vraag, of men de kapitaalmarkt mag bezigen als ruilobject in de internationale handelspolitiek, een kwestie, die z.i. nader onderzoek eischt, zoo hebben wij wel het voornaamste van de vergadering gemeld.

Zoals gezegd, de voorstanders der actieve handelspolitiek hadden hier eene schoone gelegenheid gehad om nu eens klemmend aan te toonen, dat hun stelsel niet onderhevig is aan de bezwaren, die velen daarvan vreezen; dat m.a.w. de consumentenbelangen niet in het gedrang komen; dat retorsie ook voor een klein land als het onze resultaat zou hebben; dat deze en de tijdelijke bescherming thans de eenig bruikbare of althans de beste middelen vormen. Het antwoord, inzonderheid op de beide laatste vragen, houden wij echter ook na de vergadering van Zaterdag nog te goet, terwijl het consumentenbelang of wordt weggeredeneerd of gered moet worden met de onzekere verwachting, dat omzetvermeerdering tot prijsverlaging zal voeren, ook als de buitenlandsche concurrentie zal zijn uitgeschakeld.

G. M. V. S.

NAAR AANLEIDING VAN DE XIX ARTIKELEN VAN *Mr. SCHADEE*.

Wij weten, dat *Mr. Schadee* houdt van frissche gedachten. Het verwondert ons daarom niet, dat hem de vele herhalingen en herhalingen in het kwadraat, waarin de literatuur over het aanhangige wetsontwerp betreffende de naamlooze vennootschap begonnen is te vervallen, is gaan vervelen en, zoodoende het verwijt vermijding, dat anders den criticus licht treft, heeft hij gepoogd zijn critiek om te zetten in positieven arbeid door het opstellen van een tegenontwerp,¹⁾ dat de stof in niet meer dan 19 artikelen samenvat.

Wanneer wij aan het verzoek van de redactie om over dit tegenontwerp iets te schrijven, voldeden door nu weer op zijn beurt dit ontwerp onder de loupe te leggen, zouden wij geen blijk geven van juiste appreciatie van het werk van *Schadee*, die juist den stroom van critiek heeft willen stuiten. Meer aanlokkelijk is de gedachte nog eens het voorhanden materiaal voor ons te nemen: ontwerp, literatuur en tegenontwerp, ten einde te pogen, daaruit ook van onze zijde eenige positieve conclusies te trekken. In juridische detailbeschouwing, die den lezer van dit blad minder interesseert, willen wij ons daarbij niet begeven.

Onbewust natuurlijk, is de critiek niet altijd eerlijk geweest.

¹⁾ XIX Artikelen, een bijdrage tot de herziening van ons naamlooze vennootschapsrecht, Nijgh en van Ditmar's Uitgevers Mij., 1926.

Men is gevallen over den omvang van het ontwerp, men heeft zich gestooten aan den niet altijd volkomen duidelijken inhoud. Het ontwerp is omvangrijk en geeft meer detail dan noodig is. Maar men moet het nu niet voorstellen, alsof het ontwerp, wet geworden, waardig zou zijn als een monster te worden tentoongesteld. Onder haar gelijken (buitenlandsche wetten over hetzelfde onderwerp) zou onze wet minder afsteken door haar grooten dan de tegenwoordige wet door haar zeer geringen omvang.

Op het stuk van duidelijkheid valt het ontwerp niet veel te verwijten. Het behandelt nu eenmaal onderwerpen, waarmede alleen vakmensen op de hoogte zijn. Behandeling van zoo'n onderwerp in de wet, wil men niet in den stijl van een leerboek vervallen, kan moeilijk voor ieder begrijpelijk zijn.

Een beetje dwaas is het, wanneer men ons nu op de oude wet als toonbeeld van korthed en duidelijkheid wijst (Advies van den Nijverheidsraad, blz. 3, 5). „De bestaande wet, kort en voor iedereen begrijpelijk als zij is”. Wie zich bepaalt tot lectuur van de tegenwoordige wet — hij moge zich dan verbeelden deze van a tot z te hebben begrepen — weet toch immers van het recht, gelijk het thans ten aanzien van de naamlooze vennootschap geldt, nog nagenoeg niets. De leden van de afdeling Zaanstreek van de Maatschappij voor Nijverheid, die deze woorden neerschreven (aangehaald in het advies van den Nijverheidsraad), probeeren maar eens in de tegenwoordige wet te vinden, wat geldt ten aanzien van den naam van de naamlooze vennootschap, de aansprakelijkheid voor het prospectus, van onwettige besluiten van de algemeene vergadering, van vermindering van het kapitaal, van de vertegenwoordigingsbevoegdheid van het lid eener directie en zooveel andere onderwerpen meer!

In een wet van aanmerkelijk grooter omvang dan de tegenwoordige zullen wij ons moeten schikken, als het komt tot herziening. Het ontwerp had korter kunnen zijn, dat het tegenontwerp dat bewijst, betwist ik niet. Maar *Mr. Schadee* bedoelt zijn ontwerp als een schets; niettemin geeft het, gelijk het is neergeschreven, toch wel reeds stof voor een 40 à 50 volwassen wetsartikelen.

Er is gezegd, dat het Regeeringsontwerp noodig zou maken, elke naamlooze vennootschap te voorzien van zeer omvangrijke statuten. Inderdaad is het ontwerp-statuten, gevoegd bij het rapport van de Advocatenvereniging¹⁾, van behoorlijken omvang. Maar bij kennisneming blijkt, dat in dit ontwerp reeksen wetsartikelen zijn overgenomen, wat misschien gemakkelijk is voor belanghebbenden, maar toch in het geheel niet noodzakelijk.

Zeer te waardeeren is de poging ons te verlossen van de artikelen, die met nummer en letter moeten worden aangehaald. In het Zeerecht zullen zij nu zoo dadelijk wel hun intrede doen, maar dit zal mij niet beletten, deze methode te blijven verfoeien en daaraan uiting te geven.

Tenzij de Regeering haar ontwerp geheel loslaat, zal aanmerkelijke besnoeiing nu niet meer goed mogelijk zijn. Er zijn in wetten evenals in de conversatie onderwerpen, die beter niet worden aangeroerd, maar als men erover begonnen is, is het beter zich volledig uit te spreken dan te pogen het eenmaal gezegde weer in te slikken.

De afwijzing door de Regeering van de „familievennootschap” als bijzonderen rechtsvorm, is, gelijk te verwachten was, in de adviezen, welke van de zijde van de practijk van handel en nijverheid zijn gekomen, algemeen op afkeuring gestuit. Het rapport van de Advocatenvereniging deelt dit bezwaar. Verschillende juristen gaven blijk over de zaak anders te denken.

Als voorstander van de differentiatie heeft *Mr. Schadee* deze ook in zijn ontwerp neergelegd. Laat

¹⁾ Uitgebracht door *Mrs. J. Salomonson* en *J. Coert*, Belinfante 1926.

ons zien hoe hij zich de oplossing denkt. De XIX artikelen onderscheiden tusschen besloten en openbare naamlooze vennootschappen. Beide hebben hun privileges, maar moeten zich daartegenover ook verschillende bezwaren laten welgevalven.

De besloten naamlooze vennootschap behoeft geen openbaarheid in acht te nemen ter zake van den zakelijken inbreng, waarmede zij is opgericht en de overeenkomsten in verband met de oprichting aangegaan, noch behoeft zij haar balans te publiceeren. Maar zij moet haar kapitaal dadelijk geplaatst en volgestort hebben; zij mag geen toonderaandeelen uitgeven; haar aandeelen zullen niet den gewonen vorm van het effect mogen hebben maar zullen den vorm moeten hebben van een uittreksel uit het aandeelenregister; haar aandeelen zullen alleen bij authentieke akte kunnen worden overgedragen; zij zal geen winstbewijzen aan toonder, geen obligaties of andere effecten mogen uitgeven; „bouwrente” zal zij niet mogen uitkeeren; een belooning aan emittenten zal zij niet mogen geven. Deze verschillende bezwarende bepalingen gelden niet voor de openbare naamlooze vennootschap van *Mr. Schadee*. Maar deze zal daartegenover den last moeten aanvaarden van publicatie van haar zakelijken inbreng, van de overeenkomsten in verband met haar oprichting aangegaan; haar balansen zal zij moeten bekend maken. En op dit laatste punt komt *Mr. Schadee* met eischen, heel wat minder mak dan die van het Regeeringsontwerp.

Hoewel geen voorstander van een ver gaande differentiatie tusschen verschillende soorten naamlooze vennootschappen, meen ik toch, dat iets gedaan kan worden om partijen te vereenigen, wat wel haast een *conditio sine qua non* schijnt voor het tot stand brengen van een regeling op de naamlooze vennootschap.

Het hoofdargument vóór de uniformiteit — en wel vooral op het punt van de publiciteitsvoorschriften, waarom het in de eerste plaats gaat — wordt gevonden in de beperkte aansprakelijkheid, welke de hoofdeigenschap is van alle naamlooze vennootschappen. Uitsluiting van persoonlijke aansprakelijkheid — daarom openlegging van den vermogenstoestand bij alle naamlooze vennootschappen.

Het argument klinkt zeer plausibel, maar ik geloof niettemin, dat het te theoretisch is. Tot publicatie omtrent haar vermogenstoestand is nu geen enkele naamlooze vennootschap verplicht en het is niet met het oog op het belang van schuldeischers, dat wijziging van dezen toestand bepleit wordt. Bij de gehele hervorming van het recht op de naamlooze vennootschap staat het aandeelhoudersbelang voorop; hadden wij alleen met het crediteursbelang te doen, dan kon de geheele herziening van de wet — op een enkel onderdeel na — achterwege blijven. Wanneer ik zelf voor de uniformiteit ben opgekomen, was dit ook meer met het oog op het aandeelhoudersbelang dan om het crediteursbelang. Daarbij ging ik uit van de waarneming, dat ook aan de besloten naamlooze vennootschap de kleine spaarder geld verliest. En onder besloten naamlooze vennootschap stelde ik mij dan voor de naamlooze vennootschap, die geen beroep doet op de geldmarkt door het uitgeven op ruime schaal van een prospectus, die geen noteering vraagt aan de beurs, maar wel in kleinen kring aandeelen plaatst onder het sparend publiek. De vraag, of de publiciteitsvoorschriften van het Regeeringsontwerp veel zouden kunnen baten tegen kwade praktijken, welke hierbij voorkomen, laat ik nu rusten. Maatregelen om den belegger te beschermen, kunnen geheel achterwege blijven, wanneer de wet de besloten naamlooze vennootschap zoo construeert, dat de geldbelegger er in het geheel niet — en althans niet onverhoeds — mede in aanraking zal komen.

Hierin is *Mr. Schadee* — het behoeft geen nadere toelichting — wel geslaagd. Zijn voorstellen zouden in één richting echter stellig nog aanvulling noodig hebben. Het uitvoeren van verschillende bedrijven zou aan de besloten naamlooze vennootschap moeten

zijn onthouden. Ik denk in de eerste plaats aan het bankbedrijf; het rapport van de Advocatenvereniging noemt ook nog de verzekering. Overigens zou overeenkomstig de gedachte van de XIX artikelen aan oprichters kunnen worden overgelaten vrij tusschen de besloten en de openbare naamlooze vennootschap te kiezen.

De jurist zal nu wellicht meenen, dat op deze wijze bij de besloten naamlooze vennootschap het crediteursbelang niet voldoende tot zijn recht komt. Maar te dien aanzien werd reeds opgemerkt, dat niet met het oog op het crediteursbelang wijziging van het geldende recht wordt ondernomen; in de tweede plaats geldt, dat niet zoo licht een onderneming van dubieus financieel gehalte gegoten zal worden in den vorm, door *Schadee* voor de besloten naamlooze vennootschap ontworpen.

Met de bepaling, dat de naamlooze vennootschap ten minste moet hebben een geplaatst en volgestort kapitaal van *f* 5000, sluit *Mr. Schadee* zich aan bij hen, die de dwergmaatschappijtjes willen laten verdwijnen. Een dergelijke regeling heeft het bezwaar, dat zij een prikkel scheidt voor overwaardeering van den inbreng, wanneer men de *f* 5000 niet ten volle bijeen heeft. Een onderneming met een kapitaaltje van *f* 5000 heeft al niet veel te beteekenen; ondernemingen, die slechts over *f* 3000 à *f* 4000 beschikken, zullen zich niet laten afschrikken.

Van Departementale *Geburtshilfe* bij de oprichting wil *Schadee* niet weten. Het heeft ons genoeg gedaan, dat men in de Advocatenvereniging unaniem heeft geoordeeld, dat het althans niet aangaat de Departementale goedkeuring te behouden zonder van de afwijzing beroep op den rechter te openen. Het was toch ook te dwaas, dat van de zijde van handel en nijverheid vrij algemeen werd afgekeurd, dat het Departement hier het laatste woord zou behouden, terwijl door juristen dit stelsel van het Ontwerp in bescherming werd genomen. Te dwaas, omdat het juist den jurist een doorn in het oog moest zijn, dat hier de administratie in eerste en laatste instantie zonder vorm van proces zou blijven oordeelen.

Ten opzichte van de openbare naamlooze vennootschap stuit het invoeren van publicatievoorschriften practisch niet op verzet. Een tweede is de inhoud der voorschriften. In dit opzicht is het Regeeringsontwerp niet gelukkig. Enerzijds vordert het te veel, anderzijds te weinig. Te veel door de verplichting tot bekendmaking van allerlei overeenkomsten, ten aanzien waarvan een gerechtvaardigd belang geheimhouding kan vorderen, te weinig door volledige vrijheid te laten ten aanzien van inrichting van de balans en de daarbij toe te passen waardeeringen.

Tegenover de balansvoorschriften van het ontwerp doet *Mr. Schadee* eenige voorstellen, die wij in bijzonderheden niet kunnen nagaan, maar die zeker de volle aandacht verdienen.

Een van de groote vragen in verband met de herziening van ons recht op de naamlooze vennootschap levert de machtsverhouding tusschen algemeene vergadering en bestuur. Het Regeeringsontwerp gaat uit van de gedachte, dat de positie van de algemeene vergadering als „hoogste macht” moet worden gehandhaafd; *Mr. Schadee* keert zich daartegen niet en er is eigenlijk ook niemand, die aan dit beginsel niet wil vasthouden.

Het komt weer aan op de uitwerking. Nu is n.m.m. de functie van de algemeene vergadering voldoende gewaarborgd, wanneer zij in het uiterste geval den doorslag kan geven. Hiervoor is noodig, dat de algemeene vergadering met uitsluiting van andere instanties beslist over de décharge en het ontslag van bestuurders.

Wat het dwingende recht aangaat kan en moet het bij deze bevoegdheden blijven. De wetgever moet niet pogen de algemeene vergadering meer steun te geven door op dwingende wijze allerlei verschillende bestuursaangelegenheden bij de algemeene vergade-

ring te leggen, deze aldus de gelegenheid gevend — ook zonder dat een groot en onoplosbaar conflict is ontstaan — het bestuur dwars te zitten en misschien kleine overwinningen te behalen, waardoor de regelmatige gang van zaken wordt verstoord. Oprichters behoren de vrijheid te hebben de naamlooze vennootschap zoo in te richten, dat deze moeilijkheden worden vermeden; bijv. door de vaststelling van de jaarrekeningen niet te leggen bij de algemeene vergadering; deze geen vrije keuze te geven bij de benoeming van bestuurders. Wie het anders wil, behoort daarin eveneens vrij te zijn, maar in dit opzicht behoort verdere dwang te zijn uitgesloten.

Een van de fouten van het Regeeringsontwerp is, dat dit niet in het oog gehouden is. Dientengevolge is men stelselloos te werk gegaan. De critiek heeft dit onbevust gevoeld, al heeft men ook niet scherp kunnen aangeven, waar de schoen wrong.

De voorstellen van *Mr. Schadee* zijn op dit punt eenigszins tweeslachtig, maar behelzen toch een bruikbaar element.

Zijn ontwerp (art. XII) kent de mogelijkheid van een vergadering van preferente aandeelhouders, houders van oprichtersbewijzen of andere stukken, aan wier goedkeuring de statuten de besluiten van de algemeene vergadering kunnen onderwerpen. Ontstaat zodoende een conflict, dan moet door een arbitrale beslissing de oplossing worden verkregen. Dit noem ik tweeslachtig; het zwaartepunt moet liggen bij de eene of de andere groep, maar een proces tusschen beide groepen over het te voeren beleid — al wordt het dan ook voor arbiters gevoerd — kan toch de oplossing niet geven. Echter zal volgens het ontwerp ook zijn toegelaten, dat de statuten anders bepalen. Wordt daarvan gebruik gemaakt, dan wordt rondweg de eindbeslissing aan de algemeene vergadering gehouden en gelegd in handen van de preferente groep. Toch wordt ervoor gezorgd, dat de algemeene vergadering haar positie van hoogste macht behoudt, door de bepaling, dat zij de uitsluitende beslissing moet hebben over de benoeming en het ontslag van de bestuurders. Op deze wijze wordt het mogelijk gemaakt, een regeling te treffen, die slechts op zeer enkele hoofdpunten het laatste woord laat aan de algemeene vergadering. Ziedaar het bruikbare element van de regeling.

De bepalingen omtrent de aansprakelijkheid van bestuurders hebben veel aanstoot gegeven. De critiek is niet zonder overdrijving geweest. Geen ernstig man zou een dergelijke verantwoordelijkheid op zich kunnen nemen (advies van den Nijverheidsraad, bl. 13). Maar een dergelijke verantwoordelijkheid rust na de invoering van de nieuwe wet op de Coöperatieve vereenigingen reeds op de bestuurders van die instellingen. Heeft een massaontslag van die functionarissen plaats gehad? Zoo niet, moet tot het andere alternatief worden besloten?

De regeling van het Regeeringsontwerp komt ongeveer hierop neer. Wie de aansprakelijkheid van bestuurders wil geldend maken, kan volstaan met het bewijs, dat het bestuur een toerekenbare fout heeft gemaakt en op dien grond dan aanspreken de verschillende bestuurders tot wier werkring de geïncrimineerde handeling behoort. Het is dan aan den individueelen bestuurder, aan te toonen, dat hem geen of slechts een betrekkelijk gering verwijt treft, waardoor hij zich van aansprakelijkheid geheel of naar evenredigheid ontslaat. Men heeft dit genoemd „omkeering van den bewijslast”. Dat is een veel te zware uitdrukking. Ik blijf de voorgeslagen verdeling van den bewijslast een redelijke regeling vinden, waartoe een rechter bij de vrijheid, welke de wet hem nu laat, ook licht zal komen.

Het komt mij ook voor, dat op deze wijze het risico van den bewijslast tot de geringste proporties is teruggebracht, d.w.z. het gevaar, dat men een recht, dat men heeft, niet kan verwezenlijken, doordat men het noodige bewijs tot staving van het recht niet kan

leveren. Dat het voor den benadeelden aandeelhouder niet mogelijk is, precies aan te toonen, wie van verschillende bestuurders schuldig staat, kan ik mij heel goed voorstellen, zeer moeilijk, dat een bestuurder, dien geen schuld treft, hiervan niet het bewijs zou kunnen bijbrengen.

Nu kan men hierover een andere meening zijn toegedaan en oordeelen, dat het beter is, dat alles maar blijft gelijk het is. Indien de omstandigheden daartoe aanleiding geven, zal de rechter de in het ontwerp neergelegde verdeling van den bewijslast toch kunnen toepassen. *Mr. Schadee* wil echter nog verder. Hij heeft zich aan de voorstellen van de Regeering zeer gestooten en wil in de wet vastleggen, dat de volle bewijslast treft hem, die de aansprakelijkheid wil geldend maken. Dat is nu toch ook niet noodig!

Wat den materieelen grond voor de aansprakelijkheid aangaat, de tekortkomingen van art. 47d van het Regeeringsontwerp (ook in dit opzicht ontleend aan de wet op de Coöperatieve Vereenigingen) hebben heel weinig instemming gevonden. *Mr. Schadee* wil als vele anderen terug naar art. 1639 B. W. (de verplichting naar beste vermogen te handelen). Nog verder gaat het rapport van de Advocatenvereening, dat de aansprakelijkheid wil beperken tot gevallen van kwade trouw en van ernstig en toerekenbaar plichtsverzuim. Zou de directeur op deze wijze niet te veel een uitzonderingspositie krijgen? Hij zou haar deelen met den kapitein volgens art. 342² Kh. (n.w.); de analogie ware misschien niet zoo gek.

Ook op het punt van de positie van bestuurders is de critiek niet altijd volkomen fair geweest. Wanneer wij in het advies van de Rotterdamsche Kamer van Koophandel lezen, dat men geen aanleiding ziet, wat de aansprakelijkheid aangaat, den directeur-werknemer anders te behandelen dan alle andere werknemers, komt de vraag op, of de adviseurs hier aan het woord voor de behandeling van den directeur als gewoon werknemer nu wel zooveel gevoelen.

Wanneer wij verder in het advies van den Nijverheidsraad lezen, dat commissarissen de positie hebben van vertrouwensmannen van aandeelhouders (scil. tegenover de directie), vragen wij ons af, of de stellers van het rapport inderdaad voor hun rekening nemen, dat in een conflict tusschen aandeelhouders en directeuren, de aandeelhouders het vertrouwen hebben, dat commissarissen tegenover de directie voor het aandeelhoudersbelang zullen opkomen.

Het advies van den Nijverheidsraad gebruikt de constructie om den accountant af te wijzen (één vertrouwensman, of college van vertrouwensmannen is voldoende). Het argument is niet juist, ook het daarmede verdedigde standpunt deugt niet. Als aandeelhouders met de adviezen van commissarissen niet tevreden zijn, kunnen zij toch anderen benoemen, is de gedachte. Maar is dan een geregelde accountantscontrole niet ver te verkiezen?

Overigens wil ik niet nalaten nog op te merken, dat het Regeeringsontwerp in dit verband in twee opzichten tekort schiet.

Vooreerst is het niet juist, den accountant in de algemeene vergadering te geven een adviseerende stem (art. 42a). Dit beteekent toch, dat de accountant de positie krijgt van deelnemer aan de algemeene vergadering, met recht daar over alle onderwerpen het woord te voeren en zijn opvattingen te verdedigen. Dit is een misvatting van zijn positie. In plaats van verleenning van toegang tot de vergadering kan alleen sprake zijn van een verplichting daar onder omstandigheden tegenwoordig te zijn. In plaats van een adviseerende stem kan alleen sprake zijn van de verplichting op verzoek inlichtingen te verschaffen.

In de tweede plaats is een belangrijke leemte, dat niets naders gezegd wordt van den „deskundige”, die van voorlichting moet dienen. Wanneer het accountantsrapport mocht kunnen worden een deskundig advies van volkomen onafhankelijke instantie, dan zeker zou de verplichting van de naamlooze vennoot-

schap haar aandeelhouders zulk een voorlichting te verschaffen, een zaak van belang zijn. Door dit te bevorderen kan de wetgever voor ons naamloze vennootschapsrecht inderdaad iets belangrijks doen. Maar het eerste noodige is dan, dat hij den accountant een positie waarborgt.

Ook het ontwerp van *Mr. Schadee* stelt den accountant verplicht, maar alleen voor de openbare naamloze vennootschap en de benoeming laat hij aan commissarissen (art. IX⁷).

Bij de ontwikkeling van het recht is de wet dikwijls eenige stadiën ten achter. Het Regeeringsontwerp heeft hierdoor een lacune, waaraan de komische zijde niet geheel ontbreekt. Het is de aandeelhouder-geldbelegger, wiens belangen door het ontwerp worden beschermd. Nu hebben de gebeurtenissen van de laatste jaren meermalen aanleiding gegeven tot de vraag, of niet met de belangen van den obligatiehouder te roekeloos wordt omgesprongen. Als geldbelegger heeft deze zeker eerder aanspraak op bescherming dan de aandeelhouder, die in tegenstelling met den eersten, zelf toch dikwijls ook op speculatie uit is en ondernemingen, welke niet vrij zijn van risico, gaarne ziet, zoolang zij maar voordeel opleveren.

In het Regeeringsontwerp is over den obligatiehouder niets te vinden. De Regeering heeft een goeden kapstok natuurlijk; niet alleen naamloze vennootschappen, ook andere lichamen geven obligaties uit. Het ontwerp van *Mr. Schadee* houdt zich met de obligatiehouders wel bezig (art. XVI). Het onderwerpt den obligatiehouder aan meerderheidsbesluiten door een vergadering van obligatiehouders genomen, daardoor dus overbodig makend een regeling van deze strekking, die thans veelal in de leeningsvoorwaarden wordt getroffen. Dit is juist de regeling, die de positie van den obligatiehouder zooveel minder secuur maakt. Als tegenwicht is dan gezorgd, dat besluiten, welke de financieele positie van den obligatiehouder ernstig aantasten, niet onverhoeds en anders dan met groote meerderheid kunnen worden genomen. Het is een eenvoudige oplossing. Maar ik zou toch de vraag, of deze regeling de crediteurspositie van den obligatiehouder voldoende hoog houdt, niet bevestigend durven beantwoorden.

Wij hebben ons tot enkele punten van het ontwerp van den Rotterdamschen notaris-advocaat bepaald. Behalve nog meerdere punten, welke ons sympathiek zijn, vinden wij er ook een en ander, dat ons volstrekt niet aanstaat. In het bijzonder geldt dit de regeling van art. XVIII, welke aan het Openbaar Ministerie opdraagt op te treden ter zake van onwettige besluiten van de algemeene vergadering (met uitsluiting van belanghebbenden zelf?). De heer *Schadee* geeft bij zijn ontwerp geen toelichting. Hij schreef alleen voor hen, die zulk een toelichting niet behoeven. Op dit onderdeel is blijkbaar zijn geschrift voor mij niet bestemd.

Het Regeeringsontwerp te verruilen voor dat van *Mr. Schadee* zou ik niet durven aanbevelen. Ik blijf voorstander van een spoedige omwerking van het Regeeringsontwerp en afhandeling daarvan door de Staten-Generaal. Het tegenontwerp kan daarbij goede diensten bewijzen. Wie zich met de verdere behandeling van het Regeeringsontwerp bezig zullen houden, mogen niet verzuimen van de XIX artikelen een ernstige studie te maken. Zij zullen in elk geval erdoor tot korthed worden gemaand.

DRUCKER.

DE RIJKSMIDDELEN.

In dit nummer treft men aan het gebruikelijke overzicht van de opbrengst der Rijksmiddelen over de maand September 1926, vergeleken met de overeenkomstige cijfers van September 1925.

De gewone middelen brachten in de afgelopen maand *f* 41.552.400 op tegen *f* 37.481.900 in September 1925 en vertoonen mitsdien een vooruitgang van *f* 4.070.500. De totale opbrengst in de afgelo-

pen maand overtrof de raming met een bedrag van *f* 3.869.400.

De totaal-opbrengst over de eerste negen maanden van dit jaar bedroeg *f* 364.923.900, zijnde *f* 24.327.800 méér dan in hetzelfde tijdvak van het vorige jaar, terwijl de raming in genoemde periode met *f* 21.276.900 werd overschreden. Wordt als naar gewoonte, om een meer zuivere vergelijking te verkrijgen, de rijwielbelasting, die voor het overgrote deel in de maand Januari van elk jaar binnenkomt en die van Januari t.m. September 1926 reeds *f* 6.633.800 opbracht, buiten beschouwing gelaten, dan blijkt, dat de opbrengst der overige middelen over de eerste negen maanden dezes jaars *f* 19.143.100 steeg boven 9/12 van de voor 1926 in totaal geraamde opbrengst.

In vergelijking met de overeenkomstige maand van het vorige jaar vertoonen de inkomstenbelasting, de dividend- en tantiëmebelasting, de vermogensbelasting, de suiker-, wijn-, de gedistilleerd-, de zout- en de tabakaccijns, de belasting op rijwielen, de zegelrechten, de registratierechten, de successierechten, de invoerrechten, het statistiekrecht, de domeinen en de loodsgelden een hooger opbrengstcijfer. Daarentegen brachten minder op de grondbelasting, de personeele belasting, de bier- en de geslachtaccijns, de belasting op speelkaarten, de belasting op gouden en zilveren werken en de akten voor de jacht en vischerij, enz. Uit het vorenstaande blijkt, dat de loop der middelen in September 1926 over het algemeen gunstig mag worden genoemd.

Evenals de beide vorige maanden liep de grondbelasting in opbrengst terug; vergeleken met September 1925 kwam thans *f* 265.000 minder binnen. Deze teruggang behoeft echter niet te verwonderen, indien wordt bedacht, dat dit middel in eenige vorige maanden van het jaar, met name in Juni, dank zij de vervroegde invordering, bijzonder ruim heeft gevloeid. Vergelijking van de opbrengsten dezer belasting over de eerste negen maanden van 1925 en 1926 doet zien, dat 1926 tot dusverre een surplus opleverde van *f* 115.600; de raming werd in de afgelopen maanden met *f* 2.596.300 overtroffen. Waar de krachtige drang tot tijdige aanzuivering bij alle directe belastingen een factor van beteekenis blijft vormen, is het niet mogelijk met eenige zekerheid te voorspellen hoe de loop van dit middel zich in de laatste maanden van 1926 zal ontwikkelen.

Vertoonde de personeele belasting in elk der eerste acht maanden van dit jaar een surplus boven de gelijknamige maand van 1925, ditmaal viel eene daling in de opbrengst te constateeren van *f* 479.600. Wat hierboven van de grondbelasting werd opgemerkt, geldt in zekeren zin ook voor de personeele belasting. Ook hier is het ruimer vloeien ongetwijfeld voor een belangrijk deel aan de scherpere aanslagsregeling en de snellere invordering toe te schrijven en behoeft de lagere opbrengst van September in geen enkel opzicht te verontrusten. De opbrengst over de eerste negen maanden van 1926 bedroeg *f* 2.313.100 méér dan die van hetzelfde tijdvak van het vorige jaar; de raming werd in bedoelde periode met *f* 2.240.000 overschreden.

In tegenstelling met de beide vorige maanden gaf de inkomstenbelasting eene stijging in opbrengst te zien. Het voordelig verschil ad *f* 175.200 is overigens betrekkelijk gering en laat zich niet nader verklaren. Vergelijkt men de ontvangsten uit deze bron van inkomst over de eerste negen maanden van 1925 en 1926, dan blijkt, dat de opbrengsten als volgt over de verschillende dienstjaren kunnen worden verdeeld:

	Jan. t/m. Sept. 1925:	Jan. t/m. Sept. 1926:
1922/23....	<i>f</i> 3.414.300,—	<i>f</i> —
1923/24....	„ 9.587.200,—	„ 2.649.700,—
1924/25....	„ 51.156.100,—	„ 6.414.200,—
1925/26....	„ 5.981.500,—	„ 56.985.700,—
1926/27....	„ —	„ 7.255.100,—
Totaal.	<i>f</i> 70.139.100,—	<i>f</i> 73.304.700,—

Uit de hierboven gegeven cijfers blijkt duidelijk de invloed, welken de snellere invordering op de opbrengst der inkomstenbelasting heeft gehad. Zoolang deze factor zich nog doet gevoelen, is het niet wel mogelijk, zich omtrent den loop van dit middel in het algemeen een oordeel te vormen. Opgemerkt moge nog worden, dat de opbrengst over Januari t.m. September 1926 9/12 der raming met f 4.304.700 overtrof.

De dividend- en tantiëmebelasting leverde in de afgelopen maand niet minder dan f 4.036.400 op en steeg daardoor f 2.654.800 boven de opbrengst van September 1925. Zoolks bekend wordt deze belasting echter in elk jaar voor een belangrijk deel slechts in enkele maanden ontvangen. Het vorige jaar was de maand Augustus buitengewoon gunstig (opbrengst f 4.718.700); thans werden blijkbaar de groote aanslagen in de maand September voldaan. Gerèkend over negen maanden bleef de opbrengst van 1926 nog f 486.300 bij die van het vorige jaar ten achter; daarentegen werd thans de raming overschreden (met f 2.153.200).

De vermogensbelasting gaf een surplus van f 72.500 te boeken. Een bepaalde oorzaak is hiervoor niet aanwijsbaar. Tot dusver was de loop van dit middel vrij ongunstig. Van Januari t.m. September 1926 werd f 93.800 minder ontvangen dan in hetzelfde tijdvak van verleden jaar, terwijl de opbrengst f 1.897.400 bij de raming ten achter bleef.

De accijnzen maakten, uitgenomen die op het bier en op het geslacht, een goed figuur. De suikeraccijnz bracht f 264.100 méér op, hetgeen waarschijnlijk zijn grond vindt in de omstandigheid, dat algemeen een stijging van den suikerprijs verwacht wordt, waardoor een neiging tot het opdoen van voorraden is opgewekt. De wijnaccijnz klom met f 72.000, ten deele vermoedelijk toe te schrijven aan valuta-aankopen van Fransche wijnen en waarin zich anderdeels het toenemend wijnverbruik weerspiegelt. De gedistilleerdaccijnz vertoonde een stijging van f 177.000, waaruit evenwel niet tot een verhoogd gedistilleerdverbruik mag worden geconcludeerd, daar de maand September 1926 vijf verschijndagen van den krediettermijn (Donderdagen) bevatte tegen September 1925 maar vier; de opbrengst blijkt dus per saldo nog te zijn teruggelopen. De zoutaccijnz wees een hooger opbrengstcijfer van f 10.800 aan; daarentegen daalde de bieraccijnz met f 178.600 en de geslachtaccijnz met f 94.400. Het laatste is waarschijnlijk een gevolg van de daling der vee prijzen in verband met de belemmering van den vleeschuitvoer naar Engeland. Ten slotte moge nog gewezen worden op den tabakaccijnz, die f 427.000 méér voor de schatkist opleverde, waarin vermoedelijk het toenemend gebruik van kleine sigaren (cigarillos) tot uitdrukking komt.

De lagere opbrengst van de belasting op speelkaarten (f 1.700) houdt verband met de aangekondigde afschaffing dezer heffing. De rijwielbelasting gaf een hoogere inkomst van f 15.800, waarbij evenwel moet worden bedacht, dat in September 1925 eene verrekening moest plaats hebben wegens een over Augustus 1925 te hoog opgegeven bedrag.

Van de middelen, die meer in rechtstreeksch verband staan met het zakenleven, liepen de zegelrechten op met een bedrag van f 239.900, waarvan echter slechts f 14.900 was te danken aan een ruimer vloeien der beursbelasting; de stijging is waarschijnlijk toe te schrijven aan de talrijke conversies van oude leeningen. De registratierechten kwamen met f 259.600 vooruit, waarvoor geen verklaring is te vinden. De invoerrechten accresseerden met f 120.000, waarin de doorwerking van het nieuwe Tarief tot uiting komt. Het statistiekrecht wees een meerdere opbrengst aan van f 10.900 en de loodsgelden leverden een surplus van f 119.000. Uit een en ander blijkt, dat de thans besproken middelengroep alle redten tot tevredenheid geeft.

Ten slotte trekken de successierechten de aandacht, die ditmaal een hoogere opbrengst gaven (van f 475.300). De belasting op gouden en zilveren werken ging terug met f 10.400, waaruit de malaise in het vak valt af te leiden. De domeinen gaven f 10.300 méér, daarentegen de jacht- en visscherijakten f 3900 minder te boeken.

De inkomsten van het „Leeningfonds 1914” bedroegen in de afgelopen maand f 8.119.200 (raming f 8.313.900), waarvan ruim f 2.645.000 aan de Verdedigingsbelastingen was te danken. De middelenstaat van September 1925 wees een opbrengst aan van f 6.846.800. In de eerste negen maanden van 1926 kwam in totaal f 75.078.400 binnen (in hetzelfde tijdvak van 1925 f 71.305.800).

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING. DE BRITSCHE RIJKSCONFERENTIE.

Prof. Dr. P. Geyl te Londen schrijft ons:

De negende Britsche Rijkconferentie zal volgende week geopend worden. De eene dominion-premier na den anderen is al in Engeland aan wal gestapt en Mackenzie King, de eerste-minister van Canada, bevindt zich op zee. Er zit een stemming in de lucht van gespannen verwachting, bijna van zenuwachtigheid, over deze conferentie. Een wijs en bezadigd man als J. A. Spender tracht ons wel te doen gelooven — in de *Westminster Gazette* — dat dit iederen keer zoo geweest is, dat men altijd sprak van „the most momentous Conference in the history of the Empire,” en dat het nu net als bij alle vorige gelegenheden een discussie van dezelfde oude problemen zal worden, die toch pas tot oplossing komen als de tijd rijp is, maar die zich dan ook vanzelf wel weten op te lossen. Een geruststellende theorie. Maar de historie van de Rijkconferenties maakt het al te duidelijk, dat er wel degelijk verschil tusschen de eene en de andere is en dat, al mogen de problemen waarmee zij zich bezighouden in hoofdzaak dezelfde blijven, de geesteshouding waarin men ze benadert, sterk kan verschillen.

De conferentie, die nu staat geopend te worden, zal zich met de economische zijden van het imperiale vraagstuk wel niet diep inlaten. De ervaring van de vorige maal is niet bemoedigend geweest. Men herinnert zich, dat het de geestdrift van de Rijkconferentie van 1923 voor preferentiele rechten was, die er Baldwin toe bracht het Lagerhuis te ontbinden en de kiezers om een mandaat voor protectie te verzoeken — een avontuur, dat uitliep op de regeering van Macdonald. Ongetwijfeld zal er over al de oude wenschen van de dominions weer gepraat worden, maar niemand verwacht dat het tot veel practisch resultaat zal leiden. Ten overvloede vestigen niettemin de economen er nog eens nadrukkelijk de aandacht op, dat Engeland zich in zijn handelspolitiek onmogelijk naar de dominions voegen kan en dat de leus van „handel binnen het Rijk” een holle leus is. Engeland kan er niet aan denken Europa te verwaarloozen. Vreemd als het schijnen moge na al wat er over de verwoesting en verarming van ons werelddeel gepraat is, Engeland zet nog altijd bijna hetzelfde percentage van zijn uitvoer af op het vasteland als vóór den oorlog — 31 pCt. in 1924 tegen 34 pCt. in 1913 — en het verschil gaat niet naar de dominions, want hun percentage is gelijk gebleven. Als men voorts de statistieken van de dominions uit beschouwt, blijkt, dat Engeland in hun invoeren een minder belangrijke rol speelt dan voorheen. Vooral de Vereenigde Staten hebben aanzienlijk gewonnen, ten koste van voormaligen Duitschen invoer ongetwijfeld, maar die begint zich nu weer te herstellen en daarvan lijden de Engelschen niet minder dan de Amerikanen. Wat vooral verontrustend is, dat is dat Engeland juist in belangrijke artikelen, als metaalproducten, terrein verloren heeft, in Canada zoowel als in Australië en Nieuw-Zeeland. Maar verontrustend als het voor den imperialist zij, voor den realist volgt er in de eerste plaats uit, dat

Engeland minder dan ooit om de dominions zijn Europeeschen handel kan verwaarloozen of in gevaar stellen.

Een Rijkspreferentie-conferentie als de vorige zal dezo dus zeker wel niet worden. Alle teekenen wijzen erop, dat het constitutioneële probleem haar zal beheerschen en dat wel in 't bijzonder in verband met buitenlandsche politiek.

Sedert in 1917 het Rijks-oorlogskabinet bijeenkwam, heeft men getracht een wezenlijke Rijks-buitenlandsche politiek te voeren. Samenwerking van de verschillende Rijksdeelen om tot een gemeenschappelijke politiek te geraken, dat was de taak, die men zich stelde. Do moeilijkheden waren geducht en op elke volgende bijeenkomst heeft men zonder veel succes getracht zo onder de oogen te zien. De dominions waren na den oorlog om zoo te zeggen elk weer naar huis gegaan. De kwesties, waarin de Engelsche politiek zich in Europa bewoog, werden hun weer ver en vreemd. De Engelsche diplomatie behield daarin het initiatief volledig en het bleek even onmogelijk als vroeger om een middel te bedenken, waardoor zij met de zusterregeeringen geregeld overleg zou kunnen plegen en steeds voor zij haar eigen besluiten nam, hun mcening inwinnen. De *coup* van Tsjanak, waartoe de regeering zelfstandig besloot en waarvoor Churchill (toen minister van koloniën) vervolgens de medewerking van de dominions telegrafisch inriep, leidde tot een ernstige crisis in de imperiale betrekkingen. De onderhandelingen over het protocol van Genève wekten levendige onrust in de dominions. En nu heeft Austin Chamberlain zich eindelijk genoodzaakt gezien om een daad van de allereerste belangrijkheid te verrichten met uitdrukkelijke uitsluiting van de verantwoordelijkheid der dominions.

Artikel 9 van het verdrag van Locarno bepaalt, dat het verdrag geen verplichtingen meebrengt voor de dominions van het Britsche Rijk en Indië, tenzij deze er hun aanvaarding van kenbaar maken.

Men is dus niet alleen terug in den toestand vóór den oorlog, toen de regeering van het moederland haar eigen weg ging door den doolhof der buitenlandsche politiek. Er is tegelijk een verandering van onberekenbaar gewicht ingetreden: men neemt niet meer stilzwijgend aan dat de dominions, geraadpleegd of niet, op dien weg volgen, integendeel, men laat het uitdrukkelijk aan hen over of zij dit doen willen of niet. Van de innovatie van 1917 is de samenwerking te loor gegaan, maar het verhoogd besef der dominions van hun eigen waardigheid is gebleven. Zij zijn gewend geraakt aan eigen actie op dat terrein der buitenlandsche politiek, dat vroeger voor hen gesloten bleef. Hun mede-onderteekening van den vrede van Versailles, hun zelfstandig lidmaatschap van den Volkenbond, dat was de grondslag, waarop na den oorlog de samenwerking moest plaats hebben. Maar dat is een verraderlijke grondslag gebleken. Wat precies is de positie van een dominion, gelijkberechtigd lid van een internationale organisatie, en tevens lid van een ondeelbare soevereine gemeenschap? Het beteekent op het oogenblik vooral een verwarrende twijfel aan het vermogen van de Rijksregeering, als men de regeering van Groot-Brittannië nog zoo noemen mag, om nu diplomatieke samenwerking voorloopig althans een onbereikbaar ideaal blijkt, heel het Rijk met verdragen en in laatste instantie met een oorlogsverklaring te binden. Dat is de vraag, die men op deze conferentie in de eerste plaats zal moeten behandelen.

Men zal natuurlijk beginnen met de dominions uit te noodigen volgens artikel 9 tot het verdrag van Locarno toe te treden. Maar het is ondenkbaar, dat sommige hunner althans (Canada, Zuid-Afrika) dit zullen doen. De tegenzin om Europeesche verplichtingen op zich te nemen — en de verplichtingen van Locarno worden door velen heel zwaar aangeslagen — is daartoe te groot. Wat wordt dan de toestand wanneer de *casus foederis* eens voor Engeland intreedt? Dit is,

zou J. A. Spender zeggen, al zoo'n oud probleem! Toen Engeland zich in 1914 in den oorlog stortte, zijn de dominions, die nergens in gekend waren, toch zonder bedenken nagesprongen! Zeker. En aangezien de Koning naar buiten toe nog het symbool van het heele Rijk is, zouden volgens internationaal recht als hij, voorzooveel Engeland aangaat, in oorlog raakt, de dominions evenzeer automatisch in oorlog verkeeren. Maar de uitdrukkelijke bepaling van het verdrag, dat er voor hen geen verplichtingen uit voortvloeien, zal het voor dominions, die op het kritieke oogenblik met een oorlogspolitiek niet mochten instemmen, toch veel gemakkelijker maken om zich van deelneming te onthouden, ook al zou dat (en hier zit de leelijkste kneep) vrij zeker tot hun finale afscheiding leiden. Zooals Smuts het uitgedrukt heeft: Chamberlain's Locarno-politiek dreigt de centrifugale krachten binnen het Rijk te versterken.

Zal de Rijksconferentie tegen dit gevaar een kruid gewassen weten?

J. A. Spender zou zeggen, alweer, dat er geen kruid tegen bestaat, geen wonderdoende formule, maar dat men vertrouwen moet stellen in den practischen zin van de Rijksbevolkingen om, als het oogenblik van crisis daar is, een schikking, een compromis, een uitweg te vinden. Mij dunkt, dat er geen verstandiger woord gesproken kan worden. De *Round Table*, het bekwame tijdschrift van een groep imperialisten, die de Rijksvraagstukken altijd met groote onbevagenheid en levendigheid van politieke verbeeldingskracht bestudeeren, wil zich daar echter niet mee tevreden stellen. Zij zoeken nog steeds naar een formule, die de zelfstandigheidsgedachte der dominions met de Rijkseenheid zou kunnen verzoenen, en zij schijnen iets te voelen voor de vaststelling van een beginsel, dat de gelijkheid der Rijksdeelen hierin gevonden zou worden, niet dat zij gezamenlijk aan een gemeenschappelijk diplomatiek beleid zouden werken, want dat is utopisch gebleken, maar dat de dominions evengoed als het moederland er een eigen politiek op zouden mogen nahouden en dat die politiek in alle gevallen, niet slechts in het geval van het moederland, het heele Rijk zou binden. Men ziet, hoe hiermee aan de jongste openbaringen van de onafhankelijkheidszucht van dominions als Canada en den Ierschen Vrijstaat, die immers hun eigen betrekkingen met de Vereenigde Staten of andere landen (Portugal in het geval van Zuid-Afrika) wilden onderhouden, wordt toegegeven. Men zou die ontwikkeling aanmoedigen, maar ze tevens door de toezegging van Rijkssteun voor het Rijk winnen. 't Is vernuftig, maar ik betwijfel of de *Round Table* er al de consequenties al van doordacht heeft. Tot nog toe heette het, dat de Rijksconnectie een temperenden invloed op de politiek van Engeland had, aangezien men zich te Londen steeds afvroeg of voor een bepaalde actie de dominions wel mee te krijgen zouden zijn. Maar als men elkaar met beloften van steun ging aanmoedigen, dan zou het Britsche Rijk in plaats van een invloed voor rust in de wereld er een voor onrust in de verste hoeken kunnen worden. Laat Australië en Zuid-Afrika hun eigen betrekkingen met Japan en Portugal onderhouden en verzeker hun tevens, dat zij het heele Rijk achter zich zullen hebben, waar hun diplomatie ook toe leidt, en zij kunt nog wonderlijke dingen beleven.

Maar dit is niet ernstig. De conferentie zal door een heel andere stemming beheerscht worden. Australië en Nieuw-Zeeland, ongemengd Britsch en gepreoccupeerd door de gevaren van de Stille Zuidzee, zijn als steeds het meest imperialistisch gezind, maar in drie dominions, Canada, Zuid-Afrika en Ierland, is de nationalistische richting aan het bewind en die drie zullen ongetwijfeld samenwerken, niet slechts om alle straffere organisatie te verijdelen, maar zoo mogelijk om de conferentie aan hun politiek van gelijkheid en zelfstandigheid dienstbaar te maken. Wanneer twijfelachtige teksten uitgelegd en verwarde situaties opgehelderd moeten worden, zullen zij erop

uit zijn altijd de gelijkheid en zelfstandigheid te doen uitkomen. De eenheid zal, wat hen betreft, voor zichzelf moeten zorgen. De Canadeesche eerste minister, Mackenzie King, wiens stembusoverwinning de Zuid-Afrikaansche en Iersche nationalistien niet weinig heeft aangewakkerd, verklaarde bij zijn vertrek nog eens uitdrukkelijk, dat de eenheid van buitenlandsche politiek voor het Rijk onmogelijk is. Fitzgerald, de Iersche minister van „external affairs,” heeft onlangs te Genève de candidatuur van den Vrijstaat voor den raad van den Volkenbond gesteld om goed te doen uitkomen, dat de Vrijstaat zich door Englands permanent lidmaatschap niet vertegenwoordigd achtte. Hertzog heeft verklaard, dat hij op de conferentie een nieuwe omschrijving van den constitutioneelen toestand zou trachten uit te lokken, die een fundamenteele verandering in de onderlinge verhouding der Rijksdeelen brengen zou.

Dat alle drie de delegaties van deze dominions het probleem van de buitenlandsche politiek op deze wijze verstaan, dat geen verdrag en geen oorlogsverklaring van een der Rijksdeelen, hetzij het moederland of een dominion, de rest kan binden, en dat zij dus, mocht het verdrag van Locarno eens tot Englands deelname aan een oorlog leiden, volstrekt niet automatisch de betrekkingen met Englands vijand afgebroken zouden achten, dat is wel zeker, maar het is niettemin de vraag, of Hertzog erin slagen zal de beide anderen mee te krijgen, als het erop aankomt dit openlijk te verklaren.

Mackenzie King in 't bijzonder zal daar wel te voorzichtiger voor zijn. Hij verkeert in de eigenaardige positie van rekening te moeten houden met de imperialistische neigingen van een deel van zijn volgelingen, dat tegelijk het meest verstokt nationalistisch is. De Fransch-Canadeezen willen van inmenging in Europa's zaken en opofferingen voor een Rijkspolitiek minder weten dan wie ook. Maar tegelijk deinzen zij terug voor secessie. De Rijksband is hun een waarborg tegen de Engelsche meerderheid in het dominion en ook tegen opslorping door de Vereenigde Staten — den smeltkroes, waarin zij zouden vreezen hun eigen aard niet te kunnen bewaren. Bourassa, hun meest consequent nationalistische leider, zoo consequent, dat hij zelfs in Mackenzie King's kabinet geen plaats heeft kunnen vinden, heeft het juist op een diner in Dublin, hem door de Vrijstaatsche regeering aangeboden, onomwonden verklaard. Zijn gastheeren zullen bij sommige passages van zijn rede, die niet weinig pro-Engelsch klonken, nauwelijks geweten hebben hoe zij kijken moesten. Zijzelf trouwens mogen nog zoo sterk op hun politieke zelfstandigheid staan; zij kunnen hun economische afhankelijkheid van Engeland toch niet vergeten. En ook Hertzog is per slot van rekening niet alleen de eerste-minister van de nationalistien. Hij heeft uitdrukkelijk gezegd dat in-dachtig te zullen blijven. En zoo is het zoo heel waarschijnlijk niet, dat de conferentie op dit gebied sensationele besluiten zal nemen, of zelfs maar, dat ze er zullen worden voorgesteld.

Mackenzie King zal misschien een ander punt in de verhouding tusschen moederland en dominions ter sprake brengen, nl. de wijze van benoeming en de bevoegdheden van de Gouverneurs-Generaal. De verkiezingen, die hem aan het bewind hebben gebracht, toch, liepen gedeeltelijk over zijn verontwaardigde bewering, dat Lord Byng zijn macht te buiten was gegaan door hem een ontbinding te weigeren, een ontbinding, die hij kort daarop aan zijn conservatieven opvolger Meighen toestond. De Canadeesche contentie is, dat de Gouverneur-Generaal zich strikt moet houden aan het voorbeeld van de constitutioneële verhouding tusschen den Koning van Engeland en zijn regeering. Maar daarenboven beschouwen zij het als een overblijfsel van koloniale ondergeschiktheid, dat de stadhouder van den Koning in de onderscheiden dominions op advies van de Engelsche regeering benoemd wordt. Dit bezwaar is volkomen logisch, maar

niettemin is dit een uiterst netelige kwestie. Canada's positie rust altijd nog op de British North America Act, een Engelsche wet. Ook dat is feitelijk onbestaanbaar met de nieuwe opvatting van dominion-status, die een om zoo te zeggen autochthone grondwet zou vereischen. Maar er zal toch zelfs voor een Canadeesch nationalist moed voor noodig zijn om eraan te roeren.

Alles bijeen genomen is er dus voor de kwalijk verholten ongerustheid, waarmee men hier de conferentie tegemoetziet, reden genoeg. Maar tegelijk zijn er zoo veel tegenstroomingen, en heeft de traditie en het nu eenmaal bestaande over puur theoretische bezwaren zoo'n macht, dat het de Engelsche ministers, die de bijeenkomst moeten leiden, Baldwin, Chamberlain en Amery voornamelijk, aan stof om de disruptieve krachten te keeren en de eenheid te beveiligen niet zal ontbreken. Maar dat zij iets positiefs zullen bereiken, is toch onwaarschijnlijk.

Londen, 12 October 1926.

Rectificatie. In het artikel van Ir. B. Bölgger over de Ratificatie der ontwerp-verdragen der Int. Arbeidsconferenties is in de tabel een onjuistheid blijven staan, die rectificatie vereischt. Aanvankelijk waren de gegevens nl. ontleend aan de Septemberopgave van het B. I. T. Op het laatste oogenblik kon echter nog juist de Octoberopgave geraadpleegd worden. Door een misverstand is toen de noot ³⁾ t.a.v. de door Nederland bij de Staten-Generaal ingediende wetsontwerpen inzake de ontwerp-verdragen van Genève 1925 (die in de Septemberopgave zijn had) blijven staan. Deze noot ³⁾ dient dus te vervallen.

AANTEKENINGEN.

Stand der cultures en uitvoer gedurende het tweede kwartaal 1926 in Suriname.

De ongunstige weersomstandigheden van het eerste kwartaal hielden gedurende de maand April nog aan; in Mei daarentegen vielen de langverwachte buien eindelijk in, die een weldadigen invloed hebben gehad op alle cultures. De regenval bedroeg in April 97.6 mM., in Mei 415.5 mM. en in Juni 303.4 mM.; samen in het tweede kwartaal 816.5 mM., tegenover een normaal gemiddelde van 829.4 mM.

Cacao. Met deze cultuur gaat het steeds sneller naar het einde en de laatste droogte heeft er zeer veel toe bijgedragen het einde te bespoedigen.

Vele vroeger bloeiende cacao-ondernemingen vermelden dit product in het geheel niet meer. Van wat nog overeind stond is door de laatste droogte weder een groot deel verloren gegaan en er zijn plantages, die vermelden, dat van den overgebleven aanplant nog 25 tot 40 pCt. is afgestorven. De boomen, die de droogte overleefd hebben, zijn na het invallen der regens weer bijgekomen en hebben zelfs gebloeid, vruchtzetting is echter achterwege gebleven. Krullotten en versteening kwamen in mindere mate voor; ook trips deed zich niet in erge mate voelen.

Koffie. Stonden bij het einde van het vorige kwartaal de boomen in de koffievelden er droevig bij met slappe neerhangende bladeren, na het invallen der regens hebben zij zich, althans een aanzienlijk deel daarvan, goed hersteld. De neerslachtige toon van voor drie maanden is in een meer optimistischen veranderd; doch de vraag is of de toestand op het oogenblik niet wat te rooskleurig is ingezien. Verschillende ondernemingen meldden de cijfers twee, vier en zes duizend als zijnde weggekapt boomen, terwijl een onderneming gewag maakte, dat van de doodgewaande boomen 95 pCt. terecht is gekomen.

Alsof de droogte niet genoeg schade aan deze cultuur had aangericht, kwamen er zwermen veldratten verschillende ondernemingen verontrusten, die de beplantingen beschadigden door de stammen van jonge koffie aan te vreten en af te bijten.

De uitwerking van de droogte op het jonger gedeelte van de aanplantingen was zeer uiteenlopend;

tegenover de mededoeling van eene onderneming, dat 50 pCt. van den aanplant verloren ging, staat de vermelding van andere zijde, dat deze aanplant goed groeit.

Was de opbrengst aan koffie, doordat in het laatste deel van 1925 zoo goed als niet geplukt werd, in het loopende jaar schijnbaar niet onvoordeelig, nu de boomen zijn kaal geplukt en de restantjes worden ingezameld, blijkt dat het uitleveringspercentage zeer is achteruitgegaan. Eene onderneming deelde mede, dat de cijfers daar waren gedaald van 10.4 tot 7.6; op andere ondernemingen was het cijfer nog ongunstiger. De prijzen bleven goed; echter waren de inkomsten door het ontbreken van product vanzelf ver beneden wat zij hadden kunnen bedragen.

Toen de boomen zich herstelden had men gehoopt, dat de bloei nu wel zou volgen; deze bleef echter zoo goed als geheel uit. Te verwachten is dan ook, dat de tweede helft van dit jaar zeer weinig koffie zal opleveren en dat ook het begin van 1927 wat productie betreft zeer ten achter zal staan bij voorgaande jaren.

Suiker. Met het invallen der regens verbeterde de stand der rietvelden onmiddellijk. Vooral de jonge velden herstelden zich prachtig. Van ziekten in het riet werd geen last ondervonden, ten minste niet van belang. Wel werd eenige schade toegebracht door de bladete spanrupsen. De twee suikerondernemingen in het district Beneden-Commewijne hadden ook veel last van de reeds genoemde veldratten. De plaag was in de rietvelden van eene onderneming zelfs zoo erg, dat er ploegen werden uitgezonden, die wekelijks 2—3000 dezer ratten doodden.

De vooruitzichten zijn thans over het algemeen heel wat gunstiger dan eenige maanden terug. In Nickerie kon de wegens watergebrek stopgezette maling worden hervat en beëindigd. De omstandigheden in aanmerking genomen, waren de resultaten der maling bevredigend. De prijzen bleven laag, een kleine verbetering trad in, doch werd spoedig daarop weder gevolgd door eene nieuwe daling.

Rijst. Toen de regens invielen werd onmiddellijk aangevangen met de werkzaamheden met betrekking tot de cultuur van rijst. Overal werd het zaad uitgeplant, hetzij direct in den vollen grond, hetzij op kweekbedden. De onder andere cultures genoemde spanrupsen en veldrat hebben ook schade in de bibitvelden aangericht, waardoor verschillende aanplantingen opnieuw moesten worden aangelegd. De aanplantingen staan er over het algemeen genomen goed bij. Wanneer de regens niet ontijdig ophouden, zal de rijstooft dit jaar bijzonder meevallen, temeer waar gedurende de droogte heel wat nieuw land is plantklaar gemaakt. De rijstprijzen bleven zich op hoog niveau handhaven.

Maïs. De berichten omtrent de *maïscultuur* zijn nogal bevredigend; op enkele ondernemingen werd veel last ondervonden van de spanrupsen, die den geheelen aanplant vernietigde. De stand is nogal goed te noemen en de oogstvooruitzichten niet slecht.

De overige gewassen van den kleinen landbouw, z.a. *bananen*, *bacoven*, *bataten* en *cocosnoten* hebben veel van de droogte geleden, ten gevolge waarvan er schaarschte aan plantmateriaal was; de vruchten van bananen en bacoven, die in dezen tijd worden verkregen van de planten, die den drogen tijd medemaakten, zijn van inferieure kwaliteit. Na het invallen van de regens zijn vooral de jonge aanplantingen en de uitloopers goed aan den groei gegaan en staan deze niet slecht. Door de droogte zijn de aanplantingen van aardvruchten afgestorven. Bij het begin van den regentijd werd er weer aangeplant; de oogstvooruitzichten zijn goed. De *coscultuur* heeft ook veel geleden door de droogte en er zijn in Coronie eenige duizenden boomen doodgegaan. De draagkracht der in leven gebleven boomen is sterk achteruitgegaan, terwijl de noten klein zijn en weinig olie

bevatten, zoodat er in vergelijking met normale omstandigheden veel meer noten noodig zijn om een bepaalde hoeveelheid olie te verkrijgen. De jonge aanplantingen hebben veel te lijden gehad van de droogte en van ratten. Eerst tegen het einde van het jaar zullen er goede plantnoten beschikbaar zijn.

Katoen. Het weder leende zich in Nickerie bij uitstek voor de bewerking van den bodem, welke op de katoenonderneming dan ook met alle kracht werd aangepakt. Voor een groot deel werd het klaarge maakte land bezaaid, het zaad kiemde uitstekend en de stand der jonge planten is over het algemeen goed. Ook onder deze cultuur werd veel last ondervonden van de spanrupsen; door bestuiving met een mengsel van Parijsch groen en kalk werd deze plaag echter met goed resultaat bestreden.

De *sinaasappelcultuur* heeft ook geleden van de droogte en vele boomen zijn tenietgegaan. Na het invallen der regens hebben de overgebleven boomen zich goed hersteld. Na den groei is een buitengewoon zware bloei ingetreden; door de juist toen invallende stortregens zijn heel wat bloemen verloren gegaan en niet tot vruchtzetting gekomen. Toch is er een voldoende aantal vruchten aanwezig, die echter eerst aan het einde van het jaar zullen rijpen; te laat echter voor export naar Nederland.

Omtrent de *boschbedrijven* kan worden medege deeld, dat de in de eerste maanden van dit jaar nog geheerscht hebbende droogte het uitzenden van expedities naar de binnenlanden en het werken op de terreinen zeer bezwaarlijk maakte; de aanvoer van balata gedurende het tweede kwartaal bedroeg 2017½ KG. tegenover 95.664 KG. over hetzelfde tijdvak van 1925.

Door de Surinaamsche Bauxite Maatschappij worden krachtige vorderingen gemaakt met de uitbreiding van haar bedrijf, waardoor zij in staat zal zijn pl.m. 150.000 ton *bauxite* jaarlijks uit te voeren; in verband met deze werkzaamheden is de uitvoer gedurende het tweede kwartaal minder dan over gelijk tijdvak van 1925.

Tot nu toe wordt de bauxite in ruwen staat verscheept, z.g.n. *green-ore*, doch wanneer de nieuwe installatie gereed zal zijn, zal de bauxite ter plaatse worden gewasschen en gedroogd, waardoor eene besparing van pl.m. 23 pCt. aan vracht zal ontstaan. Indien alles naar wensch verloopt, zal hoogstwaarschijnlijk in December een aanvang gemaakt kunnen worden met verschepping van behandeld bauxite.

De uitvoer van de voornaamste producten bedroeg gedurende het tweede kwartaal in vergelijking met het overeenkomstige tijdvak in 1925:

	1926	1925
Bacoven (versche).... KG.	400	1.630
Balata..... "	256	69.577
Bananen..... bos	661	2.418
Bauxite, ton van 1000 KG.	11.908	31.224
Cacao..... "	15.256	267.779
Goud (ruw)..... Gram	45.572	67.162½
Groenten (versche) .. KG.	8.290	17.115
Hout..... M³.	838,6	1.302½
Letterhout..... KG.	5	2.200
Huiden..... "	14.562	10.069
Katoen..... "	5.017	—
Koffie..... "	440.005	489.362
Maïs..... "	230	150.745
Bataten en andere		
aardvruchten..... "	2.485	2.648
Rijst (gepelde)..... "	3.050	8.550
" (ongepelde)..... "	—	1.000
Rum (50 %)..... L.	40.774	58.944
Suiker 1e product... KG.	1.772.975	1.176.536
" 2e "..... "	28.400	86.621
Sinaasappelen..... stuks	95.675	84.350
Idem..... KG.	9.221	14.313
Vruchten (versche)... "	91	1.947
Zemelen..... "	15.700	2.510

OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN.

Journal des Économistes. — Parijs, 15 Juni 1926.

Yves—Guyot, Précédents et solutions de la grève générale britannique; E. Vidal, L'Office de compensation des changes; Godchot, Moscou et l'Afrique du Nord; Fernand—Jacq, La protection des créations de l'inventeur autre que celle des brevets; J. Lefort, Revue de l'Académie des sciences morales et politiques (du 15 janvier au 15 mai 1926); N. Mondet, Amortissement et stabilisation; Tokuzo (F.), Rapports entre la France et le Japon; J. B. Legros, Situation des chemins de fer américains en 1925; N. Mondet, La question de la céréuse dans la Grande-Bretagne.

X., Cinquantenaire de M. Yves—Guyot à la Société de Statistique; P. Caubone, Les banques et l'inflation; A. Barriol, I. Brochu et A. Bernard, L'emprunt du Crédit Foncier de France (juin 1926); Godchot, Moscou et l'Afrique du Nord (suite); X., Le rapport du Comité d'experts; Yves—Guyot, Projets du Comité des experts et de M. Caillaux; N. Mondet, La grève des mineurs britanniques; Y. M. Goblet, Le centenaire du Président Jefferson; E. Bernard, L'économie politique, base fondamentale de toute morale.

Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik. — Jena, Mei 1926.

O. von Zwiédineck—Südenhorst, Das Problem eines deutsch-österreichischen Zollvereins; W. Winkler, Statistische Grundpfeiler oder statistische Zwecke. (Eine Entgegnung); K. Seutemann, Die Theorie der statistischen Urteilskraft (als Nachwort).

Idem. — Juni 1926.

E. Wolf, Die soziologischen Grundlagen der Wohlfahrtspflege und des Fürsorgeproblems.

G. Halm, Das Zinsproblem am Geld- und Kapitalmarkt; Th. Brauer, Das Wesen des Proletariats.

Jena, Augustus 1926.

G. Halm, Das Zinsproblem am Geld- und Kapitalmarkt; H. Ulrich, Der Währungszerfall, die Aufwertung und der Wiederaufbau bei den privaten deutschen Lebensversicherungsgesellschaften.

Idem. — Juli 1926.

The Journal of Political Economy. — Chicago, Juni 1926.

E. W. Kemmerer, Chile returns to the gold standard; H. G. Brown, Land rent and population growth; L. C. Marshall, The Collegiate School of Business at Erewhon; W. H. Steiner, Rediscount at Federal Reserve Banks; G. G. Benjamin, Socialists and the agrarian question; P. D. Converse, Some notes on marketing functions; D. A. Pomeroy, The Uniform Mortgage Act.

Political Science Quarterly. — New York, Juni 1926.

W. Y. Elliott, Mussolini, prophet of the pragmatic era in politics; E. R. A. Seligman, The social theory of fiscal science; C. H. Woody, Is the Senate unrepresentative? F. Franklin, Economic theory and economic criticism — Cassel on rent and on interest; A. F. Hinrichs, The cost of tax-exempt securities; J. R. Commons, Karl Marx and Samuel Gompers.

Idem. — Juli 1926.

The Quarterly Journal of Economics. — Cambridge, Mass., Mei 1926.

W. H. Stevens, Stockholders' voting rights and the centralization of voting control; H. L. Moore, Partial elasticity of demand; E. M. Haig, Toward an understanding of the metropolis, II; J. H. Rogers, The effect of stock speculation on the New York money market; E. E. Cummins, Jurisdictional disputes of the Carpenters' Union; C. B. Hoover, The sea loan in Genoa in the twelfth century.

Revue d'Économie Politique. — Parijs, Mei—Juni 1926.

A. Aftalion, Les théories dominantes du change;

J. P. Lazard, Les récentes théories monétaires anglaises; L. Baudin, Les causes profondes du malaise britannique d'après les banquiers anglais; R. Hoffherr, L'agriculture et l'industrie devant les tarifs douaniers.

Weltwirtschaftliches Archiv. — Jena, Juli 1926.

Dr. L. Ziegler, Vom Sinn und Ziel des Wirtschaftens; Dr. A. Mendelssohn Bartholdy, Wirtschaft und Politik in Afrika; Dr. Louise Sommer, Freihandel und Schutzzoll in ihrem Zusammenhang mit Geldtheorie und Währungspolitik; Dr. R. Wilbrandt, Das Ende der historisch-ethischen Schule, I; Dr. Joh. Plenge, Zum „Tableau Economique“; Dr. J. Hirsch, Amerikas Wirtschaftsüberlegenheit und die Möglichkeiten des Wiederausgleichs für Deutschland.

De Socialistische Gids. — Amsterdam, Juli 1926.

bevat o.a.:

Mr. D. Hudig, Gewestelijke plannen; P. Ch. J. Kiës, Het militaire vraagstuk, I; Dr. Ir. Th. v. d. Waerden, Het Engelse mijnconflikt.

Tijdschrift voor Economische Geographie. — 's-Gravenhage, 15 Juli 1926.

Prof. Dr. H. Blink, De verbreiding en de ontwikkeling der rubberproductie een economisch-geographisch vraagstuk; R. Loos, Klein-Azië; C. Visser, Het Beneden-Maas-gebied.

Tijdschrift van het Koninklijk Nederlandsch Aardrijkskundig Genootschap. — Leiden, Juli 1926.

A. A. Beekman, Uit het Verslag aan de Koningin over de Openbare Werken in 1924; J. Schokkenkamp, Vergelijkend-kritische beschouwingen over hedendaagsche Nederlandsche schoolatlassen; J. van Roon, De stiefmoederlijke behandeling der kartografie van de Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo; Dr. Alb. C. Kruyt, Pakawa, een landstreek in de onderafdeeling Paloe, Midden-Celebes; De expeditie naar het Wilhelmina-gebergte (Suriname) 1926. I.

The American Journal of International Law. — Concord, N. H., Juli 1926.

W. L. Rodgers, What parts of International Law may be codified? E. D. Dickinson, Are the liquor treaties self-executing? Q. Wright, The Mosul dispute; P. Th. Fenn, Jr., Origins of the theory of territorial Waters; W. J. Brockelbank, The Vilna dispute; F. Deák, The computation of time in International Law.

MAANDCIJFERS.

EMISSIES IN SEPTEMBER 1926.

Staatsleeningen ..... f 5.968.750,— zijnde:

Pruisen

\$ 2.500.000 6½ % Sinking Fund Goud-obl. à 95½ % f 5.968.750

Prov. en Gemeentelijke Leeningen. „ 16.783.487,50 zijnde:

Nederland

Amersfoort f 1.200.000

4½ % obl. à 99½ % ... f 1.194.000

Amsterdam f 9.000.000

4½ % obl. à 99½ % ... f 8.977.500

Coevorden f 320.000 4½ %

obl. à 98½ % 1) ..... f 314.800

Zwolle f 750.000 4½ %

obl. à 99½ % ..... f 747.187,50

Duitschland

Provinzialverband der

Provinz Brandenburg

R.M. 10.000.000 7 %

goud-obl. à 92½ % ..... f 5.550.000

Bank- en Credietinstellingen ..... „ 2.470.000,— zijnde:

Nederland

Obligatiën

N.V. Onesiforusbank

f 500.000 4½ % obl. à 99 % f 495.000

1) Deze leening diende geheel voor conversie.

<i>Deutschland</i>	
<i>Obligatiën</i>	
Vereen. Deutsche Steden- leening v. h. „Deutscher Sparkassen- und Giro- verband“ \$ 800.000 7 ½ % obl. à 98 ¾ %	f 1.975.000
Mijnbouw-Ondernemingen	f 1.356.750,— zijnde:
<i>Nederland</i>	
<i>Aandeelen</i>	
Domaniale Mijn-Maatsch. f 500.000 aand. à 100 % f	500.000
Holl. Ertswinning-Mij. f 135.000 aand. à 105 % f	141.750
<i>Nederlandsch-Indië</i>	
<i>Aandeelen</i>	
N.V. Mijnbouw- en Cul- tuur-Maatsch. „Boeton“ f 715.000 aand. à 100 % f	715.000
Petroleum-Ondernemingen	„ 53.397.500,— zijnde:
<i>Nederland</i>	
<i>Obligatiën</i>	
Bataafsche Petroleum-Mij. f 16.500.000 4 ½ % obl. à 97 ½ %	f 16.087.500
<i>Roemenië</i>	
<i>Aandeelen</i>	
Steaua Romana Petrol- Mij. Lei 66.625.000 aand. à 112 %	f 37.310.000
Rubber-Maatschappijen	„ 543.250,— zijnde:
<i>Nederlandsch-Indië</i>	
<i>Aandeelen</i>	
Cultuur-Mij. „Indragiri“ f 265.000 aand. à 205 % f	543.250
Diverse Cultuurondernemingen	„ 500.000,— zijnde:
<i>Nederlandsch-Indië</i>	
<i>Obligatiën</i>	
Cult.-Mij. „Soeban Ajam“ f 500.000 6 % obl. à 100 % f	500.000
Diversen	„ 500.000,— zijnde:
<i>Nederland</i>	
<i>Obligatiën</i>	
N.V. Mij. „Stadhouders- laan“ f 500.000 5 ½ % obl. à 100 %	f 500.000
Spoorweg-Maatschappijen	„ 30.637.500,— zijnde:
<i>Frankrijk</i>	
<i>Obligatiën</i>	
Fransche Staatsspoorwe- gen f 30.000.000 7 ½ % obl. à 94 %	f 28.200.000
<i>Vereenigde Staten</i>	
<i>Obligatiën</i>	
Canadian Pacific Railway Company \$ 1.000.000 4 ½ % goud-obl. à 97 ½ % f	2.437.500
Totaal	f 112.157.237,50
Totaal der emissies in Januari	f 124.766.250,—
Februari ..	„ 29.542.250,—
Maart	„ 21.925.975,—
April	„ 19.849.750,—
Mei	„ 50.022.402,50
Juni	„ 190.759.500,—
Juli	„ 73.557.482,50
Augustus ..	„ 24.797.935,—
September..	„ 112.157.237,50
Algemeen Totaal ..	f 647.378.782,50

Bovendien:

f 10.560.000,— 3/m. Schatkistpromessen à f	993,17
„ 9.390.000,— 6/m. „ „	986,25
„ 30.050.000,— 4 % Schatkistbiljetten .. „	1.005,24

terwijl voorts hier te lande gelegenheid bestond tot inschrijving op de uitgifte van een beperkt bedrag 6 ½ % obl. van Finland à 96 % en bovendien op de volgende obligatieleeningen:

	Guldens	Rente-voet	Emissie-koers
St. Afra Stichting te Augsburg ..	250.000	8 %	100 %
Congregatie der E.E.Z.Z. Arme Fran- ciscanessen Maltersdorf	140.000	7 %	99 %
St. Willebrordusvereniging Haag conversieleening	750.000	5 %	99 %

OVERZICHT DER RIJKSMIDDELEN.
(In Guldens).

	September 1926	Sedert 1 Januari 1926	Overeen- komstige periode 1925
<i>Directe belastingen.</i>			
Grondbelasting	982.279	17.408.841	17.293.285
Personeele belasting ..	3.724.585	22.265.044	19.951.914
Inkomstenbelasting ..	5.251.616	73.304.683	70.139.130
Dividend- en tantième- belasting	4.036.372	14.153.221	14.639.499
Vermogensbelasting ..	598.916	6.502.597	6.596.379
<i>Accijnzen.</i>			
Suiker	4.012.218	33.535.645	31.394.123
Wijn	589.018	2.141.033	1.864.696
Gedistilleerd	3.969.140	33.424.933	33.621.465
Zout	181.878	1.528.872	1.489.163
Bier	1.160.879	9.053.583	9.194.222
Geslacht	852.887	7.083.732	7.206.619
Tabak	1.986.230	16.894.760	13.388.417
Belast. op speelkaarten	2.749	59.410	65.933
Rijwielbelasting	15.762	6.633.759	6.478.599
<i>Indirecte belastingen.</i>			
Zegelrechten	12.349.104	18.667.096	17.789.690
Registratierechten	1.971.220	15.956.277	16.499.916
Successierechten	3.918.477	32.972.764	32.346.893
<i>Invoerrechten.</i>	4.837.381	43.029.479	30.627.193
<i>Gouden en zilver werken</i>			
Belasting	79.886	628.629	726.200
Essaailoon	83	729	652
<i>Statistieelrecht.</i>	358.925	3.064.066	3.131.202
<i>Mijnen.</i>	—	—	406.630
<i>Domeinen.</i>	181.637	2.382.616	2.089.243
<i>Staatsloterij.</i>	17.019	454.591	456.092
<i>Jacht en visscherij.</i>	35.600	224.151	236.360
<i>Loodsgelden.</i>	438.499	3.553.353	2.962.520
Totaal-Generaal ..	41.552.360	364.923.864	340.596.035

1) Hieronder begrepen f 447.650 wegens zegelrecht van nota's van makelaars en commissonnairs in effecten, enz. (Beursbelasting). 2) Idem f 3.769.474. 3) Idem f 3.905.594.

HEFFINGEN VOOR HET LEENINGFONDS 1914.

	September 1926	Sedert 1 Januari 1926	Overeen- komstige periode 1925
Verdedigingsbelast. Ia	180.083	1.949.607	1.977.902
Verdedigingsbelast. Ib	930.147	8.104.419	6.638.725
Verdedigingsbelast. II	1.534.931	19.262.261	18.326.611
<i>Opcenten:</i>			
Grondbelasting	166.664	3.482.959	3.479.849
Personeele belasting ..	730.106	4.491.120	3.909.722
Inkomstenbelasting ..	1.632.387	20.251.229	20.051.736
Vermogensbelasting ..	149.468	1.625.536	1.648.947
Dividend- en tantième- belasting	1.332.003	4.670.563	4.831.035
Suiker	802.444	6.707.129	6.278.825
Wijn	117.804	428.207	372.939
Gedist. (binn.- en buitl.)	396.914	3.342.493	3.362.147
Zegelrecht van buitl. eff.	146.268	762.921	427.397
Totaal	8.119.219	75.078.444	71.305.835

SPLITSING VAN DE OPBRENGST DER GROND-, PERSO-
NEELE-, INKOMSTEN- EN VERMOGENSBELASTING
SEDERT 1 JANUARI 1926.

Dienstjaren	Grond- belasting	Personeele belasting	Inkomsten- belasting	Vermogens- belasting
1921/22	—	—	—	330
1922/23	—	—	—	1.461
1923/24	—	—	2.649.713	15.319
1924/25	149.754	1.551.605	6.414.245	36.523
1925/26	3.464.862	2.954.474	56.985.664	5.676.060
1926/27	13.794.225	17.758.965	7.255.061	772.904
Totalen ...	17.408.841	22.265.044	73.304.683	6.502.597

STATISTISCH OVERZICHT VAN DEN ECONOMISCHEN TOESTAND VAN NEDERLAND.
(Niet met * gemerkte gegevens ontleend aan het Maandschrift van het Centraal Bureau voor de Statistiek.)

	1926								Jan./Augustus	
	Jan.	Febr.	Maart	April	Mei	Juni	Juli	Aug.	1925	1926
Arbeidsmarkt.										
Bedrag der gehouden aanbestedingen × f 1000	6.195	9.853	12.471	14.573	11.903	9.272	14.852	11.367	69.624	90.485
waaronder voor fabrieksbouw × f 1000	263	493	271	402	569	310	858	114	3.586	3.280
Staats- en part. mijnen. Aantal arbeiders op 1 en der maand	31.031	31.245	31.208	31.187	31.016	31.276	31.371	31.695	30.705 ¹²⁾	30.705 ¹²⁾
*Metaalindustrie. Aantal meerderj. arbeiders op 1 Jan. en 1 Juli	27.077						29.580		26.332 ¹³⁾	
Haven- { Gemiddeld aantal taken p. week v. } Amsterdam	14,0	16,2	16,8	14,1	16,0	17,0	19,2	19,4	16,6	16,6
bedrijf { alle b. d. „Havenarbeids-Reserve“ } (× 1000)										
ingeschr. losse arbeiders tezamen } Rotterdam	42,4	39,7	37,1	29,4	36,3	41,7	47,1	46,1	41,4	40,0
Indexcijfer der Werkloosheid.										
	15,2	8,8	6,6	5,4	5,2	4,9	5,7	5,6	7,9	7,2
Arbeidsbemiddeling.¹⁾										
Aanbiedingen v. f Ingeschreven ged. de maand...	58,8	43,1	44,9	41,7	42,9	45,3	46,1	47,9	357,3	370,6
werkzoekenden. { Overgebl. op het einde v. de mnd. } 1000	97,8	81,7	68,6	60,2	56,5	56,0	55,2	58,9	61,5	58,9
Aanvragen van { Ingeschreven ged. de maand... } 1000	21,4	21,4	24,7	24,0	22,9	22,4	23,1	22,1	168,7	182,1
werkgevers. { Overgebl. op het einde v. de mnd. } 1000	4,2	4,7	5,3	5,8	5,2	4,4	4,4	4,9	4,6	4,9
Plaatsineen.....	17,4	17,1	19,5	18,2	18,3	18,4	18,6	18,0	133,9	145,4
Arbeidslooien.										
Ondergrondse arbeiders ..... { bij de mijnen	f 5,35	f 5,36	f 5,34	f 5,38	f 5,39	f 5,43	f 5,40	f 5,42	f 5,33 ¹²⁾	f 5,33 ¹²⁾
Bovengrondse ..... { (loon per dienst)	„ 3,93	„ 3,96	„ 3,89	„ 3,92	„ 3,91	„ 3,91	„ 3,91	„ 3,91	„ 3,94 ¹²⁾	„ 3,94 ¹²⁾
Vaste havenarbeiders { Amsterdam } weekinkomen .... {	§ f 34,69		§ f 34,29		§ f 34,29		§ f 34,29		„ 33,84 ¹⁴⁾	„ 34,99 ¹⁴⁾
Bouwbedrijven { Metselaar uurinkomen ..... {	„ 0,91	„ 0,93	„ 0,91	„ 0,91	„ 0,92	„ 0,90	„ 0,92	„ 0,93	„ 1,- ¹²⁾	„ 1,- ¹²⁾
Amsterdam. { Timmerman ..... {	„ 0,91	„ 0,92	„ 0,93	„ 0,93	„ 0,95	„ 0,91	„ 0,91	„ 0,91	„ 0,91 ¹²⁾	„ 0,91 ¹²⁾
Opperman ..... {	„ 0,85	„ 0,86	„ 0,85	„ 0,85	„ 0,85	„ 0,83	„ 0,83	„ 0,85	„ 0,88 ¹²⁾	„ 0,88 ¹²⁾
Metaalindustrie, uurinkomen van meerderjarige arbeiders	f 0,60								„ 0,59 ¹²⁾	„ 0,59 ¹²⁾
Voortbrenging en verbruik.										
Zee. { aanvoer in Ned. havens ²⁾ } × 1000 K.G.	3.271	3.971	4.538	4.121	4.997	5.055	6.506		\$ 26.877 ¹⁶⁾	\$ 32.459 ¹⁶⁾
visscherij. { opbrengst × f 1000	1.208	1.295	1.278	862	1.173	1.141	1.273		\$ 7.771 ¹⁶⁾	\$ 8.230 ¹⁶⁾
*Productie der kolennijnen × 1000 ton ³⁾	631	592	706	665	667	724	777	759	\$ 4.318	\$ 5.520
Voor binnenlandsch verbruik beschikbaar gekomen hoeveelheden steenkolen × 1000 ton ⁴⁾	790	889	970	841	822	645 ¹⁸⁾	928	597	6.422	6.481
In consumtie gebrachte suiker ⁵⁾ × 1000 K.G.	14.546	14.917	17.214	17.000	16.458	18.254	19.034	16.351	129.607	133.775
Aan de consumtie onttrokken suiker ⁶⁾ × 1000 K.G.	1.612	1.130	1.115	1.282	908	1.047	1.117	790	7.310	9.001
Schepen in aanbouw; inhoud in bruto Registerton ⁷⁾	143	143	135	132	137	135	130	130	100.682 ¹⁷⁾	136
Indexcijfers prijzen landbouw- en veeteeltart. } basis	166	162	160	161	158	157	157	158	154	160
Indexcijfers productiekosten van den landbouw } 1910=14										
Handel en Verkeer.										
Handelsbeweging zonder gouden en zilveren munt en muntmateriaal (in miljoenen)	205	198	212	200	195	212	206	196	1.602	1.623
Invoer	122	130	143	135	129	133	141	160	1.177	1.092
Uitvoer	83	68	69	65	66	79	65	36	425	531
Saldo invoer.....	13,3	11,9	13,3	13,2	13,7	\$ 13,6	\$ 15,8	\$ 15,7	\$ 108,8	\$ 110,2
Ontvangsten der Spoorwegmaatsch. (in miljoenen)	117,48	117,03	117,25	118,07	118,74	\$ 119,16	\$ 122,16	\$ 124,44	123,15 ¹⁹⁾	110,2
Ontvangsten per dagkilometer sedert 1 Jan. (in gld.)	1.296	1.143	1.404	1.290	1.447	1.618	1.609	1.544	11.144	11.351
Inklaringen (geladen Nieuwe Waterweg) (in 1000 N.R.T.) {	324	272	308	291	353	323	362	364	2.612	2.599
zeeschepen) { IJmuiden	2.357	2.776	2.785	2.740	3.338	4.138	4.317	4.231	17.557	26.682
Inklaringen } Lobith (geladen rivierschepen in 1000 ton	1.041	988	1.286	1.433	1.327	1.535	1.721	1.285	13.345	10.615
Uitklaringen } van 1000 K.G.)	24	20	20	23	26	28	17	12	34 ¹²⁾	
Opgelegde zeeschepen o/d. ten der maand: aantal ⁸⁾	122	108	102	114	122	135	66	44	161 ¹²⁾	
Idem: bruto inhoud in 1000 registertonnen	117,0	110,4	104,1	102,3	102,6	108,0	117,5	124,2	119,5	110,8
*Indexc. v. scheepsvrachten. (Volle ladingen „The Econom.“)	1.503	1.651	1.839	1.845	2.013	2.188	2.370	2.071	14.162	15.455
*Goederenvervoer { Gelost bij invoer..... } (in 1000	605	648	834	784	825	1.067	1.090	1.286	5.42	7.139
in de havens ⁹⁾ { Doorgevoerd met overlading } ton	1.907	1.557	2.048	2.345	1.895	2.625	2.810	3.290	15.486	18.479
Prijzen, kosten van levensonderhoud.										
Indexcijfers der groothandelsprijzen { Algemeen cijfer	153	149	145	143	143	144	141	139	155	145
in Nederland (1913 = 100) { Voedselmidd. e.d.	156	152	145	142	142	145	139	134	154	144
Kosten van { Arb.gez. A'dam (1 Oct. '23-30 Sept. '24 = 100).			95,7			96,8			85,71 ⁷⁾	
levens- { Arbeidersgez. te 's-Gravenhage (1921 = 100).			80,4			81,8			84,61 ⁷⁾	
onderhoud. { Ambtenaarsgez. te 's-Gravenhage (1921 = 100)			81,0			81,6				
Financiewezen.										
*Opbrengst Rijksmiddelen (totaal) ..	43,1	35,7	40,1	42,2	45,0	42,1	39,4	36,3	303,1	323,4
* Beursbelasting ..... {	0,667	0,383	0,386	0,309	0,276	0,415	0,536	0,349	3,473	3,322
* „ Invoerrechten ..... { (in miljoenen)	4,53	4,86	5,70	4,83	4,67	4,75	4,39	4,47	25,91	38,19
* „ Statistiekrecht ..... {	0,317	0,331	0,361	0,326	0,316	0,343	0,358	0,352	2,783	2,705
* Gegireerd door den Postch. en Girodienst (in miljoenen)	369	306	321	302	327	365	355	302	2.200	2.647
Giro-omzet bij de Ned. Bank (in miljoenen)	2512	2534	2.767	2.677	2.849	2.761	3.267	2.660	20.972	22.027
* Opereend kapitaal der Ned. Bank ¹⁰⁾ (in miljoenen) ..	507	477	448	437	470	438	466	449	495 ¹²⁾	
Wisseldisconto der Nederl. Bank	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	4,04	3,50
Particulier disconto	3,07	2,26	2,67	2,86	2,94	2,87	2,0	2,65	2,91	2,77
Prolongatie	2,93	2,41	2,82	2,93	2,94	2,99	2,72	2,50	2,60	2,78
Gemiddeld rendement van oblig. 1921-5=100	95	97	96 ¹⁹⁾	93	91	91	91	91	91	91
I. Nijverheid [Aand. van 49 ondern.].....	100	101	99 ¹⁹⁾	97	95	95	97	97	98	98
II. Bank- en credietinstell. [Aand. van 7 ondern.]	87	85	78 ¹⁹⁾	76	76	76	84	84	89	89
III. Scheepvaart [Aand. van 7 ondern.]	139	140	138 ¹⁹⁾	136	136	137	139	142	148	148
IV. Indische fondsen [Aand. van 24 ondern.]	113	111	108 ¹⁹⁾	107	108	110	105	105	106	106
V. Petroleum [Aand. Kon. Ned. Petr. Mij.].....	4,07	4,05	4,05	4,03	4,04	4,03	3,98	3,93	3,94	3,94
I. Ned. Grootboekobligaties	4,63	4,62	4,64	4,67	4,63	4,59	4,59	4,55	4,56	4,56
II. Nederl. Staatsleeningen	4,90	4,88	4,90	4,90	4,87	4,83	4,81	4,84	4,88	4,88
III. Ned. Indische leeningen	4,66	4,66	4,63	4,65	4,66	4,62	4,62	4,58	4,54	4,54
IV. Gemeent. en provinc. leeningen	4,51	4,52	4,50	4,50	4,48	4,48	4,49	4,44	4,43	4,43
V. Spoorwegleeningen	4,67	4,67	4,67	4,68	4,66	4,63	4,63	4,60	4,60	4,60
Fondsen II tm. V	51,1	17,1	20,1	19,8	50,0	39,8	47,0	24,8	165,5	269,7
Emissies (onder aftrek conversies ¹¹⁾ (in mill.)										
Aantal uitgesproken Faillissementen.										
	317	324	339	300	302	349	269	236	2.731	2.436

§ Voorloopige cijfers.
¹⁾ 40 distr.- en 3 andere arb.beurzen en, voor zoover bekend, de correspo-
dentsch. der arb.bemiddeling. ²⁾ Zowel door Nederl. als buitenl.
schepen. ³⁾ Kolensik niet inbegrepen. Wel zijn inbegr. de eigen con-
sumptie der mijnen en de kolen, die aan de mijnwerkers gegeven
worden [z.g. „Deputatkolen“]. ⁴⁾ Saldo invoer plus eigen productie.
⁵⁾ D.w.z. onder betaling van accijns in het vrije verkeer gebracht. Aan-
genomen mag worden, dat deze suiker binnenkort de consumenten be-
reikt. ⁶⁾ D.w.z. waarvoor restitutie van accijns is verleend wegens

uitvoer in den vorm van suikerhoudende goederen. ⁷⁾ Op den laatste
van het kwartaal. Cijfers van Lloyds. ⁸⁾ Te A'dam en te R'dam. ⁹⁾ A'dam,
R'dam, Vlissingen, Vlaardingen, Hoek van Holland, IJmuiden en overige
havens. ¹⁰⁾ Zonder voorschot aan den Staat en schatkistpromessen
rechtstreeks; ¹¹⁾ weebalans v. d. maand. ¹²⁾ Nom. bedrag voor Jan.
75.1; Febr. 128; Mrt. 18; Juli 155,4; Juli 26,7; Jan./Aug. '25 191,7;
Jan./Aug. '26 271,8. ¹³⁾ Augustus. ¹⁴⁾ Juli. ¹⁵⁾ 3e kwartaal. ¹⁶⁾ 2e halfj. ¹⁷⁾
Jan./Juli '17 Juni '18) Wegens het Engelsche mijnconflict overtrof de
uitvoer den invoer. ¹⁸⁾ Gemiddelden van 4 weken.

September 1926

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** betekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. Bk.	{ Disc. Wissels. 3½	3 Oct. '25	Zwits. Nat. Bk. 3½	22 Oct. '25
	{ Bel. Binn. Eff. 4	3 Oct. '25	N. Bk. v. Denem. 5	24 Juni '26
	{ Vrsch. in R.C. 5	3 Oct. '25	Zweedsche Rbk 4½	8 Oct. '25
Javasche Bank	...	4 14 Juli '26	Bank v. Noorw. 5	13 Sept. '26
Bank van Engeland	...	3 Dec. '25	Bk. v. Tsjecho-slowakije	.. 6 13 Jan. '26
Duitsche Rijksbank	...	6 Juli '26	N. Bk. v. O'rijk. 7	6 Aug. '26
Bank v. Frankrijk	...	7 31 Juli '26	N. Bk. v. Hong. 6	25 Aug. '26
Belgische Nat. Bk.	...	7 23 Apr. '26	Bank v. Italië. 7	17 Juni '25
Fed. Res. Bank N.Y.	...	4 12 Aug. '26	Z.-Afr. Res. bnk 5½	
Bank van Spanje	...	5 23 Mrt. '23		

OPEN MARKT.

	1926				1925	1924	1914
	16 Oct.	11-16 Oct.	4-9 Oct.	27 Sept. 2 Oct.			
Amsterdam Partic. disc.	2½/8-3/4	2½/8-3/4	2½/8-7/8	2½/8-3	3¼/4-7/16	4½/8-5	3½/8-3/16
Prolong.	2¼/4-3/4	2-3/4	2¼/4-3	2¾/4-3¼/4	3-1/4	4½/2-3/4	2¼/4-3/4
Londen Daggeld	3¼/2-4	3¼/2-4½/4	3¼/2-5	3-5	2½/2-4½/2	2¼/4-4	1¾/4-2
Partic. disc.	4¼/16-3/4	4¼/16-3/4	4¾/16-11/16	4¾/16-11/16	3¾/16-3/4	3½/8-3/4	2¼/4-3/4
Berlijn Daggeld	3-3¼/4	3-4½/4	4½/2-7½/2	2½/2-7½/2	8-10	—	—
Partic. disc.	—	—	—	—	—	—	—
30-55 d...	4½/8	4½/8-5½/8	5-1½/8	5-1½/8	7½/8	—	—
56-90 d...	4½/8	4½/8-5½/8	4¾/4-5½/8	4¾/4-5½/8	7-1½/8	—	2½/8-1/2
Warenwechael	5¼/4-1/2	5¼/4-1/2	5¾/8-1/2	5¾/8-1/2	8½/8-9	—	—
New York Call money	5-1/4	5-3/4	4-5¼/4	5¼/4-6¼/4	4½/2-5¾/4	2-3¼/4	1¾/4-2½/2
Partic. disc.	4	4	4	3¾/8	—	—	—

1) Call money-koers van 15 Oct. en daaraan voorafgaande weken t/m Vrijdag.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York **)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia 1)
12 Oct. 1926	2.49 15/10	12.12 1/2	59.49 1/2	7.17 1/2	6.96	100 3/8
13 " 1926	2.49 15/10	12.12 1/2	59.50	7.11 1/2	6.90 1/2	100 3/8
14 " 1926	2.50	12.13 1/2	59.51	7.16	7.08	100 3/8
15 " 1926	2.50	12.13 1/2	59.53	7.21	7.02 1/2	100 3/8
16 " 1926	—	12.13 1/2	59.51 1/2	7.21	7.02	100 3/8
18 " 1926	2.49 15/10	12.12 1/2	59.50 1/2	7.23	7.01 1/2	100 3/8
Laagste d.w. 1)	2.49 7/8	12.12 1/2	59.48	7.07	6.94	100 3/8
Hoogste d.w. 1)	2.50 1/10	12.13 1/2	59.54	7.23	7.13	100 3/4
11 Oct. 1926	2.49 15/10	12.12 1/2	59.49 1/2	7.21	6.96	100 3/8
4 " 1926	2.49 3/4	12.11 1/2	59.49	7.01	6.78	100 3/4
Muntpariteit	2.48 3/4	12.10	59.26	48.—	48.—	100

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag 1)	Boekarest 1)	Milaan **)	Madrid **)
12 Oct. 1926	48.30	35.30	7.39	1.31	10.16	37.17 1/2
13 " 1926	48.30	35.30	7.40	1.32 1/2	10.04	37.35
14 " 1926	48.30	35.35	7.39	1.32	10.12 1/2	38.25
15 " 1926	48.32 1/2	35.30	7.38	1.32	10.15	38.27 1/2
16 " 1926	48.30	35.30	7.38	1.32	—	—
18 " 1926	48.30	35.30	7.39	1.32	10.37 1/2	38.20
Laagste d.w. 1)	48.27	35.15	7.37	1.27	10.—	37.10
Hoogste d.w. 1)	48.34	35.40	7.42	1.37	10.37 1/2	39.25
11 Oct. 1926	48.29	35.30	7.39	1.32 1/2	10.45	37.32
4 " 1926	48.28 1/2	35.25	7.40	1.30	9.41	37.67 1/2
Muntpariteit	48.—	35.—	50.41	48.—	48.—	48.—

Data	Stockholm *)	Kopenhagen *)	Oslo *)	Helsingfors 1)	Buenos Aires 1)	Montreal 1)
12 Oct. 1926	66.82 1/2	66.40	54.90	6.30	102	2.50
13 " 1926	66.85	66.50	58.15	6.30	102	2.50 1/4
14 " 1926	66.85	66.52 1/2	59.70	6.28	102	2.50
15 " 1926	66.85	66.52 1/2	59.85	6.29	102	2.50
16 " 1926	66.85	66.52 1/2	60.—	6.29	102	2.50
18 " 1926	66.85	66.50	60.85	6.29	102	2.50
Laagste d.w. 1)	66.75	66.35	54.75	6.26	101 1/4	2.49 3/4
Hoogste d.w. 1)	66.90	66.55	60.85	6.32	102 1/4	2.50 1/4
11 Oct. 1926	66.80	66.40	54.75	6.29	102	2.50
4 " 1926	66.72 1/2	66.32 1/2	54.75	6.30	102	2.49 3/4
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	48.—	105	2.48 3/8

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.

1) Particuliere opgave.

In het eerste nummer van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
12 Oct. 1926	—	—	—	—
13 " 1926	4,85 1/8	2,85	23,80 1/2	40,—
14 " 1926	4,85 3/8	2,86 1/2	23,80 1/2	40,—
15 " 1926	4,85 3/8	2,88 1/2	23,80 1/2	40,—
16 " 1926	4,85 5/16	2,88	23,80 1/2	40,01
18 " 1926	4,85 3/16	2,91 1/2	23,80 1/2	40,01
19 Oct. 1925	4,84 1/16	4,42	23,80	40,19
Muntpariteit	4,8667	19,30	23,81 1/2	40 3/16

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	2 Oct. 1926	9 Oct. 1926	11/16 Oct. '26	16 Oct. 1926
Alexandrië ..	Piast. p. £	97 1/2	97 1/2	97 7/16	97 9/16
Athene	Dr. p. £	407 1/2	390	380	410
Bangkok ...	Sh. p. tical	1/10 3/8	1/10 1/8	1/10 5/8	1/10 1/8
Budapest ...	Pen. p. £	27.65	27.77 1/2	27.70	27.85
B. Aires 1) ...	d. p. \$	45 31/32	45 7/8	45 1/8	45 31/32
Calcutta	Sh. p. rup.	1/5 1/2	1/5 1/8	1/5 27/32	1/5 29/32
Constantin ..	Piast. p. £	942 1/2	942 1/2	925	945
Hongkong ..	Sh. p. \$	2/0 3/4	2,07 1/2	1/11 1/2	2,0 9/16
Kobe	Sh. p. yen	1/11 3/8	1/11 3/8	1/11 3/8	2/0 3/8
Lissabon 1) ...	d. per Esc.	217 1/32	217 1/32	233 1/64	236 1/64
Mexico	d. per \$	24	24	23	25
Montevideo 1)	d. per \$	49 3/4	49 3/8	49 1/2	50
Montreal 1) ..	\$ per £	4.84 1/8	4.85 1/4	4.84 7/8	4.85 1/4
R.d. Janeiro 1)	d. per Mil.	7 3/8	6 1/8	6 15/32	7 1/8
Shanghai ...	Sh. p. tael	2/7 9/16	2/6 3/4	2/5 3/8	2/6 7/8
Singapore ...	id. p. \$	2/3 1/2	2/3 3/8	2/3 1/2	2/4
Valparaiso *)	\$ p. £	39.40	39.40	39.30	39.47
Warschau ...	Zl. p. £	43 1/2	43 1/2	42	45

1) Telegrafisch transfert. 2) 90 dg.

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS *)

	Londen 1)	N.York 2)		Londen
11 Oct. 1926	25 15/16	56 3/8	11 Oct. 1926	84 11 1/2
12 " 1926	25 3/4	—	12 " 1926	84 11 1/2
13 " 1926	25 15/16	56 1/8	13 " 1926	84 11 1/2
14 " 1926	25 15/16	55 3/4	14 " 1926	84 11 1/2
15 " 1926	25 1/8	54	15 " 1926	84 11 1/2
16 " 1926	25	54	16 " 1926	84 11 1/2
17 Oct. 1925	33 1/8	71 3/8	16 Oct. 1925	84 11 1/2
20 Juli 1914	24 15/16	54 1/8	20 Juli 1914	84 11

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$c. p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine

STAND VAN 'S RIJKS KAS.

De Minister van Financiën maakt bekend:

Vorderingen.	7 Oct. 1926	15 Oct. 1926
Saldo bij de Nederlandsche Bank...	—	—
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten	—	f 1.480.076,29
Voorshot op ult. Sept. 1926 aan de gemeenten op voor haar door de Rijks-administratie te heffen gemeentelijke inkomstenbelasting en opcenten op de Rijksinkomsten belasting	f 37.188.173,79 3)	" 49.550.456,42
Voorshotten aan de koloniën	" 11.021.308,33	" 14.210.272,15
Kasvord. weg. creditverst. afh. buiten. Daggeldleeningen tegen onderpand van Staatsschuldbrieven	" 141.874.847,28	" 141.404.255,93
Saldo der postrekeningen van Rijks-comptabelen	—	—
Vordering op het Staatsbedrijf der P., T. en T. 2)	" 19.103.439,94	" 12.417.982,02
Vordering op andere Staatsbedrijven 2)	—	—
Id. op andere Staatsbedrijven 2)	" 2.750.348,03	" 3.430.348,03
Verplichtingen.		
Voorshot door de Nederl. Bank ...	f 13.605.496,67	f 14.837.607,05
Schatkistbiljetten in omloop 1)	" 111.633.000.—	" 111.623.000.—
Schatkistpromessen in omloop	" 85.000.000.—	" 87.000.000.—
Waarvan direct bij de Ned. Bank ..	" 39.000.000.—	" 41.000.000.—
Zilverbons in omloop	" 13.960.093.—	" 14.057.783.—
Schuld a. d. Bank v. Ned. Gemeenten 2) ..	" 136.305,88	—
Id. a. h. Alg. Burg. Pensioenfonds 2) ..	" 13.081.747,36	" 11.514.648,14
Id. a. h. Staatsbedrijf d. P., T. en T. 2) ..	" 37.691.476,11	" 22.955.455,72
Id. aan andere Staatsbedrijven 2)	" 450.000.—	" 550.000.—
Id. aan diverse instellingen 2)	" 4.475.559,40	" 4.528.858,04

1) Waarvan f 12.056.000 vervallende op 1 Juli 1929. 2) In regk.-crt. met 's Rijks Schatkist. 3) Augustus.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

De Minister van Koloniën maakt bekend:

	9 Oct. 1926	16 Oct. 1926
Voorshot uit 's Rijks kas aan N.-Indië	f 352.000.—	f 4.218.000.—
Indische Schatkistprom. in omloop ..	" 16.150.000.—	" 7.850.000.—
Voorshot Javasche Bank aan N.-Indië	—	—
Muntbiljetten in omloop	" 33.390.000.—	" 33.851.000.—
Ten voordeele van Ned.-Indië geboekte beleggingsselden van het Ned.-Ind. muntfonds	" 3.855.000.—	" 3.855.000.—
Idem van de Ned.-Ind. Postspaarbank:	" 1.286.000.—	" 1.038.000.—
Totaal	f 45.919.000.—	f 45.709.000.—
Te goed bij de Javasche Bank	" 9.114.000.—	" 5.103.000.—

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 18 Oct. 1926.

		Activa.		
Binnenl. Wis- sels, Prom., enz. in disc.	Hfdbk. f Bijbnk. " Ag.sch. "	64.731.778,72 7.480.277,67 15.442.278,84	f	87.654.335,23
Papier o. h. Buitenl. in disconto.				—
Idem eigen portef.	f	194.180.689,—		
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.				194.180.689,—
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	Hfdbk. f Bijbnk. " Ag.sch. "	47.410.109,73 12.019.604,87 69.037.612,89	f	128.467.327,49
Op Effecten.	f	125.323.027,49		
Op Goederen en Spec.		3.144.300,—		128.467.327,49
Voorschotten a. h. Rijk				1.392.781,19
Munt en Muntmateriaal				
Munt, Goud	f	62.553.170,—		
Muntmat., Goud		356.289.932,51		
	f	418.843.102,51		
Munt, Zilver, enz.		26.699.448,70		
Muntmat., Zilver		—		445.542.551,21
Effecten				
Belegging Res.fonds.	f	7.045.176,68		
id. van 1/5 v. h. kapit.		3.998.298,42		11.043.475,10
Gebouwen en Meub. der Bank		5.142.000,—		
Diverse rekeningen		50.770.610,12		
	f	924.193.769,34		
		Passiva.		
Kapitaal	f	20.000.000,—		
Reservefonds		7.047.731,06		
Bijzondere reserve		8.800.000,—		
Bankbiljetten in omloop		840.778.420,—		
Bankassignatiën in omloop		507.051,25		
Rek.-Cour. f Het Rijk saldo's: Anderen	f	37.757.819,17		37.757.819,17
Diverse rekeningen		9.302.747,86		
	f	924.193.769,34		
Beschikbaar metaalsaldo	f	269.163.940,50		
Op de basis van 1/5 metaaldekking		93.355.282,42		
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waarde de Bank gerechtigd is.		1.345.819.700,—		

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. Metaal-saldo	Dek-kings-perc.
	Munt	Muntmat.				
18 Oct. '26	62.553	356.290	840.778	38.265	269.164	51
11 " '26	62.660	356.281	850.816	54.343	263.693	49
4 " '26	62.846	356.281	866.948	45.573	262.561	49
27 Sept. '26	63.050	356.290	823.552	45.028	272.431	51
20 " '26	63.184	356.290	819.978	54.434	271.260	51
13 " '26	63.314	356.290	827.878	44.588	271.549	51
19 Oct. '25	56.184	362.171	886.959	35.687	256.306	48
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521	54

1) Op de basis van 1/5 metaaldekking. 2) Sluitpost activa.

SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Discont.	Div. rekeningen
11 Sept. 1926	1.058	1.533	915	904	608
4 " 1926	1.057	1.671	859	903	598
28 Aug. 1926	1.069	1.589	933	915	606
21 " 1926	1.068	1.486	1.040	899	579
14 " 1926	1.069	1.494	1.155	881	526
12 Sept. 1925	1.001	1.702	661	982	246
5 Juli 1914	645	1.100	560	735	396

1) Sluitpost der activa.

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. metaal-saldo
16 Oct. 1926	228.000		334.500	70.000	147.100
9 " 1926	229.000		333.500	73.000	147.700
2 " 1926	229.250		330.000	76.500	147.950
18 Sept. 1926	199.149	30.154	332.294	64.670	150.321
11 " 1926	199.021	30.171	334.234	55.044	151.785
4 " 1926	199.322	31.029	330.808	55.888	153.472
28 Aug. 1926	199.391	31.016	328.353	64.370	152.305
17 Oct. 1925	143.861	42.371	335.993	64.425	106.742
4 Oct. 1924	155.825	59.648	269.759	121.480	137.785
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842

Data	Dis-conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalb.	Beleeningen	Diverse rekeningen	Dek-kings-percentage
16 Oct. 1926		159.960		***	56
9 " 1926		156.830		***	56
2 " 1926		157.440		***	56
18 Sept. 1926	12.173	24.042	91.079	43.852	58
11 " 1926	12.235	24.224	83.164	43.686	59
4 " 1926	12.113	24.344	82.704	42.204	60
28 Aug. 1926	12.208	24.676	78.830	51.459	59
17 Oct. 1925	17.235	28.905	104.262	62.185	47
4 Oct. 1924	35.834	18.078	97.200	32.694	55
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	44

1) Sluitpost activa. 2) Basis 1/5 metaaldekking.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden ponden sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes		
			Bedrag	Bankbilj.	Gov. Sec.
13 Oct. 1926	154.174	139.344	290.448	56.250	239.763
6 " 1926	154.865	140.233	290.770	56.250	240.489
29 Sept. 1926	155.833	140.517	287.858	56.250	237.467
22 " 1926	155.930	138.975	287.388	56.250	236.385
15 " 1926	155.850	139.455	289.572	56.250	238.668
14 Oct. 1925	155.843	143.134	293.735	56.250	242.537
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dek-kings-perc. 1)
13 Oct. '26	35.810	70.859	19.607	103.964	34.580	28
6 " '26	33.265	72.678	15.798	106.860	34.382	28
29 Sept. '26	33.641	71.986	21.177	101.182	35.066	28 1/2
22 " '26	34.290	68.528	18.348	102.888	36.706	30 1/4
15 " '26	33.030	68.765	14.242	105.419	36.145	30 1/4
14 Oct. '25	28.822	68.229	8.455	103.413	32.459	29
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52

1) Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Goud	Waarv. in het buitenl.	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wts-sels	Waarvan op het buitenl.	Beleeningen
14 Oct. '26	5.549	1.864	339	76.507	5.024	15	2.227
7 " '26	5.549	1.864	339	580	4.797	14	2.290
30 Sept. '26	5.549	1.864	339	579	5.882	13	2.148
23 " '26	5.549	1.864	339	579	4.861	13	2.191
16 " '26	5.549	1.864	339	580	4.703	12	2.194
15 Oct. '25	5.547	1.864	310	563	2.950	17	2.662
23 Juli '14	4.104	—	640	—	1.541	8	769

Data	Buit. gew. voorsch. afd. Staat	Schatkistbil-jetten 1)	Diver-sen 2)	Circulatie	Rekg. Courant Parti-culieren	Staat
14 Oct. '26	36.300	5.488	4.984	55.432	2.949	9
7 " '26	36.950	5.487	5.311	55.994	2.886	10
30 Sept. '26	36.650	5.470	4.072	55.010	2.885	37
23 " '26	36.400	5.469	4.602	54.507	2.958	36
16 " '26	36.850	5.460	4.454	54.913	2.856	38
15 Oct. '25	30.500	5.144	3.765	49.914	2.261	45
23 Juli '14	—	—	—	5.912	943	401

1) In disc. genomen wegens voorsch. v. d. Staat a. buitenl. regeeringen. 2) Sluitpost activa. 3) Met ingang van den bankstaat per 14 October is de post Tegoed in het buitenland in twee onderdelen gesplitst. Het tegoed bij de Russische Staatsbank is pro memorie opgenomen, terwijl de andere rekeningen in het buitenland thans met 76.507 miljoen zijn opgenomen.

DUITSCHER RIJKSBANK.

Voornaamste posten in miljoenen Reichsmark.

Data	Goud	Daarvan bij buitenl. circ. banken 1)	Deviezen als gouddekking geldende	Andere wissels en cheques	Beleeningen
7 Oct. 1926	1.616,3	182,9	511,0	1.377,8	11,1
30 Sept. 1926	1.598,1	201,8	521,9	1.383,5	142,1
23 „ 1926	1.566,8	201,8	456,7	1.238,8	7,4
15 „ 1926	1.541,0	201,8	446,3	1.266,3	13,9
7 „ 1926	1.518,7	200,4	483,1	1.281,5	7,5
7 Oct. 1925	1.174,7	94,6	321,4	1.636,0	13,7
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effecten	Diverse Activa 2)	Circulatie	Rekg.-Crt.	Diverse Passiva	Door Rijksh. geherdisc.
7 Oct. 1926	91,3	611,7	3.139,3	635,7	208,4	—
30 Sept. 1926	91,4	556,0	3.251,1	594,6	203,5	—
23 „ 1926	91,4	697,9	2.799,2	855,2	179,6	—
15 „ 1926	91,4	666,0	2.901,4	725,7	168,8	—
7 „ 1926	91,4	666,0	3.101,7	573,4	140,8	—
7 Oct. 1925	207,1	555,4	2.607,8	645,1	435,2	542,0
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,—	40,0	—

1) Onbelast. 2) W.o. Rentenbankscheine 7 Oct., 30, 23, 15, 7 Sept., resp. 182,3; 127,6; 295,7; 270,9; 255,9 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Goud en Zilver	Teged in en wissels op niet buitenland	Binnenlandsche wissels	Beleeningen	VoorschuldSt.			Circulatie	Rekg.-Crt. Particulieren
					Voor ingetrokken Duitsch geld	Schatk. pap. wet van 19-5-'26	—		
14 Oct. '26	358	30	1.640	373	5.200	1.025	9.521	344	
7 „ '26	358	30	1.552	400	5.200	1.025	9.484	254	
30 Sept. '26	358	30	1.633	477	5.200	1.025	9.507	316	
23 „ '26	359	30	1.489	371	5.200	1.025	9.234	247	
16 „ '26	359	30	1.501	389	5.200	1.025	9.253	242	
9 „ '26	359	30	1.500	420	5.200	1.025	9.274	279	
15 Oct. '25	360	30	1.395	428	5.200	—	7.749	212	

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Goudvoorraad		Wettig betaalmiddel, Zilver etc.	Wissels	
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes		In herdisc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
29 Sept. '26	2.807,1	1.424,7	130,1	716,6	275,6
22 „ '26	2.826,0	1.443,0	131,6	661,6	270,4
15 „ '26	2.832,7	1.491,1	132,4	565,5	262,5
8 „ '26	2.831,5	1.462,4	130,5	614,3	266,0
1 „ '26	2.828,3	1.448,9	138,0	626,3	253,5
25 Aug. '26	2.840,6	1.498,1	137,3	570,6	254,6
30 Sept. '25	2.760,0	1.436,1	105,6	633,2	268,3

Data	Belegd in U.S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circulatie	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dekking-perc. 1)	Algem. Dekking-perc. 2)
29 Sept. '26	302,0	1.716,5	2.330,4	123,8	69,3	72,6
22 „ '26	305,2	1.716,1	2.332,0	123,8	69,8	73,1
15 „ '26	488,0	1.724,1	2.417,3	123,8	68,5	71,6
8 „ '26	312,3	1.746,5	2.242,3	123,7	71,4	74,3
1 „ '26	319,0	1.702,9	2.282,3	123,5	70,9	74,4
25 Aug. '26	321,2	1.692,6	2.258,0	123,5	71,9	75,4
30 Sept. '25	342,9	1.685,1	2.268,0	116,4	69,8	72,5

1) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opeischbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. 2) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Aantal banken	Disconto's en beleen.	Beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
22 Sept. '26	694	14.259	5.621	1.658	18.820	5.662
15 „ '26	695	14.316	5.655	1.767	19.215	5.684
8 „ '26	697	14.198	5.605	1.637	18.758	5.712
1 „ '26	697	14.179	5.599	1.655	18.763	5.712
25 Aug. '26	697	14.069	5.615	1.630	18.621	5.702
23 Sept. '25	725	13.632	5.416	1.648	18.093	5.189

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 18 October 1926.

De achter ons liggende berichtperiode heeft voor verschillende van de internationale fondsenmarkten een belangwekkend verloop gehad. In de eerste plaats moet als zoodanig de beurs te Berlijn worden gekenmerkt. De handel daar ter plaatse is buitengewoon levendig geweest, hetgeen gepaard is gegaan met koersstijgingen op verschillende gebieden. De behaalde winsten konden echter niet in alle gevallen volkomen behouden blijven, hoewel de ondergrond toch vast is gebleven. Als reden voor de opgewekte stemming kunnen worden genoemd de periode van hooge conjunctuur, welke de steenkolenrijverheid op het oogenblik doormaakt, de berichten omtrent nieuwe internationale verbindingen van de I.G. Farbenindustrie, de betere gang van zaken in de staal- en ijzernijverheid, in de textielindustrie, in het automobielbedrijf en in de fabricatie van schoenwerk. Ook de toestand van de geldmarkt heeft geen aanleiding tot bezorgdheid gegeven. Dat desondanks tegen het midden van de berichtweek een depressie werd opgemerkt, heeft zijn oorsprong gevonden in verkoopen uit winstnemingen. Op den voorgrond hebben gestaan aandelen Farbenindustrie, Stahlverein, electriciteitsaandelen, scheepvaart-aandelen, enz. Van bank-aandelen traden Commerz- en Privatbank naar voren, in verband met de mededeeling der directie, dat de resultaten van het eerste halfjaar zóó gunstig zijn geweest, dat een hooger dividend in uitzicht mag worden gesteld.

Tegenover deze opgewekte houding heeft de stemming van de beurs te New York sterk afgestoken. Daar ter plaatse is de richting van de markt grotendeels omlaag gericht geweest, met een enkelen dag van herstel. Aanleiding tot deze matte houding heeft in hoofdzaak de reactie van de katoenprijzen gevormd. Uit industriële centra luidden de berichten nog steeds gunstig en ook de geldmarkt heeft ditmaal geen aanleiding tot ongerustheid gegeven. Desniettemin heeft men de voorkeur gegeven aan een afwachtende houding.

De markt te Londen heeft een verdeeld verloop gehad. De beleggingsafdeling daar ter plaatse is zeer vast geweest, waartegenover een min of meer matte houding voor verschillende aandelen heeft gestaan. Opnieuw is de gang van zaken ten opzichte van de mijnwerkersstaking teleurstellend geweest, zoodat men geen aanleiding tot ingrijpen in diverse rubrieken van aan de beurs verhandelde aandelen heeft kunnen vinden.

Te Parijs is de handel vrij stil geweest. Men is in afwachting van de debatten, welke in het parlement, na heropening, gehouden zullen worden, zoowel ten aanzien van de buitenlandse schulden als ten opzichte van de begroting.

Ten onzent was de handel gedurende het grootste gedeelte van de beursweek stil, behoudes enkele opmerkelijke omzettingen in nader te noemen aandelen of groepen van aandelen. Op de beleggingsmarkt is een bepaalde richting niet op te merken geweest. Inheemsche obligaties bleven goed gevraagd, terwijl ditmaal ook enkele buitenlandse soorten, zooals Russische fondsen, in iets grotere mate dan gewoonlijk uit de markt werden genomen. 6 pCt. Ned. Werk. Schuld 1922: 107½, 107, 106½, 106; 4½ pCt. Ned. Werk. Schuld 1917: 100½, 100½, 100½, 100; 7 pCt. Ned. Indië: 100½, 100½, 100½, 100; 5 pCt. Brazilië 1903 £ 100: 77½, 79½; 5 pCt. Brazilië 1913 £ 20—100: 69½, 69, 69½; 8 pCt. Sao Paulo: 105½, 106, 105½.

Wat de aandelen betreft, zijn vooral de groote koersschommelingen voor aandelen in kunstzijde-ondernemingen, in de afdeling voor binnenlandsche industriele aandelen, naar voren getreden. Na het verschijnen van het jaarverslag der Maekubee is een ongunstige stemming voor vrijwel alle kunstzijde-aandelen ontstaan, met het gevolg, dat bona fide verkoopen hebben samengewerkt met contramine aanvallen, om een laag niveau in het leven te roepen. Vermoedelijk als gevolg van deze contramineaanvallen is een krachtige technische marktpositie ontstaan, welke er toe heeft geleid, dat op den laatsten dag van de berichtperiode een vrij omvangrijk herstel plaats heeft gevonden. De overige aandelen uit deze afdeling hebben geen bijzondere aandacht getrokken. Centrale Suiker Mij.: 121½, 122½, 124½; Hollandsche Kunstzijde Ind.: 74½, 69, 73; Jurgens: 163, 167, 164; Maekubee: 108½, 99½, 99½; Ned Kunstzijdefabriek: 252, 240½, 224½, 227; Philips Gloeilampenfabriek: 342, 343, 340½.

Het verloop van de resteerende rubrieken is vrij kleurloos geweest. In de meeste gevallen is de gang van zaken te New York gevolgd, d.w.z., dat, wanneer de markt in Wallstreet een lusteloze tendens aan den dag legde, hier hetzelfde viel waar te nemen en omgekeerd. Een eenigszins

zelfstandige houding heeft de *scheepvaartmarkt* getoond, waar de stemming doorgaans vast is gebleven en waar nu en dan aanmerkelijke omzetten geconstateerd konden worden. In het bijzonder was dit het geval voor aandeelen Holland Amerika Lijn, waaromtrent aanvankelijk het gerucht liep, dat het casco van de Statendam zou zijn verkocht, doch waarvan later bleek, dat de maatschappij twee harer stoomschepen van de hand heeft gedaan. Holland-Amerika Lijn: 53, 54, 61 $\frac{1}{8}$, 61; Java China Japan Lijn: 131 $\frac{1}{2}$, 133 $\frac{1}{4}$, 131 $\frac{1}{2}$; Kon. Ned. Stoomboot Mij.: 96, 96 $\frac{1}{2}$, 97 $\frac{1}{2}$, 96 $\frac{1}{2}$; Ned. Scheepvaart Unie: 177 $\frac{1}{2}$, 178 $\frac{1}{4}$, 179 $\frac{3}{8}$; Stoomvaart Mij Nederland: 178, 177.

De *suikermarkt* is in den regel opgewekt gebleven, met slechts geringe variaties. Grootte schommelingen zijn daarentegen voorgekomen in aandeelen Handelsvereniging „Amsterdam,” waarin op enkele dagen zeer groot animo is ontstaan, als gevolg van geconcentreerde aankopen. De tendens voor de overige fondsen was, zooals gezegd, rustiger, doch met een opgewekten grondtoon. Cultuur Mij. der Vorstenlanden: 170 $\frac{1}{2}$, 171 $\frac{1}{2}$, 171; Handelsverg. Amsterdam: 647, 654, 666, 658; Java Cultuur Mij.: 349, 354, 356; Alaron: 245 $\frac{1}{2}$, 250; Ned. Ind. Suiker Unie: 243, 244, 246 $\frac{1}{2}$; Poerworedjo: 112, 116 $\frac{1}{2}$, 116; Sindanglaet: 403, 415, 408; Tjepper: 668, 665, 655; Tjeweng Lestari: 235, 237, 232, 236.

In *Tabaksaandeelen* is weinig omgegaan. Op het verlaagde koerspeil viel goede vraag op te merken, zoodat per saldo de prijzen van sommige aandeelen iets hooger zijn geworden. Arendsburg: 582, 578 $\frac{1}{2}$, 579; Besoeki Tabak: 252, 257, 259; Deli Batavia: 439 (ex div.), 435, 440, 437 $\frac{1}{4}$; Deli Mij.: 422 $\frac{1}{2}$, 418 $\frac{1}{2}$, 420, 424 $\frac{1}{2}$; Oostkust: 207 $\frac{1}{2}$, 205 $\frac{1}{4}$, 206; Senembah: 400 $\frac{1}{2}$, 407, 414.

Rubberaandeelen hebben zich op den achtergrond bewogen. De beurs neemt thans als vrijwel vaststaand aan, dat de rubberuitvoer uit Britsch-Indië op 1 November a.s. met 20 pCt. zal worden verminderd, doch het effect van dezen maatregel zou slechts gering zijn, indien de oude uitvoervergunningen van kracht zouden blijven. In verband hiermede wordt op de fondsenmarkt veel meer waarde gehecht aan den gang van zaken ten opzichte van deze vergunningen, dan aan de restrictie zelf. Niettegenstaande in deze materie nog geen beslissing is gevallen, is de stemming niet ongeanimeerd geweest. Amsterdam Rubber: 332 $\frac{1}{2}$, 328 $\frac{1}{2}$, 335 $\frac{1}{4}$, 331 $\frac{1}{2}$; Deli Batavia Rubber: 268, 265, 272, 269 $\frac{1}{2}$; Hessa Rubber: 472, 462 $\frac{1}{4}$, 471; Java Caoutchouc: 213 $\frac{1}{2}$, 208, 214 $\frac{1}{2}$, 211; Kali Telepak: 321, 317, 325; Ned.-Ind. Rubber en Koffie: 347, 342 $\frac{1}{2}$, 347, 341; R'dam Tapanoeli: 159 $\frac{1}{2}$, 160 $\frac{1}{2}$, 158 $\frac{1}{2}$; Serbadjadi: 339, 332 $\frac{1}{2}$, 341 $\frac{1}{2}$, 338; Sumatra Caoutchouc: 301 $\frac{1}{2}$, 305 $\frac{1}{4}$, 308; Sumatra Rubber: 375 $\frac{1}{2}$, 379, 377 $\frac{3}{8}$; Vereenigde Indische Cultuur Ondernemingen: 198 $\frac{1}{8}$, 194 $\frac{1}{4}$, 199 $\frac{1}{2}$, 197.

Petroleumaandeelen hebben op sommige dagen van een levendige stemming blijk gegeven, welke gepaard is gegaan met een stijging van de koersen. Niet alleen voor aandeelen Koninklijke is dit het geval geweest, doch ook voor aandeelen Steaua Romana, Phoenix Oil, Peudawa, enz. Tegen het slot der berichtswEEK echter is eenige reactie ingetreden. Dordtsche Petr. Ind. Mij.: 347 $\frac{1}{2}$, 356, 351; Ge. Holl. Petr. Cy.: 167 $\frac{1}{2}$, 172 $\frac{1}{2}$, 171 $\frac{1}{2}$; Kon. Petroleum Mij.: 366 $\frac{1}{4}$, 372 $\frac{1}{4}$, 368; Gerlak Petroleum: 72, 73, 70; Peudawa: 42 $\frac{1}{16}$, 44 $\frac{1}{2}$, 43.

De afdeling voor *mijnaandeelen* is bepaald lusteloos geweest. Bijna alle soorten hebben min of meer ernstige koersverliezen geleden. Een uitzondering dient te worden gemaakt voor aandeelen Nederlandsch Surinaamsche Goud Mij., welke bij ruime omzetten een opmerkelijke koersstijging hebben kunnen behalen. Alg. Exploratie Mij.: 114, 112 $\frac{1}{2}$, 115; Billiton te Rubr.: 830, 835; Ned. Surinaamsche Goud Mij.: 30 $\frac{1}{2}$, 36 $\frac{1}{2}$, 39 $\frac{1}{2}$, 48; Oost-Borneo: 111, 108, 106; Redjang Lebong: 246, 251; Singkep Tin Mij.: 476, 472, 465, 452.

Bankaandeelen waren rustig, doch zeer vast. Amsterdamsche Bank: 162 $\frac{1}{2}$, 162 $\frac{1}{4}$, 162 $\frac{1}{2}$; Holl. Bank voor Zuid-Amerika: 80, 79 $\frac{1}{4}$, 78 $\frac{3}{4}$; Javasche Bank: 367, 370; Koloniale Bank: 211 $\frac{1}{2}$, 215 $\frac{1}{4}$, 216; Ned.-Ind. Handels Bank: 173, 174, 172 $\frac{1}{2}$; Ned. Handel Mij.: 156 $\frac{1}{8}$, 158, 157 $\frac{1}{4}$; R'damsche Bankvereniging: 77 $\frac{3}{8}$, 76 $\frac{1}{2}$, 79.

De afdeling voor *Amerikaansche fondsen* heeft de aanwijzingen van Wallstreet gevolgd, zoodat hier en daar gevoelige verliezen werden geleden. Anaconda Copper: 96 $\frac{1}{4}$, 98 $\frac{3}{8}$; Studebaker: 54 $\frac{1}{2}$, 55 $\frac{1}{8}$, 53; United States Steel Corp.: 142 $\frac{1}{4}$, 144 $\frac{1}{2}$, 137 $\frac{1}{2}$; Atchison Topeca: 144 $\frac{1}{2}$, 144 $\frac{1}{8}$; Erie: 37 $\frac{1}{2}$, 37 $\frac{11}{16}$, 37; St. Louis & San Francisco: 97 $\frac{1}{2}$, 98, 97 $\frac{1}{2}$; Union Pacific: 159 $\frac{1}{2}$, 160 $\frac{1}{4}$, 159; Wabash Railway: 41 $\frac{1}{32}$, 42 $\frac{15}{32}$, 43 $\frac{7}{16}$, 40 $\frac{1}{8}$.

De *geldmarkt* was ruim, met eenige neiging tot stijging tegen het einde van de berichtswEEK. Prolongatie varieerde tusschen 2 $\frac{1}{2}$ en 2 $\frac{3}{4}$ pCt.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

19 October 1926.

Deze geheele week heeft de vraag voor *tarwe* zich kunnen handhaven op het verbeterde niveau van den laatsten tijd. In de vooruitzichten voor het beëindigen der staking in de Engelsche kolennijnen trad geen verbetering in en er was dus geen aanleiding om een spoedige verlaging te verwachten van de zeevrachten en daarmede dus van den prijs, dien men in Europa voor buitenlandsche tarwe heeft te betalen. Hierdoor werd ertoe bijgedragen, dat men in Europa minder terughoudend werd bij het doen zijner inkoop. Daarbij had het schaarsche aanbod van scheepsruimte bovendien ten gevolge, dat uit de Vereenigde Staten en Canada het aanbod niet overvloedig was. Verscheping uit andere uitvoerlanden dan de Vereenigde Staten en Canada zijn tegenwoordig van weinig betekenis en de behoeften der invoerlanden worden bijna geheel door Noord-Amerika gedekt. Zoodra dus de aanvoer uit de Vereenigde Staten en Canada eenige belemmering ondervindt, wordt daardoor in Europa de kooplust gesteund. Wel is waar waren de verschepingen uit Noord-Amerika ook deze week nog ruim, doch indien de tegenwoordige toestand aan de vrachtenmarkt nog eenigen tijd blijft voortduren, is het zeer goed mogelijk, dat een vermindering plaats vindt. Een zeker tegenwicht tegen die mogelijkheid werd deze week door Rusland geboden. Nu was het vooral Engeland, dat in ruime mate van dat aanbod gebruik maakte, terwijl Italië, Frankrijk en Duitsland minder Russische tarwe koopen dan den laatsten tijd het geval was. Aanvankelijk drukte het ruime Russische aanbod eenigszins de Engelsche markt, doch toen later bleek, dat in de afgelopen week slechts zeer weinig tarwe uit Rusland verscheept was, verminderde deze invloed van de Russische uitvoermogelijkheden. Waarschijnlijk zullen de Russische verschepingen wel spoedig toenemen, want er zijn den laatsten tijd flinke hoeveelheden Russische tarwe naar West-Europa verkocht, en de berichten omtrent de aanvoeren in de Russische havens en op verschillende plaatsen in het Russische binnenland spreken van zeer bevredigende hoeveelheden, waarvan den laatsten tijd meer dan de helft uit tarwe bestaat. Van den Donau bestaat nog geen aanwijzing, dat de uitvoer spoedig zal toenemen. Een nieuwe berekening van de Roemeensche tarwe-opbrengst is wel 1 miljoen qrs. hooger dan die van eenigen tijd geleden en het uitvoeroverschot is dus grooter dan men tot nog toe had aangenomen, doch de kwaliteit der Roemeensche tarwe belemmert de zaken en de andere Donaulanden hebben geregeld uitvoer over land naar Italië, Duitsland en Tsjecho-Slowakije, zoodat de aanvoeren van tarwe uit die landen in de Roemeensche Donauhavens slechts langzaam toenemen. De tarwemarkt wordt geheel beheerscht door de Vereenigde Staten en Canada, doch de oogstresultaten aldaar verloren deze week meer en meer aan betekenis naarmate het vraagstuk der zeevrachten zich sterker deed gelden. De voortgaande verhooging der zeevrachten, welke in Europa telkens weder een stijging der tarweprijzen ten gevolge had, deed den kooplust toenemen en zoowel Engeland als de invoerlanden van het vasteland traden evenals de vorige week in ruime mate als koopers op. Nu was ook in België en Nederland, welke in de vorige week slechts in beperkte mate tarwe kochten, de vraag beter. Weder was het vooral spoedige tarwe, welke belangstelling wekte en waarin de meeste zaken werden gedaan, doch Manitoba's werden ook op latere verscheping vooral in Engeland veel verhandeld. Ten slotte vormde de hooge tarweprijs eenige belemmering der zaken in Engeland, zoodat bijvoorbeeld op 16 October zeer weinig zaken werden gedaan, doch elders kon de omzet zich handhaven. Op den 18den was echter in Engeland de vraag levendig in verband met nieuwe vrachtverhoogingen en minder goede berichten uit Argentinië. Tot nogmaals aanzienlijk hoogere prijzen werden op dien datum in Engeland zeer veel zaken gedaan. Behalve de zeevrachten heeft sedert eenige dagen ook de loop der tarweprijzen aan de Noord-Amerikaansche termijnmarkten tot de prijsverhooging medegewerkt. De vaste stemming te Chicago vond weder eenigen grond in minder gunstige weerberichten uit Canada en Argentinië. Nieuwe ongunstige rapporten over de Canadeesche oogstresultaten verschenen tot nog toe echter niet en het is voornamelijk de zich in Europa afteekende algemeene behoefte aan invoer van buitenlandsche tarwe, welke de vaste markten teweeg bracht. Door de prijsverhoogingen van deze week is tarwe te Chicago en Winnipeg weder aangekomen op het prijspeil van 1 October tot iets daarboven. Tegenover 11 October bedroeg de stijging te Chicago 2 $\frac{1}{2}$ à 3, te Winnipeg voor October 5, en December 2 $\frac{1}{2}$ dollarcent per 60 lbs.

De oogstberichten van het Zuidelijk halfrond blijven bij voortdurend goed. In Australië staat de tarwe er zelfs buitengewoon goed bij, doch uit Argentinië kwamen berichten over vorstschade. Het overschot van den vorigen Argentijnschen tarweoogst schijnt volgens officieele opgaven wel grooter te

Noteeringen.

Data	Chicago			Buenos Aires		
	Tarwe Dec.	Mais Dec.	Haver Dec.	Tarwe Nov.	Mais Nov.	Lijnzaad Nov.
16 Oct. '26	141	75 $\frac{7}{8}$	43 $\frac{3}{4}$	12,80	5,85	15,50
9 „ '26	137 $\frac{3}{8}$	77 $\frac{1}{2}$	43 $\frac{1}{4}$	12,70	6,05	15,60
16 Oct. '25	144 $\frac{3}{4}$	75 $\frac{1}{2}$	39 $\frac{3}{4}$	12,10	8,—	18,80
16 Oct. '24	149 $\frac{1}{8}$	109 $\frac{3}{4}$	54 $\frac{1}{8}$	15,85	11,60	23,40
16 Oct. '23	108 $\frac{1}{2}$	77 $\frac{3}{8}$	42 $\frac{7}{8}$	12,65	9,90	24,60
20 Juli '14	82	56 $\frac{3}{8}$	36 $\frac{1}{2}$	9,40	5,38	13,70

Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten	18 Oct. 1926	11 Oct. 1926	19 Oct. 1925
Tarwe (Hardwinter II) .. ¹	16,10	15,30	15,50
Rogge (No. 2 Western) .. ¹	12,25	11,80	9,75
Mais (La Plata)	176,—	173,—	193,—
Gerst (48 lbs. malting) .. ²	225,—	215,—	196,—
Haver (Canada 3)..... ¹	11,25	11,20	10,75
Lijnkoeken (Noord-Ameri- ka van La Plata-zaad) .. ¹	11,80	11,60	13,70
Lijnzaad (La Plata)	366,—	359,—	422,—

¹) per 100 KG. ²) per 2000 KG. ³) per 1960 KG.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	10/16 Oct. 1926	Sedert 1 Jan. 1926	Overeenk. tjdvak 1925	10/16 Oct. 1926	Sedert 1 Jan. 1926	Overeenk. tjdvak 1925	1926	1925
Tarwe.....	38.237	1.318.148	979.017	—	13.842	20.866	1.331.990	999.883
Rogge	8.025	219.777	224.413	—	1.411	350	221.188	224.763
Boekweit	—	16.484	17.806	—	1.060	150	17.544	17.956
Mais	5.920	693.804	617.916	950	80.185	58.933	773.989	676.849
Gerst	8.935	293.219	198.681	—	8.780	9.466	301.999	208.147
Haver	850	157.207	177.939	—	2.165	602	159.372	178.541
Lijnzaad	1.820	188.421	188.812	506	174.105	46.894	362.526	235.706
Lijnkoek	6.159	201.821	155.955	—	—	—	201.821	155.955
Tarwemeel	5.547	74.353	99.286	616	19.997	16.074	94.350	115.360
Andere meelsoorten	425	12.136	7.082	—	—	—	12.136	7.082

zijn dan men gemeend had en zelfs grooter dan in het vorige jaar om dezen tijd, doch de verschepingen blijven bij voortdurend zeer klein en leggen bij de voorziening der invoerlanden nauwelijks eenig gewicht in de schaal. Voor den Februari-terminen waren in overeenstemming met de Noord-Amerikaansche markten en wegens vorst, waarvan vrees voor schade aan de nieuwe tarwe het gevolg was, de markten te Buenos Aires en Rosario in den loop der week hooger. Na eenige fluctuatie was het slot op 18 October 25 à 40 centavos per 100 KG. hooger dan een week tevoren en ook nog iets hooger dan op 1 October.

In rogge was de markt ook deze week niet levendig. Duitschland toonde eenigen kooplust voor Noord-Amerikaansche rogge, doch de zaken, welke gedaan werden, hadden geen grooten omvang. Rogge-zaken uit Oost-Europa waren klein en het aanbod daarvan is nu zeer gering, terwijl de gevraagde prijzen als te hoog beschouwd worden in vergelijking met andere soorten. Ook in Duitsche rogge gaat weinig om. Kooplust daarvoor bestaat hoofdzakelijk in Frankrijk en België, doch de zaken daarheen zijn niet van veel betekenis. Een nieuwe Poolse officieele oogstraming geeft een veel kleiner cijfer voor de opbrengst dan eenigen tijd geleden en als gevolg daarvan zal waarschijnlijk nauwelijks sprake zijn van verdere Poolse roggewoort van eenigen omvang. In Duitschland komt de rogge slechts zeer geleidelijk ter markt. Te Chicago is rogge in den loop der week 1 à 1 $\frac{1}{2}$ dollarcent per 56 lbs. gestegen.

Ook mais was deze week sterk onder den indruk van de stijgende zeevrachten en de prijzen in Europa ondergingen een daarmee overeenkomende verhooging. Daarbij was de vraag in Engeland en op verschillende markten van het vasteland bevredigend en kon, tot de stijgende prijzen, een flinke omzet bereikt worden. Spoedige mais bedong daarbij voortdurend een premie en vooral in Nederland bestond goede vraag voor aankomende partijen Plata mais, waarvoor vrij wat meer dan voor latere posities werd betaald. Aan het einde van deze maand en in de volgende zijn echter in vele Europeesche havens groote aanvoeren van Plata mais te verwachten en de mogelijkheid is niet uitgesloten, dat de markt daarvan den druk zal ondervinden. De verschepingen van Argentinië waren wel is waar ook nu weder belangrijk, doch de aanvoeren in de Argentijnsche havens waren ook deze week weder zoo groot, dat zij de verschepingen overtroffen en de voorraden dus verdere vermeerdering ondergingen. De in de Argentijnsche havens beschikbare scheepsruimte is blijkbaar niet voldoende om gelijken tred te houden met de aanvoeren in de havens en evenals dat in de vorige week is geschied, heeft de toeneming dier voorraden ook de laatste dagen weder tot verlaging der maïsprijzen in Argentinië geleid. Van 11 tot 18 October bedroeg die verlaging aan de termijnmarkten te Rosario en Buenos Aires 20 à 35 centavos per 100 KG.

De gemakkelijker houding der Argentijnsche maïsmarkt liet zich, ondanks de vaste vrachtenmarkt, ook in Europa gelden, en op 16 en 18 October was Plata mais in Europa wat goedkooper te koop dan in het eerste gedeelte der week. De opnieuw vastere vrachtenmarkt en toenemende vraag in

Engeland, alsmede de invloed der stijgende tarweprijzen veroorzaakten echter op 19 October ook voor Plata-mais eenige prijsverhoging. Een nieuwe raming van den Roemeenschen maïsoogst spreekt van een opbrengst van 23,7 miljoen qrs. tegenover 19 miljoen in het vorige jaar en bovendien wordt nog steeds bevestigd, dat de kwaliteit buitengewoon goed is uitgevallen. Toch blijft het aanbod van nieuwe Donaumaï's ter verlading in de eerstvolgende maanden schaarsch, wat voornamelijk wel het gevolg zal zijn van den loop der vrachtenmarkt en het schaarsche aanbod van scheepsruimte in de Roemeensche havens. Eenige uitbreiding der zaken in Donaumaï's, speciaal naar Nederland, valt echter den laatsten tijd wel te constateeren. Aan de Noord-Amerikaansche markt was mais deze week overwegend flauw. Blijkbaar is de stand van den oogst in de Vereenigde Staten bevredigend en ofschoon de laatste raming van de opbrengst een kleine vermindering vertoonde tegenover die van 1 September, trad te Chicago nog al eenige verlaging van mais in. Na een herstel op 18 October beliep die nog 2 à 2 $\frac{1}{2}$ dollarcent per 56 lbs.

Gerst is deze week verder in prijs gestegen. Van Rusland waren de verschepingen kleiner, doch van den Donau werd weder een flinke hoeveelheid afgeladen. Voor Donaugerst was nu de vraag in Duitschland weder veel beter, en ook in Nederland blijft daarvoor goede kooplust bestaan. De stijging der zeevrachten vormt ook voor gerst een der belangrijkste oorzaken voor de prijsverhoging. Tevens blijkt echter, dat ondanks de groote verschepingen van den laatsten tijd, de aanvoeren van gerst in West-Europa nauwelijks aan de behoeften kunnen voldoen, want voor spoedige partijen worden aanzienlijke premies boven latere betaald. Zaken in gerst van Noord-Amerika zijn sterk afgenomen omdat de uit Canada en de Vereenigde Staten gevraagde gerstprijzen nu veel hooger zijn dan die van Oost-Europa. In Engeland interesseert men zich weinig voor Donaugerst en gaat de belangstelling voornamelijk uit naar Russische gerst, waarvan het aanbod niet groot is, en waarvoor hogere prijzen dan voor Donaugerst worden gevraagd en wegens de goede kwaliteit ook worden ingewilligd.

Voor haver was de markt in Engeland deze week beter met meer vraag en hogere prijzen, doch op het vasteland was dat nauwelijks het geval en over het algemeen blijven de zaken in deze graansoort daar binnen beperkte grenzen.

SUIKER.

De stemming op de verschillende suikermarkten was in de afgelopen week zeer kalm.

In Amerika werden de termijnnoteringen eenigszins gedrukt door aanbod op de verder verwijderde termijnen en liquidaties van vroegere leveringen, terwijl raffinadeurs zich nog van inkoop onthouden.

De loop der noteringen was als volgt:

	Sp. C.	Dec.	Mrt.	Mei	Juli
Slot voorafgaande week	4.65	2.84	2.85	2.76	2.84
Opening verslagweek	4.65	2.78	2.73	2.82	2.89
Slot verslagweek	4.62	2.77	2.72	2.80	2.88

De ontvangsten in de Atlantische havens bedroegen deze week 61.000 tons, de versmeltingen 61.000 tons tegen 64.000 tons in 1925 en de voorraden 216.000 tons tegen 124.401 tons verleden jaar.

In Cubasuiker werden kleine partijen afgedaan tot 2.13/16 d.c. c. & fr. Met betrekking tot het Decreet van den President van Cuba is thans zekerheid verkregen, dat er niet voor 1 Januari 1927 mag begonnen worden met „malen” en niet, zooals in sommige kringen beweerd werd, met het „snijden van het riet”.

De laatste C u b a-statistiek luidt als volgt:

	1926	1925	1924
	Tons	Tons	Tons
Weekontvangsten tot 9 Oct...	39.298	24.073	26.369
Totaal sedert 1/12 tot 9/10 ..	4.358.472	4.772.413	3.841.770
Weekexport 9 October	107.036	55.943	50.935
Totale export sedert 1/1 t. 9/10	3.822.743	4.216.210	3.639.478
Totale voorraad 9 October ..	535.731	562.508	202.292

De ontvangsten der vorige week bedroegen dus 15.000 tons meer dan vorig jaar, en de voorraden in de havens 27.000 tons minder dan verleden jaar, terwijl deze ook met een kleine 70.000 tons verminderd zijn sedert de voorgaande week.

In Engeland was de markt eveneens uiterst kalm met weinig fluctuaties in prijzen. De termijnmarkt in Londen sloot als volgt:

October	Sh. 14/7½	Maart 1927....	Sh. 15 6¼
December	„ 15/1½	Mei „	„ 15/10½
		Aug. „	„ 16/4¼

De Board of Trade Statistiek over September wordt met de volgende cijfers gepubliceerd:

	Sept. 1926	Jan./Sept. 1925
	Tons	Tons
Import Ruwsuiker.....	101.956	995.956
„ Bietsuiker	163	14.421
„ Geraffineerd	54.728	527.145
Totaal	156.847	1.537.522
Voorraad in entrepôt	294.700	—
„ „ raffinaderij	52.650	—
Ontvangst raffinaderijen	68.046	654.005
Totaal binnen. verbruik....	146.084	1.263.141
Totale export	3.801	50.901
Voorraad 31 Augustus 1926 ..	—	318.650
„ 30 September 1926	—	293.450
Niet berek. verlies op raffineerde	—	27.216

De Zichtbare voorraden bedroegen volgens Czarnikow:

	1926	1925	1924
	Tons	Tons	Tons
Duitschland 1 September....	187.000	83.000	70.000
Tsjechoslowakije 1 September	104.000	76.000	18.000
Frankrijk 1 September.....	56.000	55.000	53.000
Nederland 1 September.....	73.000	39.000	18.000
België 1 September	25.000	35.000	15.000
Polen 1 September.....	48.000	39.000	30.000
Engeland 1 September	366.000	301.000	142.000
Europa	859.000	628.000	346.000
V.S. Atlant. havens 13 Oct. ...	216.000	124.000	66.000
Cuba 9 October	536.000	562.000	202.000
Totaal ..	1.611.000	1.314.000	614.000

Op Java vonden geen afdoeningen van eenige beteekenis plaats. De Visp. verkocht alleen een partij Melasse No. 10 & hooger uit oogst 1926 tot f 8,75.

Het rendement van 148 fabrieken bedroeg op 15 October ca. 15 % minder dan op dat tijdstip in 1925. De meeste fabrieken zijn afgemalen.

Ook hier te lande verliep de markt in kalme stemming.

De noteringen luiden als volgt:

October	Sh. 17/7½	Maart '27	Sh. 18/3/8½
December	„ 18/—	Mei '27	„ 18½/5,8

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Oct./Dec.	Londen			New York 96° Centrifugals
		Tates Cubes No. 1	White Java's f.o.b. per Sept./Oct.	Cuba's 96° c.i.f. Sept./Oct.	
	kristalsuiker basis 99°	Sh.	Sh.	Sh.	\$ cts.
18 Oct. '26	f 17/8	34/9	16/—	13/6	4,52
11 „ '26	„ 17/10/10	35/3	16/—	13,9	4,65
18 Oct. '25	„ 15/1/32	31,9	12/1½	10/—	3,80
18 Oct. '24	„ 22/1/16	42/—	20/7½	22/—	6,03
	ruwsuiker basis 88°				
4 Juli '14	f 11/13/32	18/—	—	—	3,26
	basis 99°				
	f 14/1/32				

1) Het verschil tusschen ruwsuiker 88° en krist.suik. 99° is aan te nemen op f 3 p. 100 KG.

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons.
Manchester, d.d. 6 October 1926.

Prijzen van Amerikaansche katoen zijn opnieuw gedaald en het prijsniveau varieert dagelijks. De ontvangsten in de havens bedragen ruim tien procent meer dan verleden jaar, doch verschepingen naar alle markten zijn circa twaalf en een half procent minder. De Egyptische oogst maakt goeden voortgang; prijzen zijn echter gedaald en de ontvangsten in Alexandrië zijn belangrijk minder dan gedurende het vorige seizoen.

Vermeldenswaard is, dat American October futures gisteren te Liverpool 6,95 noteerden; dit verschilt slechts weinig met 6,78 op 28 Februari 1921, op welken dag Mid American spot 6,38 noteerde, het laagste cijfer sinds 1915, tegen 7,25 gisteren. Liverpool futures openden vanmorgen 16 tot 19 punten hooger.

Over de Amerikaansche garenmarkt valt weinig te zeggen. Gedurende het laatste gedeelte der vorige week hebben enkele spinners en doublers in verband met de op handen zijnde verdere inkrimping der productie flinke orders geboekt. Door de verdere daling van het ruwe materiaal was er gisteren weinig leven in de markt en zaken waren beperkt tot kleine hoeveelheden voor prompte levering. Slechts in enkele gevallen hoorden wij van fabrikanten, die flinke hoeveelheden hadden afgesloten, daar men algemeen geneigd is een afwachende houding aan te nemen, totdat de markt zich weer eenigszins hersteld zal hebben. Men heeft het voorstel, dat men de vorige week op de algemeene vergadering gedaan heeft, om in de American Spinning Section slechts één van de drie weken te werken, niet dusdanig gesteund als men wel verwacht had, zoodat de Federation gisteren haar leden adviseerde niet langer dan 24 uur per week te werken.

Naar Egyptische soorten bestaat weinig belangstelling en er zijn slechts enkele kleine postjes voor direct gebruik geboekt. De daling van Amerikaansche katoen heeft het prijsverschil tusschen Amerikaansche en Egyptische garens nog grooter gemaakt en er gaat over het algemeen slechts weinig om. F. G. F. Sakel spot noteerde te Liverpool 13 d. toen Mid-American op 28 Februari 1921 op 6,38 stond, als boven reeds vermeld.

Als natuurlijk gevolg van de daling van ruwe katoen, hebben zaken in de doekmarkt zich tot een minimum beperkt. Fabrikanten blijven voor alle soorten noteeren, daar koopers van het nieuwe prijsniveau georiënteerd willen blijven. Dit beteekent echter geen verbetering van de situatie in Lancashire en er moet noodzakelijk eenige stabiliteit komen, voordat er zaken van beteekenis gedaan zullen kunnen worden. Onder deze omstandigheden is het niet wel doenlijk de aandacht op de vraag van eenige markt in het bijzonder te vestigen; Indië en De Straits zijn misschien de minst slechte; China is nog rustig.

Manchester, d.d. 13 October 1926.

De vorige week zijn prijzen in de Amerikaansche katoenmarkt dagelijks gedaald in afwachting van een gunstiger Bureau Rapport. De cijfers, welke Vrijdag gepubliceerd zijn, gaven een conditie aan van 61,3 % tegen 59,5 % op 16 September met een oogstschatting van 16.627.000 balen en 5.639.000 reeds gedingde balen. Door deze verhoogde schatting van 811.000 balen, daalden prijzen zoowel hier als in Amerika en Liverpool futures noteerden 6,56 voor October. Deze daling heeft zich echter niet geheel kunnen handhaven; op Zaterdag bedroeg het laagste punt voor October futures 6,69 en Mid-American spot noteerde 7 d. per lb.; zelfs is dit het laagste punt voor dit seizoen en ook voor de laatste vijf jaren. De ontvangsten in de havens bedragen thans ongeveer een half miljoen balen meer dan verleden jaar. Egyptische soorten zijn ook gedaald. Verkoopen in Liverpool bedroegen de vorige week 41.000 balen.

De Amerikaansche garenmarkt blijft over het algemeen rustig. Verkoopen van alle soorten twist en weft beperken zich hoofdzakelijk tot kleine partijtjes, hoewel in enkele gevallen flinke hoeveelheden verkocht schijnen te zijn. Producenten hebben zelfs moeite hun verminderde productie van de hand te doen. Er zijn er die van meening zijn dat bij het huidige prijsniveau van ruwe katoen, indien de markt vast blijft, zaken zeer zeker zullen herleven. In getwijnde garens worden enkele zaken voor het binnenland gemeld en hierin kon meer gedaan worden voor dhooties, als koopers wat toeschietelijker waren. In Egyptische garens gaat weinig om, hoewel er een goede vraag bestaat naar medio nummers ringgarens. Terwijl enkele spinners erin slagen juist hun productie te verkoopen, schijnen anderen minder gelukkig te zijn. De cijfers van den Board of Trade, welke gisteren gepubliceerd werden, toonen, wat garenexporten gedurende de maand September betreft, een

daling aan van 3½ miljoen lbs. vergeleken bij 1925, doch een stijging van ruim 800.000 lbs. vergeleken bij 1924. Duitsland en Nederland samen hebben twee miljoen pond minder afgenomen dan een jaar geleden.

De toon in de doekmarkt is iets hoopvoller geweest, dan den laatsten tijd het geval was, doch de positie is niet aanmerkelijk verbeterd. Deze stand van zaken is voornamelijk een gevolg van de eenigszins vastere katoenprijzen, waardoor er meer vraag is gekomen, ten einde van de huidige prijzen georiënteerd te zijn, doch dit heeft slechts weinig zaken ten gevolge gehad. Het vertrouwen is nog niet weer teruggekeerd en hoewel wij wel vernemen, dat enkele posten standaarddoek verkocht zijn, gaat er op de overzeesche markten over het algemeen nog weinig om en schijnt men af te wachten wat katoenprijzen verder zullen doen. Een vaste katoenmarkt zal ongetwijfeld meer vraag ten gevolge hebben en zaken aanmoedigen. De berichten van Indië omtrent de Poojah verkoopen zijn teleurstellend en er zijn slechts weinig zaken voor latere levering geboekt. Ook van China luiden de berichten niet zeer gunstig en de handel op alle markten is slechts gering.

6 Oct. 13 Oct. Oost. koersen. 5 Oct. 12 Oct.
 Liverpoolnoteeringen. T.T. op Br.-Indië 1/5½ 1/5½
 F.G.F. Sakellaridis 16,10 15,55 T.T. op Honkong 2/0¼ 1/11¼
 G.F. No. 1 Oomra.. 5,35 5,35 T.T. op Shanghai 2/7 2/6¼

Noteering voor Loco-Katoen.
 (Middling Uplands.)

	15 Oct. 1926	8 Oct. 1926	1 Oct. 1926	15 Oct. 1925	15 Oct. 1924
New York voor Middling ...	13,60 c	13,10 c	14,30 c	21,60 c	23,40 c
New Orleans voor Middling	13,25 c	12,32 c	13,50 c	20,95 c	22,15 c
Liverpool voor Middling ...	7,35 d	7,09 d	7,79 d	11,41 d	13,39 d

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens.
 (In duizendtallen balen).

	1 Aug. '26 tot 8 Oct. '26	Overeenkomstige periode	
		1925	1924
Ontvangsten Gulf-Havens.	2890	2381	1893
" Atlant.Havens			
Uitvoer naar Gr. Britannië	327	359	401
" " 't Vasteland etc.	1023	980	688
" " Japan.....	132	106	77

Voorraden.
 (In duizendtallen balen).

	8 Oct. '26	Overeenkomstig tijdstip	
		1925	1924
Amerik. havens.....	1568	989	713
Binnenland	860	1128	784
New York	87	29	70
New Orleans	275	331	169
Liverpool	357	149	160

KOFFIE.

De daling, waarvan in het vorige bericht werd gesproken, hield ook in de afgelopen week onafgebroken aan. Ook ditmaal was de loop van den wisselkoers in Brazilië de alles beheerschende factor. Kon in het vorige bericht nog gesproken worden, dat de koers na een sterken teruggang op 8 dezer op 7½/32 was aangeland en in de daarop volgende dagen weder 9/32 was opgelopen, deze week ging het weder verder in dalende richting en op 14 dezer was de wisselkoers reeds onder 7 gekomen, om op 16 dezer den stand van 6½/16 (dus slechts eene fractie boven 6½/2) te bereiken. De daarop volgende dagen trad eene kleine reactie in en werd 6¼/16 genoteerd. De aanbiedingen van Brazilië kwamen, in overeenstemming met den loop van den wisselkoers, ook telkens lager af en bij het afsluiten van dit bericht wordt Santos 4/- à 6/- lager geoffreerd dan een week geleden, terwijl Rio ongeveer 3/6 à 4/- lager is. Op de andere soorten, voornamelijk op de gewasschen Centraal Amerikaansche koffië's, was de invloed van dezen gang van zaken eveneens duidelijk merkbaar. Gewasschen Guatemala bijv. wordt \$ 1½ per 50 KG. lager aangeboden dan een week geleden, namelijk ongeveer \$ 30 — voor de beste kwaliteit Januari/Maart verscheping.

De stemming aan de termijnmarkten was natuurlijk onder deze omstandigheden bepaald flauw en ten onzent liep het Santos-contract nog ongeveer 1½ à 3 ct. terug, terwijl de noteeringen van het Gemengd contract ongeveer 2½ à 2½ ct. achteruitliepen.

De loco-markt bleef onveranderd kalm gestemd met zeer weinig zaken in alle soorten.

Volgens dezer dagen ontvangen telegram uit Brazilië bedroeg de voorraad, in de Gouvernementspakhuisen en de spoorwegstations in het binnenland van Soa Paulo en Minas Geraes teruggehouden, op 30 September 5.255.000 balen, hetgeen tegen 15 September eene vermeerdering aanwijst van niet minder dan 729.000 balen.

De voorraad in de haven van Santos, die reeds in den loop van de vorige week gedaald was tot iets onder de 900.000 balen, is in de laatste dagen nog kleiner geworden en bedraagt op het oogenblik slechts 821.000 balen. Dit cijfer is voor dezen tijd van het jaar wel buitengewoon klein en het moet voor den uitvoerhandel aldaar wel zeer moeilijk geworden zijn om in deze beperkte hoeveelheid de vele verschillende kwaliteiten en beschrijvingen, noodig voor de vervulling van alle afgesloten contracten, te vinden en verhooging van de limite der dagelijksche aanvoeren uit het binnenland van Sao Paulo naar Santos kon daarom nu niet langer uitblijven. Heden werd dan ook een officieel bericht uit Brazilië ontvangen, meldende dat met ingang van 23 dezer de limite verhoogd zal worden van 26.000 balen op 32.000 balen en dat dit cijfer zal worden gehandhaafd tot 5 November a.s., na welken datum de dagelijksche aanvoeren zullen worden vastgesteld op eene hoeveelheid, in overeenstemming met den uitvoer gedurende de voorafgaande maanden. Hieruit blijkt, dat de bedoeling is om den voorraad niet verder te laten afnemen, doch zoo mogelijk wederom iets op te voeren en verdere vermindering in de toekomst voorloopig te voorkomen.

De prijzen van gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verscheping zijn thans ongeveer 88/6 à 89/6 per cvt. en van dito Prime ongeveer 90/- à 91/-, terwijl zij van Rio type New-York 7 met beschrijving, prompte verscheping, bedragen 70/- à 70/6.

Van Robusta op aflading van Nederlandsch-Indië zijn de noteeringen in de eerste hand thans ook lager. Zaken kwamen echter bijna niet tot stand en de prijzen zijn op het oogenblik: Palembang Robusta, Oct./Nov. verscheping, 40½ à 41¼ ct. " " Jan./Febr. 41¼ ct. Benkoelen " Oct./Nov. " 41¼ à 42 ct. Mandheling " Oct./Nov. " 43½ à 43¾ ct. alles per ½ KG. cif, uitgeleverd gewicht, netta contant.

De officieele loco-noteeringen werden ditmaal verlaagd voor Superior Santos van 62 ct. op 61 ct. per ½ KG. en voor Robusta van 55 ct. op 52 ct.

De noteeringen aan de Rotterdamsche termijnmarkt waren aan de ochtend-call als volgt:

	Santos-contract basis Good				Gemengd Contract basis Santos Good			
	Dec.	Mrt.	Mei	Sept.	Dec.	Mrt.	Mei	Sept.
19 Oct.	48¾	46¾	45½/8	437/8	46¼	44	42½/8	40½/8
12 "	50¼	48½/8	47½/8	46¾	48½	46½/8	44½/8	42½/2
5 "	51¾	50¼	48¾	46¾	49½/8	47	45¼	43½/8
28 Sept.	52½/8	51½/8	49¾	48½/2	497/8	47½/8	46½/8	44½

De slot-noteeringen te New-York van het aldaar geldende gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

	Dec.	Maart	Mei	Sept.
18 Oct.	\$ 14,51	\$ 14,16	\$ 13,87	\$ 13,10
11 "	" 15,34	" 15,05	" 14,72	" 14,03
4 "	" 15,80	" 15,50	" 15,25	" 14,63
27 Sept.	" 16,10	" 15,77	" 15,54	" 14,93

Rotterdam, 19 October 1926.

(Mededeeling van de Vereeniging voor den Goederenhandel te Rotterdam.)

Noteeringen en voorraden in Brazilië.

Data	te Rio		te Santos		Wisselkoers te Rio op Londen
	Voorraad (In Balen)	Prijs (No. 7)	Voorraad (In Balen)	Prijs (No. 4)	
18 Oct. 1926	303.000	22.525	821.000	24.300	6¼/16
11 " 1926	291.000	22.275	844.000	24.000	7½/8
4 " 1926	281.000	21.850	940.000	24.000	7½
19 Oct. 1925	153.000	24.175	1.218.000	26.000	7½/32

Ontvangsten uit het binnenland van Brazilië in Balen.

Data	te Rio		te Santos	
	Afgelooopen week	Sedert 1 Juli	Afgelooopen week	Sedert 1 Juli
16 Oct. 1926	108.000	1.464.000	125.000	2.371.000
17 Oct. 1925	96.000	1.638.000	152.000	2.818.000

1) In Reis.

THEE.

In de afgelopen week vond op den 14en de Amsterdamsche theeveiling plaats, omvattende bijna 14.000 kisten Nederlandsch-Indische thee directen aanvoer.

De stemming te Londen in de voorgaande 3 weken gaf niet veel uitzicht op een goede veiling, daar Londen bijna voortdurend afbrokkelende prijzen toezond voor alles, wat ordinaire en inferieure was, en ook de stemming voor de middenkwaliteiten niet meer dan prijshoudend genoemd kon worden. Alleen goede theeën waren aan den vasten kant.

In verband met deze stemming viel de afloop der Amsterdamsche veiling zeer mede en bleek er voor alle kwaliteiten met uitzondering der ordinaire en inferieure soorten goede belangstelling te bestaan, terwijl de prijzen 1 tot 5 cts. hooger waren dan die der vorige veiling. De veiling had een vlot verloop en zoowel het binnenland als het buitenland waren goed aan de markt. Wel werden er oorspronkelijk nogal wat partijen opgehouden, doch zooals gewoonlijk het geval is, werd een zeer groot gedeelte van het opgehoudene onmiddellijk na de veiling toch weer afgedaan. Het gemiddelde prijsniveau der veiling beweegt zich thans weder dicht bij de 90 cts. per h. KG. in entrepôt.

Voor de veiling van 4 November zijn voorloopig aangeslagen ca. 11.000 kisten Nederlandsch-Indische thee.

De statistische toestand van het artikel in Engeland blijft ook, blijkens de gepubliceerde cijfers over September, gunstig. Wel toonen de aanvoeren in September wederom een toename tegenover die van de overeenkomstige maand van verleden jaar, en wel van 2½ miljoen lbs. (59,2 tegenover 56,8 miljoen lbs.), doch daar staat dadelijk tegenover, dat de invoer tot verbruik, vooral wanneer men daarbij de economische omstandigheden in het Vereenigd Koninkrijk in aanmerking neemt, een mooi cijfer te zien geeft en voor de afgelopen maand September van dit jaar een hoeveelheid aangeeft van ruim 33,6 miljoen lbs., welke hoeveelheid ruim 1 miljoen lbs. hooger is dan die van verleden jaar over dezelfde maand. Engeland blijft dus trots zware economische crisis zijn thee-verbriuk ten volle handhaven!

Het cijfer der uitvoeren beloopt 7 miljoen lbs. tegenover ruim 8,7 miljoen lbs. over September 1925, zoodat tegenover aanvoeren van 59 miljoen lbs. afleveringen staan ten beloope van bijna 41 miljoen lbs. De voorraden in entrepôt zijn dan ook met 18 miljoen lbs. toegenomen en bedroegen op ult^o. September 175 miljoen lbs., welk cijfer 5 miljoen lbs. lager is dan verleden jaar op hetzelfde tijdstip.

Amsterdam, 18 October.

COPRA.

Gedurende de afgelopen berichtsweek was de markt vaster gestemd. Het aanbod van stoomende partijen is voor het grootste gedeelte opgenomen en drukt niet meer. Indië gaf deze week bijna niets af.

De slotnoteeringen zijn:

Nederl.-Indische fms. stoomend	Fl. 32.
" " " Oct./Nov.afl.	" 32 ¹ / ₈
" " " Nov./Dec. "	" 32 ³ / ₈
" " " Dec./Jan. "	" 32 ¹ / ₂

RUBBER.

In de afgelopen week is de markt zeer stil geweest met weinig zaken. Koopers zoowel als verkopers zijn zeer gereserveerd in afwachting van eventueele maatregelen der Engelsche regeering.

De voorraden te New-York en Londen blijven voorloopig toenemen.

De slotnoteeringen luiden:

Ia Sheets:		einde voorafgaande week:
October	1.15	..... 1.15
Nov./Dec.	1.16 ¹ / ₂	..... 1.16 ¹ / ₂
Jan./Maart '27	1.20 ¹ / ₂	..... 1.20 ¹ / ₂

18 October 1926.

VERKEERSWEZEN.**VRACHTENMARKT.**

De vraag naar tonnage voor graan van Noord-Amerika is de afgelopen week flink toegenomen en wel voor October en November versheping. Bevrachters van Montreal/Quebec hebben zolang mogelijk met de bevrachting gewacht in de hoop dat de vrachten zouden zakken, doch waar nu het sluiten van de St. Lawrence in zicht is werden zij gedwongen naar tonnage uit te zien. Voor October is naar de Middellandsche Zee iets meer dan 40 cents per 100 lbs. betaald en voor Antwerpen/Rotterdam 30 cents. Voor November is naar Antwerpen of Rotterdam 28 cents gedaan, hetgeen kan worden herhaald, terwijl naar de Middellandsche Zee 35 cents is ge-

daan op basis van één loshaven. Van St. John wordt tonnage gezocht naar de Middellandsche Zee per Nov./Dec. op basis van 25 cents. Van de Northern Range wordt tevergeefs 20 cents geboden voor gerst naar Bremen. De Golf van Mexico was zonder zaken.

Voor zwavel was een flinke vraag en een handige boot is bevracht van Freeport en Texas City naar Marseille of Cette tegen \$ 7,50 per Nov./Dec.

De North Pacific leefde op en er is meer vraag voor November versheping en later tegen 36/3 van Vancouver. De eenige bevrachting is een 7500 tonner tegen 35/9 van Vancouver, Portland of Puget, per 20 Nov./10 Dec.

Van de La Plata was een flinke vraag naar tonnage voor alle posities tot eind December. Prompte tonnage was speciaal in trek en voor deze positie hebben bevrachters 40/- moeten betalen van de boven La Plata havens naar Antwerpen, Rotterdam of Amsterdam, optie Londen of Hull tegen 41/-. Voor November belading zijn de vrachten ook opgelopen en wel tot 35/- en December 32/6. Ook voor deze posities is niet veel tonnage voorhanden, en een verdere stijging der vrachten wordt verwacht.

De vraag naar tonnage voor chilisalpeter was gering doch tengevolge van de gereserveerde houding der reeders zijn de vrachten opgelopen. Twee partijen van 2000 tons werden bevracht per 23 Dec./23 Jan. naar Havre/Rotterdam range tegen 27/6, hetgeen kan worden herhaald. Naar Bordeaux/Antwerpen range is de vrachtvordering der reeders 30/- per Jan./Febr./Maart. Per Januari is een volle lading aan de markt naar Denemarken/Zweden/Danzig, waarvoor 30/- in uitzicht gesteld wordt.

Van het Oosten is geen groote vraag naar tonnage doch niettemin zijn door het geringe aantal beschikbare booten de vrachten iets opgelopen. Australië was niet levendig doch na de bevrachting van een 6000 tonner van Zuid-Australië of Victoria per December tegen 44/6, optie Sydney tegen 45/6 en een 7500 tonner van Zuid-Australië of Victoria per Februari tegen 45/-, hebben bevrachters 47/6 betaald voor een 7000 tonner van dezelfde laadhavens per Jan./Febr. Er is een aanzienlijk tekort aan tonnage voor Januari versheping. Britsch-Indië verschaft nog steeds geen zaken op d.w. basis en de vracht naar de Middellandsche Zee/U.K./Continent is nominaal ongeveer 25/-. Van Zuid-Afrika werden kolen bevracht naar Colombo per Oct./Nov. en 10/6 per Nov. en naar Bombay tegen 13/4¹/₂ per Nov.

De Donau bleef vast voor October en November en er werd tot 28/- betaald voor handige tonnage. Minder werd er gedaan van de Zwarte Zee havens. Na een pauze van eenige dagen toonen bevrachters weer eenig interesse voor November booten tegen 21/6 tot 22/-.

Van de Middellandsche Zee werd de laatste dagen veel erts bevracht. Twee booten werden gedaan van Bona naar Rotterdam tegen 7/9 en Huelva heeft tonnage opgenomen naar Rotterdam tegen 10/6 en 11/-. Vlaardingen 12/- en Rieme 10/-.

De Golf van Biscaye gaf een verdere stijging in de vrachten te zien. Twee booten werden bevracht van Bilbao naar Rotterdam tegen 6/- hetgeen kan worden herhaald.

De Amerikaansche kolenvrachtmakmarkt was tamelijk vast en er was een flinke vraag naar booten voor U.K. Het aantal bevrachtingen van deze week bedroeg ongeveer 60 booten. Voor 10 Nov. cancelling werd 26/- tot 27/6 betaald; 30 Nov. 25/- en 10 Dec. 20/- tot 22/-.

RIJNVAART.

Week van 10 t/m. 16 October 1926.

De aanvoeren van zeezijde bleven tamelijk levendig. Scheepsruimte, hoewel schaarsch, was voldoende beschikbaar.

De ertsvrachten naar de Ruhrhavens bedroegen gemiddeld fl. 1,40 met ¹/₄ en fl. 1,60 met ¹/₂ lostijd per last, naar Rheinhavens resp. fl. 1,70 en fl. 1,90.

Daghuur voor den Bovenrijn 5¹/₂ à 5³/₄ cts. per ton.

Er werden veel schepen gecharterd op basis van exportkolenvracht, terwijl verscheidene schepen op eigen risico ledig opsleepten. De huur voor schepen om in de Ruhrhavens kolen te laden, bedroeg 5 cts. per dag en per ton.

Het sleeploon varieerde tusschen 50- en 40-cts. tarief.

Op den Bovenrijn bleef het water vallend, terwijl op den Benedenrijn de waterstand gunstiger werd. Naar den Bovenrijn werd voortdurend op M. 1,60 en naar den Benedenrijn in het laatst der week op M. 2,30 afgeladen.

De vershepingen van kolen in de Ruhrhavens bleven onverminderd druk. Echter onderging de exportkolenvracht ten gevolge van het wassende water in het laatst der week een daling van M. 3,20 tot M. 2,80 per ton incl. sleepen.